

SKUPŠTINA DRUŠTVA

O B R A Z L O Ž E N J E

Odluke o utvrđivanju Prijedloga Plana poslovanja Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. - Sarajevo za period 2024. - 2026. godina.

Na osnovu člana 11. i člana 22. Zakona o javnim preduzećima u Federaciji Bosne i Hercegovine i člana 88. Statuta JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo, Uprava Društva je pristupila izradi Plana poslovanja JP Elektroprivreda BiH za period 2024. - 2026. godina sa elementima propisanim članom 23. Zakona o javnim preduzećima.

U planu su, pored Sažetka, Uvoda i odredbi u vezi provođenja Plana sadržana sljedeća poglavlja:

- Osnovni podaci o Društvu
- Analiza okruženja
- Strateški planovi i ciljevi Društva
- Elektroenergetski bilans
- Finansijski plan
- Plan ljudskih resursa
- Plan ulaganja
- Nabavke

Prilog Plana su planovi prihoda, troškovi i rashoda po djelatnostima za sve 3 planske godine, razloženo po planskim stavkama. U tekstu plana su navedene planske podloge i pretpostavke koje su korištene u izradi Plana poslovanja.

Planirana je ukupna proizvodnja od 18.027 GWh. Planiran je obim prodaje od 6.297 GWh u 2024. godini, 6.089 GWh u 2025. godini i 6.376 GWh u 2026. godini.

Aktivnosti na rekonstrukcijama i revitalizacijama blokova, te nabavke uglja su planirane kako je i predviđeno EEB-om, a isto se odražava na obim proizvodnje i raspoložive količine za prodaju. U postojećoj situaciji značajno je ispoštovati planiranu količinu nabavke i kvalitet uglja te raspoloživost proizvodnih i distributivnih postrojenja/mreže.

Za sve 3 godine planirano je pozitivno poslovanje, uz pretpostavljenu realizaciju energetske veličine te prodajnih, cjenovnih i troškovnih pretpostavki, uvažavajući i pretpostavljenu realizaciju Plana ulaganja. Predviđeno je ponovno postizanje profitabilnosti poslovanja i to prvenstveno kroz rast prodajnih cijena u tržišnom i javnom snabdijevanju.

Značajni prihodi planirani su i po osnovu pružanja pomoćnih usluga, prodaje sporednih proizvoda (toplotna energije, tehnološka para i dr) te naknada za priključenje.

Kod troškova je uvažan postojeći nivo cijene topline uglja u primjeni od 01.01.2024. godine te inflatorni uticaj na gotovo sve troškove poslovanja.

44 100 2243072
44 126 2243072
44 764 2243072

Vilsonovo šetalište 15, 71000 Sarajevo, BiH

Reg. broj: UF/I-392/04 Kantonalni sud Sarajevo
Porezni broj: 4200225150005, PDV broj: 200225150005
1549212003366506 - Intesa Sanpaolo Banka d.d. BiH
1410010009748956 - Bosnia Bank International d.d. Sarajevo
102050000090111 - Union Banka d.d. Sarajevo
1346101000178654 - ASA Banka d.d. Sarajevo
1990490176075902 - Sparkasse Bank d.d. BiH
www.eppbih.ba

Podružnice Društva:

Hidroelektrane na Neretvi, Jablanica, J. Černija 1
Termoelektrana «Kakanj», Kakanj, Čatići
Termoelektrana «Tuzla», Tuzla, 21. aprila 4
«Elektrodistribucija», Bihać, Bosanska 25
«Elektrodistribucija», Mostar, Adema Buća 34
«Elektrodistribucija», Sarajevo, Zmaja od Bosne 49
«Elektrodistribucija», Tuzla, Rudarska 38
«Elektrodistribucija», Travnik, Šumeće 182a
«Elektrodistribucija», Zenica, Safvet bega Bašagića 6

Eventualne promjene ključnih energetskih i cjenovnih elemenata bi bile uvažene kroz revidovanje Plana u toku 2024. godine.

Planom ulaganja su predviđena ulaganja u iznosu od blizu 1,7 mlrd KM, gdje bi se isto realizovalo pretežno iz kreditnih sredstava, ali i uz značajno učešće vlastitih sredstava za ulaganja u iznosu od 0,69 mlrd KM koja bi se trebala obezbjediti kroz poslovne aktivnosti te iz već postojećih novčanih sredstava (gotovina i depoziti) sa krajem 2023. godine. Dugoročni strateški i prioritetni cilj je realizacija novih proizvodnih pogona iz OiE. S tim u vezi posebno značajna planirana ulaganja se odnose na izgradnju više solarnih elektrana na već utvrđenim lokacijama. Za ulaganja u vezi postojećih proizvodnih objekata skoro u cjelosti su predviđena vlastita sredstva. Da bi se ostvario predviđeni plan ulaganja biti će potrebno da se pored navedenih sredstava obezbjede i nedostajuća sredstva u iznosu 392 mil. iz eksternih izvora sredstava. Sve navedeno je značajno ako se želi na dugi rok očuvati trenutna situacija da se vlastitom proizvodnjom mogu podmiriti potrebe kupaca na svom području snabdjevanja.

Planom su predviđena i ulaganja u zavisna društva rudnike uglja u iznosu od 25,2 mil. KM te još 0,5 mil. KM za dokapitalizaciju ostalih ZD i PD.

Kroz predračun gotovinskog toka uvažena je i potreba očuvanja minimalne likvidnosti od 30,0 mil. KM sa krajem godine te (prioritetna) obaveza urednog servisiranja kredita koji su već povučeni ili će biti povučeni u toku planskog perioda. Bitna je pretpostavka da se dobit u što većoj mjeri zadrži u Društvu radi finansiranja. investicionih potreba u narednom periodu.

Kada je u pitanju Plan ljudskih resursa planirano je da prosječni broj radnika bude veći od ostvarenog (u prosjeku) za 2023. godinu i to na način da prijemi novih radnika budu veći u odnosu na prirodni odliv (penzionisanje i dr) kako bi se broj radnika približio sistematizovanom i riješili uočeni problemi uzrokovani deficitom radnika u značajnom broju organizacionih jedinica.

Po usvajanju Plana na Skupštini Društva pristupilo bi se usvajanju planova djelatnosti i podružnica, te Plana Direkcije, a isti bi bio važna podloga i za Plan nabavki. Također, planske veličine će se unijeti u odgovarajuće poslovne aplikacije kako bi se omogućilo praćenje Plana i izvještavanje o realizaciji istog.

Uprava Društva je na 50. sjednici održanoj dana 28.02.2024. godine utvrdila nacrt, a Nadzorni odbor JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo je na 22. sjednici, održanoj 07.03.2024. godine utvrdio prijedlog Plana poslovanja Društva za period 2024.-2026. godina i upućuje ga Skupštini Društva na odlučivanje.

Predsjednik
Nadzornog odbora
Zenja Ljubuškić
Zenja Ljubuškić

Vilsonovo šetalšte 15, 71000 Sarajevo, BiH

Reg. broj: UF/I-392/04 Kantonalni sud Sarajevo
Porezni broj: 4200225150005, PDV broj: 200225150005
1549212003366506 - Intesa Sanpaolo Banka d.d. BiH
1410010009748956 - Bosnia Bank International d.d. Sarajevo
102050000090111 - Union Banka d.d. Sarajevo
1346101000178654 - ASA Banka d.d. Sarajevo
1990490176075902 - Sparkasse Bank d.d. BiH
www.epbih.ba

Podružnice Društva:

Hidroelektrane na Neretvi, Jablanica, J. Černija 1
Termoelektrana -Kakanj-, Kakanj, Čatići
Termoelektrana -Tuzla-, Tuzla, 21. aprila 4
-Elektrodistribucija-, Bihać, Bosanska 25
-Elektrodistribucija-, Mostar, Adema Buća 34
-Elektrodistribucija-, Sarajevo, Zmaja od Bosne 49
-Elektrodistribucija-, Tuzla, Rudarska 38
-Elektrodistribucija-, Travnik, Šumeće 182a
-Elektrodistribucija-, Zenica, Safvet bega Bašagića 6

PRIJEDLOG ODLUKE

koga Skupštini Društva u niže izloženom tekstu radi donošenja upućuje:

Nadzorni odbor

JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo
Predsjednik

Ženja Ljubuškić

Sarajevo, 07.03.2024. godine

Na osnovu člana 6. stav 1. tačka c) Zakona o javnim preduzećima („Sl.novine FBiH“ broj 8/05, 81/08, 22/09 i 109/12) i člana 62. tačka 16. Statuta JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo (prečišćeni tekst), broj: NO-2190/21 - 41/2. od 25.01.2021. godine i Statuta o dopuni Statuta Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. – Sarajevo broj: SD-20745/21-70./6. od 30.07.2021. godine, _____ Skupština Društva, održana dana _____. godine, donosi:

ODLUKU
o donošenju Plana poslovanja
Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. - Sarajevo
za period 2024. - 2026. godina

Član 1.

Donosi se Plan poslovanja Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. - Sarajevo za period 2024. - 2026. godina, koji čini sastavni dio ove Odluke.

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a primjenjuje se od 01.01.2024. godine.

Broj: SD - ____/____ - ____/____
Sarajevo, _____. godine

Predsjednik
Skupštine Društva

Javno preduzeće
ELEKTROPRIVREDA BOSNE I HERCEGOVINE
d.d. - Sarajevo

Prijedlog utvrđen na
22. sjednici Nadzornog odbora
Društva 07.03.2024. godine

PLAN POSLOVANJA

za period

2024. - 2026. godina

Sarajevo, mart 2024. godine

SADRŽAJ

SAŽETAK	3
UVOD	10
Misija, Vizija, Ciljevi	10
1 OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU	13
Organizacija Društva	14
2 ANALIZA OKRUŽENJA	17
2.1 Rizici	25
2.2 Prednosti i šanse	27
3 STRATEŠKI PLANOWI I CILJEVI DRUŠTVA	29
3.1 Poslovna politika i ciljevi Društva	29
3.2 Postupanje u skladu s preporukama Ureda za reviziju institucija u Federaciji BiH	35
4 ELEKTROENERGETSKI BILANS	38
5 FINANSIJSKI PLAN	42
6 PLAN LJUDSKIH RESURSA	59
7 PLAN ULAGANJA	62
7.1 Politika ulaganja	62
7.2 Prioriteti ulaganja	62
7.3 Ulaganja u djelatnosti proizvodnje	66
7.4 Ulaganja u djelatnosti distribucije	67
7.5 Ulaganja u djelatnosti snabdijevanja i trgovine	69
7.6 Kapitalna ulaganja sa nivoa Društva	70
7.7 Ulaganja u zajedničke projekte	71
7.8 Ulaganja u dokapitalizaciju zavisnih društava	72
8 NABAVKE	74
9 PROVOĐENJE PLANA	76
PRILOZI	77

SAŽETAK

Trogodišnji Plan poslovanja JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo (u daljem tekstu: Društvo ili EP BiH) za period 2024.-2026. godina urađen je u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima, Statutom Društva, te Pravilnikom o planiranju JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo. Ovaj Plan poslovanja sačinjen je u skladu sa *Smjericama za izradu trogodišnjeg plana poslovanja JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo za period 2024.-2026. godina*, a zasnovan je na organizacionoj strukturi EP BiH i njenih djelatnosti kao cjeline koja je bila važeća u periodu izrade Plana, a na snazi je od jula 2022. godine. Za nove proizvodne objekte koji bi bili pušteni u pogon tokom planskog perioda pretpostavljeno je da će funkcionisati u okviru nekog od postojećih pogona u okviru Sektora za obnovljive izvore u Direkciji. U ovom Planu, kada govorimo o prihodima, troškovima, ljudskim resursima i ulaganjima za period funkcionisanja, svrstani su u djelatnost *Proizvodnje*.

Izradu ovog Plana u toku zadnje trećine 2023. godine pratile su značajne neizvjesnosti vezane za nivo prodajnih cijena u tržišnom snabdijevanju, cijene i količine nabavke uglja, realizaciju EEB-a pred kraj 2023. godine (hidrološke prilike, isporuke uglja, potrošnja el. energije za grijanje) stalne oscilacije tržišnih cijena i drugo. Obzirom na razvoj situacije nakon usvajanja Elektroenergetskog bilansa za period 2024-2026. godina došlo je do kašnjenja u finalizaciji pripreme ovog Plana u odnosu na rokove predviđene važećim propisima i Smjericama. Izradu Plana pratile su i usporile neizvjesnosti vezane za:

- obim isporuka uglja te obim proizvodnje i prodaje u zadnjem kvartalu 2023. godine,
- situaciju oko nastavka realizacije započetih projekata,
- nivo prodajnih cijena u tržišnom i javnom snabdijevanju, a vezano i za odluke Vlade FBiH te akte FERK-a,
- snažne varijacije tržišnih cijena el. energije,
- kolektivne pregovore sa sindikatima radnika EP BiH i rudnika uglja u FBiH,
- nivo nabavnih cijena topline uglja,
- cijene pomoćnih usluga i tarife za rad NOS-a BiH, te način i cijenu pokrića prenosnih gubitaka (tarifni postupak pred DERK-om okončan 21.12.2023.godine),
- prilive i odlive novca u toku perioda oktobar-decembar 2023. godine,
- druge okolnosti koje bitno utiču na planske elemente i pretpostavke.

Prilikom finalizacije ovog Plana kao ulazna pretpostavka korištene su važeće (početkom januara 2024. godine) cijene za prodaju kupcima na javnom snabdijevanju uz pretpostavku povećanja istih za prosječno 10% od 01.06.2024. godine. Također, u najavi su pregovori u vezi Granskog kolektivnog ugovora sa SEER-om FBiH, a čiji ishod može imati uticaja na troškove radne snage u planskom periodu.

U slučaju da u narednom periodu dođe do korekcije više značajnih ulaznih i izlaznih cijena i energetske elementa, biće pripremljen revidovani plan.

Izvjesno je da će u planskom periodu doći do značajnih organizacionih i statutarnih promjena u EPBiH. Na osnovu Zakona o električnoj energiji Federacije BiH (Službene novine FBiH br. 60/23) koji je stupio na snagu u augustu 2023. godine, potrebno je izvršiti uspostavu Operatora distributivnog sistema (ODS) kao posebnog pravnog lica koje bi nastalo izdvajanjem distributivne djelatnosti iz EP BiH. ODS bi kao nova kompanija postao jedno od zavisnih društava u 100%-tnom vlasništvu EP BiH. Navedenim aktima definiran je značajan stepen nezavisnosti ODS-a, odnosno djelatnosti distribucije, te se osim putem pravnog razdvajanja, zahtjeva i omogućavanje nezavisnosti u upravljanju, tekućem poslovanju i odlučivanju o

sredstvima potrebnim za pogon, održavanje i razvoj distributivnog sistema. Suština je da svi akteri na tržištu električne energije imaju pristup distributivnoj mreži pod istim uslovima. U članu 167. Zakona o električnoj energiji FBiH (Sl. novine FBiH br. 60/23) utvrđeno je da će EP BiH izvršiti pravno razdvajanje djelatnosti distribucije u skladu sa odredbama ovog Zakona u roku od dvije godine od njegovog stupanja na snagu što znači da bi isto bilo u toku 2025. godine.

U vezi sa formiranjem ODS-a u planskom periodu, plan djelatnosti distribucije će predstavljati okvir za izradu plana ODS-a kao zasebnog pravnog lica. U okviru pripremnih aktivnosti za formiranje ODS-a, bit će izrađen i Plan ODS-a, koji će biti prilagođen datumu početka funkcionisanja ODS-a i ostalim okolnostima (tretman stalnih sredstava, buduća organizacija i sl.). Plan ODS-a će usvojiti nadležni organi ovog pravnog lica, dok će se i plan EP BiH prilagoditi na način da se uzme u obzir formiranje ODS-a tj. izdvajanje distributivne djelatnosti. Formiranjem ODS-a i izdvajanjem distributivne djelatnosti u novo privredno društvo, desit će se promjene u vezi strukture troškova i rashoda poslovanja EP BiH bez djelatnosti distribucije. Značajan iznos i dio troškova zaposlenih, amortizacije, održavanja, zatim trošak prenosa, naknade za rad NOS-a i sistemske usluge (u dijelu koji se odnosi na kupce na distributivnoj mreži), te dio drugih troškova i rashoda prestat će teretiti troškove i rashode EP BiH, a pojavit će se novi eksterni (po iznosu vrlo značajan) trošak za EP BiH i to trošak distributivne mrežarine. Isti će prema EP BiH fakturisati budući Operator distributivnog sistema (ODS). Također, budući ODS će imati iskazane troškove nabavke električne energije za potrebe pokriva distributivnih gubitaka. Ovo je samo jedan dio izmjena u odnosu na dosadašnju praksu poslovanja i planiranja, koje će nastupiti planiranim prestrukturiranjem, a što se nastoji obuhvatiti ovim Planom.

Ovim Planom poslovanja se teži:

- obezbjediti stabilnost u snabdijevanju krajnjih kupaca električnom energijom po konkurentnim i pristupačnim cijenama
- obezbjediti stabilnost u radu proizvodnih i distributivnih objekata, uzimajući u obzir redovno održavanje i potrebne rekonstrukcije i modernizacije postojećih energetske objekata, kao i stabilno snabdijevanje ugljem
- dodatno naglasiti potrebu i planirati aktivnosti koje vode u pravcu energetske tranzicije
- obezbjediti finansijska sredstava za izgradnju novih i zamjenskih proizvodnih i rudarskih kapaciteta, a uz planirano poboljšanje okolinskih performansi i standarda zaposlenika.

Dodatno, prisutna je i politička nestabilnost, ne samo u BiH, već i nekim drugim evropskim zemljama, a u periodu izrade ovog plana još uvijek traju ratni sukobi u Ukrajini i na Bliskom istoku (bez izvjesne perspektive završetka u skorom periodu) što je dovelo do poremećaja na svjetskom tržištu svih energenata gdje se svi subjekti nastoje prilagoditi novim okolnostima. Pored toga, nikako se ne može ignorisati uticaj inflacije, gdje su stope rasta cijena industrijskih i potrošačkih proizvoda smanjene u odnosu na ostvarivane u prethodnih cca 30 mjeseci. Isto se odražava na trenutne i buduće troškove poslovanja Društva.

Planom je predviđeno ostvarenje dobiti u planskim godinama, a na bazi planskih projekcija i pretpostavki. Pored toga, planirano je i značajno zaduživanje kod međunarodnih i domaćih finansijskih institucija, kako bi se zatvorila finansijska konstrukcija za ulaganja u planskom periodu, koja dosežu iznos od preko 1,7 milijardi KM, s tim da se pojedini projekti protežu i na godine nakon isteka planskog perioda. Izvjesno je da će većina potrebnih finansijskih sredstava, posebno za projekte u vezi proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, morati biti obezbjeđena iz eksternih izvora, što će dovesti do znatno većeg nivoa zaduženosti Društva u odnosu na trenutni nivo. S obzirom na godinama prisutnu nisku stopu rentabilnosti, te značajne odlive u

vezi ZD rudnika, Društvo nema dovoljna akumulirana novčana sredstva da može ulaganja finansirati pretežno iz vlastitih izvora.

Planom je predviđen početak izgradnje više novih energetske objekata. Predviđen je početak izgradnje HE Janjići, kao i početak izgradnje drugih novih proizvodnih objekata, od kojih su vjetroelektrana Vlašić i nekoliko solarnih elektrana, za čiju izgradnju bi bila korištena sredstva međunarodnih finansijskih institucija i vlastita sredstva iz gotovinskog toka po osnovu internog obračuna naknada za emisiju CO₂. Predviđeno je da u toku planskog perioda počne proizvodnja u nekoliko novih objekata solarnih elektrana, Gračanica 1, Gračanica 2, Gornja Breza, Banovići Selo, Podveležje 3.

U skladu sa raspoloživim mogućnostima i planovima prestrukturiranja rudnika, nastavit će se i sa investiranjem u rudnike uglja u sastavu Koncerna EP BiH, kako bi se na duži rok obezbjedila stabilna i održiva proizvodnja uglja u obimu potrebnom za planirani rad termoelektrana, ne samo u planskom periodu nego i u preostalom periodu rada pojedinih blokova. U skladu sa strateškim ciljem EP BiH da značajno poveća udio proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, planirana su i sredstva za otkup projekata obnovljivih izvora energije koji su već u pogonu i projekata koji su u razvoju, kao i otkup ili zakup zemljišta pogodnih za izgradnju solarnih elektrana. Osim toga, planiraju se aktivnosti i ulaganja u već identifikovane projekte solarne energije što je prepoznato kao razvojna šansa. Ovaj plan predviđa značajna ulaganja vlastitih i kreditnih sredstava u razvoj i implementaciju ovih projekata te bi naredni trogodišnji period trebao biti obilježen izgradnjom više FNE na nekoliko perspektivnih lokacija.

Ovaj Plan uvažava važeće i očekivane odluke FERK-a i DERK-a, a koje se odnose na tarife za usluge prenosa električne energije, tarifu za rad NOS-a BiH, tarifu za sistemsku uslugu, tarife za distributivnu mrežarinu, Tržišna pravila, kao i akte koji regulišu otkup električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora i od strane drugih nezavisnih proizvođača. Prihodi od prodaje električne energije krajnjim kupcima (univerzalna usluga i ostale vrste snabdjevanja) planirani su na osnovu EEB-a, te pretpostavke o izmjeni akata kojima se definišu prodajne cijene za krajnje kupce. Aktima o prodajnim cijenama za krajnje kupce koji bi se trebali primjenjivati u narednom periodu nastoji se očuvati pozicija dominantnog snabdjevača uz nuđenje i ugovaranje pristupačnih cijena za krajnje kupce pri čemu fokus nije na maksimizaciji profita i striktnom praćenju tržišnih principa, već na pružanju povoljnih uslova za život građana i funkcionisanje privrednih subjekata. Uvaženo je teško socijalno-ekonomsko okruženje, inflatorna kretanja tokom perioda 2021-2023. godina (koja bi dodatno bila potporena da se desilo povećanje cijena javnog snabdjevanja), kao i prilike na tržištu električne energije i drugih energenata u regiji.

Prvenstveno kao posljedica pandemije Covid-19, tokom 2020. godine došlo je do pada cijena energije u odnosu na nivo tržišnih cijena u prethodnih par godina, kada je bio prisutan trend povećanja cijena energije (kako sadašnjih tako i za buduće isporuke) na domaćem, regionalnom i evropskom tržištu električne energije. Tokom 2021. godine dolazi do rasta tržišnih cijena energije za buduće isporuke kako u samoj 2021. godini, tako i za naredne godine, tj. godine ovog planskog perioda. Rast je posebno izražen u II polugodištu 2021. godine kada u cijelom svijetu dolazi do rasta cijena energenata, ali i raznih drugih dobara, te se dogodio jedan od najvećih ekonomskih poremećaja u zadnjih 20-ak godina. Početkom 2022. godine cijene su prilično varirale i to u korelaciji sa kretanjem cijene plina, a uz prisutnu političku i vojnu neizvjesnost u vezi Ukrajine. Pred kraj februara došlo je do ratnog sukoba (invazija vojnih snaga Rusije) na području Ukrajine, što je, uz sve druge posljedice, dovelo i do snažnih poremećaja na energetskim, finansijskim i tržištima roba/sirovina. Desio se novi intezivan rast cijena el. energije, gasa i naftnih derivata gdje su u toku marta 2022. godine ostvareni rekordno visoki nivoi tržišnih cijena električne energije. Uz značajne oscilacije (čak i unutar jedne sedmice)

visok nivo cijena se zadržao i do kraja novembra 2022. godine. Već početkom 2023. godine došlo je do pada cijena električne energije, čiji trend se nastavio do kraja godine, odnosno perioda kada je završena izrada ovog Plana (februar 2024. godine) te su pale na nivo iz jula 2021. godine.

Tokom 2022. godine i 2023. godine nabavna cijena topline uglja iz rudnika u vlasništvu EP BiH (7 ZD) i Federacije BiH (RMU Banovići) za potrebe TE u sastavu EP BiH povećana je za preko 60% u odnosu na nivo sa kraja 2021. godine, a pri tome nije došlo do korekcije cijena el. energije za kategorije potrošača na javnom snabdijevanju (*Domaćinstva* i *Ostala potrošnja na 0,4 kV naponu*). Prosječna prodajna cijena za komponentu energije kod kategorije *Domaćinstva* ostala je na istom nivou (utvrđen krajem 2014. godine, primjeni od 01.01.2015. godine) i daleko je niža od proizvodne cijene (na godišnjem nivou) koja je povećana tokom 2023. godine u odnosu na 2022. i 2021. godinu. Došlo je do rasta cijena komponente energije na tržišnom snabdijevanju za oko 20% u odnosu na prethodne godine s tim da su i ove cijene limitirane (i trenutno daleko ispod tržišnih) izmjenama Zakona o električnoj energiji (usvojene krajem 2021. godine) i posljedičnim odlukama Vlade FBiH iz 2022. godine (posebne odluke za obje godine) o ograničavanju povećanja cijena snabdijevanja električnom energijom za kvalifikovane kupce. Ograničavanje povećanja cijena na tržišnom snabdijevanju je novom odlukom Vlade FBiH primjenjeno i na 2024. godinu, a ovim Planom je pretpostavljeno da se odluka o ograničenju rasta cijena neće donositi i za 2025., odnosno 2026. godinu.

Sa druge strane, osim rasta cijene uglja, u toku 2022 i 2023. godine povećane su cijene drugih sirovina, energenata, materijala, usluga i rada, a došlo je i do značajnog rasta cijena nabavljene energije iz obnovljivih izvora i energije za havarijske situacije. Dodatne otežavajuće okolnosti su nepromjenjene cijene za distributivnu mrežarinu (nisu se mijenjale od jula 2011. godine), te obaveza pokrivanja pripadajućeg dijela prenosnih gubitaka po netržišnoj cijeni što negativno utiče na finansijski rezultat Društva. Također, u obje prethodne godine je došlo do značajnog povećanja tarifa za rad NOS-a BiH pa će tako za 2024. godinu tarifa po osnovu L komponente biti veća za 39,5% u odnosu na tarifu primjenjenu u 2022. godini, dok za G komponentu povećanje (za 2 godine) iznosi 37,1% u odnosu na 2 godine ranije.

Ovim Planom se daje zadatak Upravi i Nadzornom odboru EP BiH da kroz politiku određivanja prodajnih cijena i drugih uslova prodaje za krajnje kupce u okviru aktivnosti ugovaranja prodaje nađu prihvatljiv balans između:

- potrebe održavanja dugoročne održivosti i stabilnosti poslovanja EP BiH i Koncerna EP BiH uvažavajući globalnu energetska tranziciju ka dekarboniziranoj ekonomiji
- potrebe da se sačuva likvidnost Društva na kratkoročnom i dugoročnom nivou, te
- potrebe da se građanima i privrednim subjektima obezbjedi stabilno snabdijevanje električnom energijom po pristupačnim cijenama

Pri tome se očekuje maksimizacija dobiti, ali se očekuje i planira racionalno i efikasno poslovanje uz ostvarenje dobiti koja treba biti osnov za finansiranje ulaganja i restrukturiranja koja stoje pred Društvom u narednom periodu, uključivo i njegova zavisna društva. Pored rasta profitabilnosti, Društvu će biti nužno i poboljšanje gotovinskih tokova iz poslovnih aktivnosti kako bi se mogla realizovati ulaganja iz vlastitih izvora kao i obezbjediti povrat kredita koji su već povučeni ili će biti ugovoreni i povučeni u svrhu realizacije kapitalnih i drugih investicija. Vezano za to, planirano je da se najveći dio planirane dobiti zadrži u Društvu, te iskoristi kao izvor finansiranja za buduće investicije. Postojeći i potencijalni kreditori će analizirati gotovinske tokove Društva i Koncerna kao jednu od ključnih podloga za odobrenje kreditnih aranžmana. Također, bitno je kupce i javnost uvjeriti da je postepeno povećanje prodajnih cijena energije, naročito za domaćinstva, uzimajući u obzir troškove proizvodnje i tržišne

okolnosti, nužno ako želimo na duži rok računati na domaće izvore električne energije koji će biti okolinski i klimatski prihvatljiviji od postojećih.

Sigurno je da će u narednih 2-7 godina biti uvedeno plaćanje taksi ili sličnih naknada na CO₂ emisije iz termoelektrana na prostoru BiH, a na Državi i EP BiH je da se izbore da to bude postepeno i uz što manje troškove. Sa druge strane, Bosna i Hercegovina i EP BiH moraju pokazati i dokazati spremnost da redukuju emisije CO₂ shodno globalnim trendovima, a što će biti konkretizovano kroz Nacionalni energetska i klimatski plan BiH (NECP BiH), koji je u pripremi. U cilju pripreme za ovaj period, EP BiH je počev od 2021. godine implementirala šemu internog obračuna CO₂, na osnovu koje se postepeno povećava proizvodna cijena, a tako utvrđeni trošak proizvodnje interno alokira i rezervira za projekte koji potpadaju pod proces dekarbonizacije.

Podlogu za planska predviđanja za naredni trogodišnji period čine:

- Zakon o električnoj energiji u FBiH (Sl. novine FBiH br. 60/23),
- Odluka Vlade FBiH o proglašenju stanja ugrožene sigurnosti snabdijevanja električnom energijom za 2024. godinu (Sl. novine FBiH br. 94/23), Odluka Vlade FBiH o uvođenju posebnih mjera kontrole cijena snabdijevanja električnom energijom za 2024. godinu (Sl. novine FBiH br. 96/23), koje su stupile na snagu početkom decembra 2023. godine
- Zakon o energiji i regulaciji energetskih djelatnosti u FBiH (Sl. novine FBiH br. 60/23),
- Podzakonski akti FMERI-a, FERK-a, DERK-a i drugih nadležnih organa
- Elektroenergetski bilans EP BiH za planske godine (usvojen 28.09. 2023. godine)
- Ugovori o vođenju poslova (sa pripadajućim aneksima) između Vladajućeg i zavisnih društava
- Tarifni stavovi za snabdijevanje kupaca koje imaju pravo na univerzalnu uslugu (*Domaćinstva i Ostali kupci na 0,4 kV*) i EP BiH im je javni snabdjevač
- Akti koji regulišu tarifne stavove i druge uslove prodaje za tržišno snabdijevanje krajnjih kupaca (kupci na 110 kV, 35 kV i 10 kV naponu, te *Javna rasvjeta i 0,4 kV*)
- Tarifni stavovi za korisnike distributivnog sistema EP BiH, kao i za vlastitu potrošnju u okviru EP BiH
- Prognozirane cijene električne energije na veleprodajnom tržištu električne energije
- Pravilnik o internim cijenama za električnu energiju EP BiH i interne cijene EP BiH koje se utvrđuju *Cjenovnikom za interni obračun*
- Rješenja i odluke regulatornih komisija (uključujući i Regulatorni kontni plan)
- Uslovi i obaveze iz licenci za obavljanje regulisanih elektroprivrednih djelatnosti, *Opći uslovi za isporuku električne energije*, kao i odgovarajuće politike djelatnosti i druge politike donesene na nivou EP BiH
- Finansijski izvještaji o poslovanju i izvještaji nezavisnih revizora o reviziji finansijskih izvještaja EP BiH, zavisnih društava - rudnika uglja i ostalih zavisnih društava u vlasništvu EP BiH u ranijem periodu
- Studije, elaborati i investiciono-tehnička dokumentacija o izgradnji, rekonstrukciji, revitalizaciji i nastavku rada elektroenergetskih i rudarskih kapaciteta
- Odluke i zaključci Vlade FBiH vezani za organizaciju i poslovanje EES-a
- Zaključci Parlamenta FBiH vezano za nastavak rada blokova u TE Tuzla i u TE Kakanj
- Zakon o korištenju OIEiEK (Sl. novine FBiH br. 82/23),
- Zakon o energetska efikasnosti
- Odluka FERK-a o utvrđivanju referentne cijene električne energije (za postrojenja koja koriste obnovljive izvore i kogeneraciju)

- Odluka o davanju saglasnosti na cijene uglja za termoelektrane (izmjenjena pred kraj 2023. godine, sa primjenom od januara 2024. godine uz povećanje u odnosu na prethodne cijene)
- Interni akti zavisnih društava-rudnika uglja i zavisnih društava u vlasništvu EP BiH
- Dugoročni planovi razvoja prenosne mreže (Elektroprijenos BiH)
- Zakoni i podzakonski akti relevantni za poslovanje EP BiH i zavisnih društava
- Akti koji regulišu način i uslove prodaje u djelatnostima snabdijevanja i trgovine
- Potpisani Granski kolektivni ugovor za područje djelatnosti elektroprivrede iz februara 2021. godine, koji je u primjeni, ali i blizu isteka u periodu izrade ovog Plana, kao i važeći Pravilnik o radu Društva
- Već donesene investicione odluke Društva
- Okvirna energetska strategija BiH do 2035. godine (usvojena na Vijeću ministara BiH krajem augusta 2018. godine)
- Smjernice ekonomske i fiskalne politike FBiH za naredni period
- Sporazumi o raskidu ugovora zaključenih sa Operatorom za OIEiEK o preuzimanju električne energije iz obnovljivih izvora iz malih hidroelektrana EP BiH (raskinuti sa krajem septembra 2022. godine), a što je uobzireno u EEB-u za period 2024.-2026. godina)
- Akti i ugovori vezano za prebacivanje gotovinske naplate u poslovnice pošte;
- Ugovori sa kreditorima kojima su definisana određena ograničenja vezano za obim ulaganja, nivo zaduženosti i likvidnosti Društva tokom otplate kredita
- Rezultati poslovanja Društva sagledani za period I-XII 2023. godine
- Stanje cijena za dugoročne isporuke el. energije na HUDEX berzi u periodu finalizacije izrade ovog Plana (kraj decembra i početak januara 2024. godine)
- Operativni akcioni plan prestrukturiranja rudnika uglja broj U-01-16245/21-101./3. od 24.05. 2021. godine uz izmjene i dopune iz 2023. godine (iz juna i septembra)
- Odluke Skupštine EP BiH vezano za pozajmice ZD rudnicima uključivo i ugovore zaključene sa ZD rudnicima slijedom tih odluka
- Procedura P 81/03 Izrada i usvajanje Planova poslovanja i izvještavanje o realizaciji
- Pismo namjere o implementaciji internog obračuna troškova ugljika od 22. maja 2021. godine, te analize, informacije, akti i zaključci vezano za CO₂ emisije
- Smjernice za izradu Plana ulaganja u postojeće termoblokove EP BiH sa težištem na planski period 2023. - 2025. godina iz oktobra 2022. godine

Ključni pokazatelji o Društvu

Tabela 1.1

OPIS	2020	2021	2022	2023	2024 plan	2025 plan	2026 plan
Registr. dionički kapital na dan 31.12. (mil. KM)	2.237	2.237	2.237	2.237	2.237	2.237	2.237
Operativni prihod (mil.KM)	1.037,3	1.098,4	1.278,2	1.148,1	1.254,7	1.175,1	1.219,4
Operativni rashodi (mil.KM)	832,5	870,4	1.009,1	1.063,0	1.103,1	1.025,6	1.053,0
EBITDA (mil.KM)	204,8	228,1	269,2	85,2	151,6	149,5	166,3
Dobit prije poreza/Gubitak (mil.KM)	10,5	14,0	10,7	-141,6	0,9	6,5	23,2
Proizvodnja (GWh)	6.238	6.677	5.849	5.333	5.921	5.881	6.225
Prodaja (GWh)	7.262	7.469	6.235	5.960	6.307	6.089	6.375
Broj kupaca (kraj godine)	778.962	788.168	797.260	805.717	813.774	817.843	821.832
Broj zaposlenih (kraj godine)*	4.206	4.075	3.909	3.842	4.160	4.222	4.284

* zaposleni na neodređeno vrijeme

UVOD

Misija, Vizija, Ciljevi

Poslovna politika, strateška opredjeljenja i poslovni ciljevi Društva u trogodišnjem periodu 2024.-2026. utvrđuju se i provode u skladu sa misijom, vizijom i politikama Društva (Politika kvaliteta, Politika zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, Okolinska politika, Politika energetske efikasnosti, Politika informacione sigurnosti, Politika snabdijevanja električnom energijom, Politika trgovine, Politika upravljanja zalihama, Politika upravljanja ljudskim resursima).

Misija

Misija Društva je proizvoditi i distribuirati električnu energiju, pouzdano snabdijevati kupce električnom energijom i trgovati u konkurentnom okruženju uz korištenje domaćih resursa i zadovoljenje okolinskih zahtjeva, doprinoseći održivom razvoju i kvalitetnom životu društva.

EP BiH će:

- Proizvoditi električnu i toplinsku energiju iz domaćih obnovljivih i neobnovljivih resursa u skladu sa okolinskim zahtjevima, važećom zakonskom regulativom i evropskim standardima
- Obezbjediti efikasan distributivni sistem za isporuku električne energije krajnjim kupcima, i omogućiti svim korisnicima pristup mreži i napajanje električnom energijom po propisanim normama kvaliteta i pružanje informacija
- Sigurno i pouzdano snabdijevati i trgovati električnom energijom proizvedenom iz domaćih resursa po konkurentnim cijenama
- Osigurati ekonomski održivu proizvodnju uglja za potrebe termoelektrana, industrije i široke potrošnje po konkurentnoj cijeni
- Ulagati u razvoj i realizaciju novih kapitalnih investicija, pri čemu će posebnu pažnju posvetiti investiranju u proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije, povećanju fleksibilnosti energetskeg portfolija i energetske efikasnosti
- Vršiti prestrukturiranje svih djelatnosti s ciljem povećanja efikasnosti poslovanja i ispunjavanja zahtjeva u okviru Energetske zajednice i evropskih standarda.

Efikasno poslovanje EP BiH bazira na dosljednoj primjeni propisa i standarda i na principima:

- osiguranja kvaliteta proizvoda i usluga
- povećanja zadovoljstva, sigurnosti i povjerenja kupaca
- očuvanja životne sredine
- strateškog planiranja i razvoja zaposlenika
- obezbjeđenja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu
- obezbjeđenja sigurnosti informacija
- upravljanja rizicima
- povećanja energetske efikasnosti
- društveno odgovornog poslovanja.

Vizija

EP BiH svojim društveno odgovornim poslovanjem i profesionalnim integritetom u proizvodnji, distribuciji, pouzdanom snabdijevanju električnom energijom i razvojem tržišta električne energije bit će nosilac i pouzdan partner ostalim privrednim subjektima u ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine.

Vizija i misija – Collins & Porras-ov okvir:

Ključne vrijednosti			
<ul style="list-style-type: none"> • Društveno odgovorno poslovanje • Promoviranje domaćih resursa • Profesionalni integritet 		<ul style="list-style-type: none"> • Visok nivo usluge za kupce • Težnja ka izvrsnosti • Timski rad 	
Svrha biznisa			
<ul style="list-style-type: none"> • Proizvodnja, distribucija i snabdijevanje električnom energijom – resursom bez kojeg nije moguć kvalitetan život i razvoj bh društva 			
 <p>Obezbjeđenje dovoljne količine uglja za proizvodnju električne energije po konkurentnoj cijeni</p>	 <p>Proizvodnja električne i toplinske energije iz domaćih resursa uz stvaranje pretpostavke za energetska nezavisnost BiH</p>	 <p>Obezbjeđenje efikasnog distributivnog sistema za isporuku električne energije krajnjim kupcima</p>	 <p>Snabdijevanje i trgovanje električnom energijom proizvedenom iz domaćih resursa po konkurentnim cijenama</p>
Strategijski izazovi			
<ul style="list-style-type: none"> • Prestrukturiranje svih djelatnosti (s ciljem povećanja efikasnosti poslovanja) • Zadržavanje liderske pozicije na domaćem tržištu, te rast udjela na regionalnom tržištu električne energije • Ispunjavanje okolinskih zahtjeva (emisije, energetska efikasnost, obnovljivi izvori) • Novo investicije (u cilju ispunjavanja okolinskih zahtjeva i rasta proizvodnje izmjena proizvodnog portfolia, dostizanje standarda kvalitete električne energije ...) • Kontinuirano optimiziranje poslovnih procesa 			
Misija kao interna transformacija			
<p>Proizvodnja, distribucija i snabdijevanje kupaca električnom energijom u konkurentskom okruženju uz korištenje domaćih resursa i zadovoljavanje okolinskih zahtjeva, doprinoseći održivom razvoju i kvalitetnom životu BH društva</p>			

Ciljevi

Opći – Generalni ciljevi

- Sigurna i pouzdana proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom
- Kvalitet isporuke električne energije u skladu sa standardima kvaliteta
- Povećanje poslovne efikasnosti
- Postizanje konkurentne cijene električne energije koja odražava ekonomske i finansijske troškove
- Povećanje energetske efikasnosti u svim segmentima sistema proizvodnje, distribucije, snabdijevanja i korištenja energije
- Optimalno korištenje lokalnih izvora energije s ciljem dostizanja ekonomskog rasta i socijalne stabilnosti
- Korištenje mogućnosti na regionalnom tržištu s ciljem iskorištenja izvoznih šansi
- Energetski menadžment na okolinski prihvatljiv način
- Uspostava i stalno poboljšanje sistema upravljanja prema međunarodnim normama na svim organizacionim nivoima i u svim poslovnim procesima
- Sigurno i zdravo radno okruženje
- Zadovoljavanje interesa i potreba kupaca električne energije u liberalizovanom okruženju
- Prestrukturiranje s ciljem poboljšanja poslovanja i ispunjavanja zahtjeva u okviru energetske zajednice i standarda EU
- Osiguranje stabilne proizvodnje uvažavajući NERP uz rast udjela OI u proizvodnom portfoliju
- Zadovoljenje buduće potražnje krajnjih kupaca (sigurnost snabdijevanja i nezavisnost)
- Osiguranje bilansnog viška/rezerve (učesće na tržištu/sigurnost)
- Osiguranje kontinuiteta proizvodnje uglja uvažavajući smanjenje potreba za TE
- Zadovoljenje EU standarda u pogledu graničnih vrijednosti emisija iz termoelektrana
- Poboljšanje efikasnosti (prevažodno u proizvodnji termoelektrana – snižavanje potrošnje uglja i emisije CO₂)
- Povećanje kapaciteta i udjela proizvodnje na bazi obnovljivih izvora
- Kontinuirano pozitivno poslovanje uz postepeni rast povrata na kapital
- Zadovoljenje indikatora likvidnosti i zaduženosti
- Povećanje investicione sposobnosti
- Osiguranje dovoljnih finansijskih rezervi za:
  - novi investicioni ciklus
  - strožije okolinske i klimatske zahtjeve
  - rizike u vezi poslovanja rudnika
  - programe prestrukturiranja i tranzicije EP BiH i rudnika

U skladu sa općim - generalnim ciljevima na svim organizacionim nivoima i poslovnim procesima, prema uspostavljenom sistemu upravljanja, definisati će se specifični ciljevi - mjerljive karakteristike na godišnjem/trogodišnjem periodu i pratiti njihovo ostvarenje.

1 OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU

Javno preduzeće Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo je elektroprivredno društvo za proizvodnju i distribuciju električne energije, snabdijevanje električnom energijom, trgovanje, zastupanje i posredovanje na domaćem tržištu, uvoz i izvoz električne energije, uključujući i upravljanje elektroenergetskim sistemom.

EP BiH je najveća elektroprivredna kompanija u Bosni i Hercegovini:

- po vrijednosti kapitala,
- po instaliranim proizvodnim kapacitetima,
- po ukupnoj proizvodnji i prodaji električne energije,
- po broju kupaca.

Po vlasničkoj strukturi EP BiH je dioničko društvo, u kojem je 90,37% kapitala u vlasništvu Federacije BiH, a 9,63% kapitala je vlasništvo investicionih fondova i individualnih dioničara.

Društvo posluje u kontinuitetu od 1977. godine, pod imenom „Elektroprivreda Bosne i Hercegovine“ Sarajevo, kada je, u skladu sa važećim propisima upisano u sudski registar pod brojem: U/I 278/77 i 1-2758 kao složena organizacija udruženog rada za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije i kao pravni sljednik dotadašnjih elektroprivrednih preduzeća (radnih organizacija) u Bosni i Hercegovini.

Od 1990. godine, u skladu sa izmjenama Zakona o elektroprivredi, Društvo mijenja oblik i posluje pod imenom Javno preduzeće za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije Elektroprivreda BiH.

Društvo je na dan 21.07.1993. godine uskladilo svoje poslovanje sa Zakonom o javnim preduzećima („Službeni list R BiH“ broj 4/92 i 21/92) i Zakonom o elektroprivredi („Službeni list R BiH“ broj 1/93) i od tada posluje pod imenom *Javno preduzeće Elektroprivreda Bosne i Hercegovine sa p.o., Sarajevo*, kao pravni sljednik bivšeg Javnog preduzeća za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije Elektroprivreda BiH i elektroprivrednih preduzeća koje je ono osnovalo.

U skladu sa Rješenjem Federalne agencije za privatizaciju broj: UO-41-2520-22/04 od 19. 02. 2004. godine, Upravni odbor Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine donio je Odluku o promjeni oblika Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine u dioničko društvo, na koju je aktom broj:11-02-472/04 od 18.02.2004. godine saglasnost dalo Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije.

Prva Skupština Društva je na sjednici od 25.03.2004. godine donijela Odluku o usklađivanju oblika Društva sa Zakonom o privrednim društvima i Rješenjem Kantonalnog suda u Sarajevu na osnovu čega je izvršena preregistracija JP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine u dioničko društvo, od kada posluje pod imenom Javno preduzeće Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je Uredbom o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala iz nadležnosti Federacije BiH („Službene novine FBiH, broj 20/16, 3/17, 9/17, 69/17 i 101/22), propisala da Vlada FBiH neposredno ili putem Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije u Društvu vrši ovlaštenja po osnovu učešća državnog kapitala u JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo.

Organi Društva su:

- Skupština
- Nadzorni odbor (imenovan od strane Skupštine)
- Uprava (imenovana od strane Nadzornog odbora) kao organ upravljanja i
- Odbor za reviziju (imenovan od strane Skupštine).

Upravljanje Društvom, u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Zakonom o javnim preduzećima i Statutom, vrši Uprava Društva koju čine:

1. Generalni direktor
2. Izvršni direktor za proizvodnju
3. Izvršni direktor za distribuciju
4. Izvršni direktor za snabdijevanje i trgovinu
5. Izvršni direktor za ekonomske poslove
6. Izvršni direktor za pravne poslove i ljudske resurse
7. Izvršni direktor za kapitalne investicije.

Društvo ima Sekretara Društva čije su nadležnosti utvrđene zakonom i Statutom. Pored Uprave, Društvo ima i Pomoćnika generalnog direktora za razvoj, te Pomoćnika generalnog direktora za zavisna i povezana društva. Podružnicama Društva rukovode direktori podružnica.

Nadležnosti organa upravljanja Društva utvrđene su Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o javnim preduzećima, a Statutom Društva su detaljnije razrađene nadležnosti navedenih organa.

Skupština, kao najviši organ Društva koji čine dioničari, se saziva kada je to određeno zakonom, drugim propisima i Statutom i kada se ocijeni da je to u najboljem interesu Društva i dioničara, a najmanje jednom godišnje.

Nadzorni odbor čini sedam članova (šest članova ispred državnog kapitala i jedan član ispred grupe dioničara sa najmanje 5% dionica Društva sa pravom glasa), koje imenuje i razrješava Skupština Društva. Nadzorni odbor nadzire poslovanje Društva, nadzire rad Uprave Društva i ima druge nadležnosti propisane zakonom i Statutom Društva. Sjednice Nadzornog odbora se u pravilu održavaju jednom mjesečno.

Uprava organizuje rad i rukovodi poslovanjem, zastupa i predstavlja Društvo i odgovara za zakonitost poslovanja. Radom Uprave rukovodi generalni direktor. Sjednice Uprave se u pravilu održavaju jednom sedmično.

Odbor za reviziju ima tri člana koje bira Skupština Društva u skladu sa zakonom i Statutom.

Organizacija Društva

Unutrašnja organizacija Društva utvđena je Pravilnikom o organizaciji Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. – Sarajevo. Društvo je jedinstveni pravni subjekt, a po organizaciono-tehnološkoj strukturi složen sistem, organizovan na funkcionalnom, procesno radnom i teritorijalnom principu. Radi obavljanja registrovane djelatnosti i ostvarivanja poslovnih funkcija, organizovane su sljedeće organizacione cjeline:

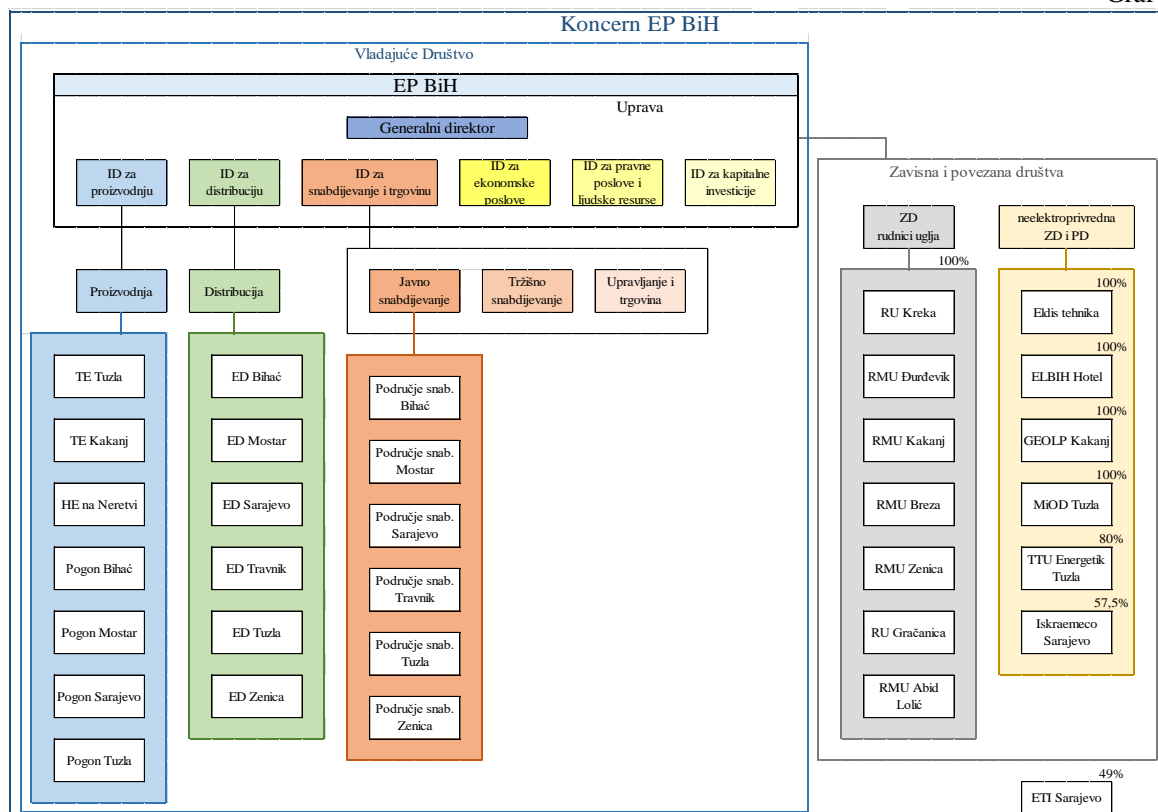
- **Direkcija**, koja je organizovana u sjedištu Društva radi obavljanja zajedničkih funkcija na nivou Društva, a čine je sektori i samostalne službe i

- **Elektroprivredne djelatnosti:** proizvodnja električne energije, distribucija električne energije, snabdijevanje električnom energijom i trgovina električnom energijom
- **U okviru elektroprivrednih djelatnosti** organizovane su podružnice Društva i to:
  - Termoelektrana „Kakanj“, Kakanj
  - Termoelektrana „Tuzla“, Tuzla
  - Hidroelektrane na Neretvi, Jablanica
  - „Elektrodistribucija Bihać“, Bihać
  - „Elektrodistribucija Mostar“, Mostar
  - „Elektrodistribucija Sarajevo“, Sarajevo
  - „Elektrodistribucija Travnik“, Travnik
  - „Elektrodistribucija Tuzla“, Tuzla i
  - „Elektrodistribucija Zenica“, Zenica.

Društvo je 100%-tni vlasnik kapitala 11 zavisnih društava (od čega 7 rudnika uglja u FBiH):

- Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o. Kakanj
- Rudnik mrkog uglja „Breza“ d.o.o. Breza
- Rudnik uglja „Gračanica“ d.o.o. Gornji Vakuf - Uskoplje
- Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik - Bila
- Rudnik uglja „Kreka“ u Tuzli, d.o.o.
- Rudnik mrkog uglja „Đurdevik“ u Đurdeviku, d.o.o.
- Rudnik mrkog uglja „Zenica“ d.o.o. Zenica
- „Eldis Tehnika“ d.o.o. Sarajevo - društvo za proizvodnju opreme za distribuciju energije, promet proizvodima i uslugama
- Hotel „ELBIH“ d.d. Makarska, R Hrvatska
- „GEOLP“ d.o.o. Kakanj - društvo za geološka i laboratorijska ispitivanja, projektovanje, zaštitu i spašavanje
- „MiOD“ d.o.o. Tuzla - društvo za pružanje usluga elektro-mašinskog održavanja.

Graf 1.1

Društvo ima većinski udio u sljedećim pravnim licima:

- „TTU energetik d.o.o.“, Tuzla, u kojem je vlasnik 80% osnovnog kapitala,
- „Iskraemeco“ d.o.o.“, Sarajevo - Društvo za proizvodnju i održavanje mjernih uređaja, u kojem je vlasnik 57,5% osnovnog kapitala.

Osim navedenog, Društvo ima i manjinski udio u pravnom licu „ETI“ d.o.o. Sarajevo - Društvo za proizvodnju elektroosigurača, u kojem ima 49% vlasništva u osnovnom kapitalu.

2 ANALIZA OKRUŽENJA

Analizirajući otvaranje tržišta u BiH može se reći da je, u odnosu na ostale zemlje u okruženju, BiH specifična po tome što odmah na početku otvaranja tržišta ima tri postojeće elektroprivredne kompanije, za razliku od ostalih zemalja u okruženju koje su imale samo po jednu vertikalno integrisanu elektroprivrednu kompaniju.

Od 2015. godine svi krajnji (pa tako i kupci iz kategorija *Domaćinstva* i *Ostala potrošnja na 0,4 kV naponu*) su stekli pravo na slobodan izbor snabdjevača, što znači da sve kategorije krajnjih kupaca električne energije u BiH imaju mogućnost slobodnog izbora snabdjevača. Pored tri elektroprivrede u BiH registrovano je još preko 20 kompanija koje imaju licencu snabdijevanja II reda/unutrašnje trgovine i/ili licencu za međunarodnu trgovinu koje im omogućavaju da obavljaju djelatnost trgovine u BiH i snabdijevanja kvalifikovanih kupaca. Neke od njih su se počele baviti i snabdijevanjem krajnjih kupaca obzirom da su stvorene ključne tehničke i regulatorne pretpostavke za promjene snabdjevača, posebno kroz primjenu novih Tržišnih pravila i koncepta pomoćnih usluga. Navedeno je dovelo EP BiH, ali i ostale „državne“ elektroprivredne kompanije u jednu sasvim novu poziciju. Od momenta otvaranja tržišta ovom aspektu je posvećena ozbiljna pažnja te se pristupilo pojedinačnoj i grupnoj analizi krajnjih kupaca, te analizi postojeće i moguće konkurencije. Tokom perioda 2015.-2019. godina, EP BiH je poduzimala konkretne korake za konkurentan nastup na tržištu, pa su između ostalog za pojedine grupe kupaca na tržišnom snabdijevanju bile smanjene prodajne cijene u periodu kada je bio prisutan i pad cijena na regionalnom tržištu. To se odrazilo na prihode i rezultat poslovanja, ali je zadržano oko 99% krajnjih kupaca, gledano po obimu krajnje potrošnje. Pojedini krajnji kupci su bili prešli kod drugih snabdjevača, ali se počevši od II polugodišta 2017. godine, većina njih se vratila na snabdijevanje kod EP BiH, te se bilježi porast tržišnog učešća u odnosu na 2017. godinu te krajem 2023. godine isto je skoro 100,0%. Kod kategorije *Domaćinstva* regulirane tarife (univerzalna usluga) su i dalje neekonomske i nedovoljne da pokriju troškove za EP BiH, a i za tržišne snabdjevače ne ostavljaju prostor za formiranje nižih tarifa koje bi omogućile profit. Također, može se reći i da se EP BiH dobro prilagodila promjeni koncepta pomoćnih usluga te je kao pružalac usluga ostvarila značajno učešće kao i finansijske efekte na tržištu pomoćnih usluga. Tokom 2017. godine došlo je do obrata u trendu kretanja cijena električne energije na regionalnom veleprodajnom tržištu, pa se konkurentna pozicija EP BiH značajno promijenila tj. otvorila se mogućnost za ostvarenje znatno većih pozitivnih efekata od trgovine i tržišnog snabdijevanja. Isti su bili prilično značajni u zadnjih par godina i to je pozitivno uticalo na rezultate poslovanja.

Tokom 2020. godine i početkom 2021. godine, kao posljedica pandemije Covid-19 virusa dolazi do značajnog pada potrošnje kod privrednih subjekata i drugih pravnih lica kako u BiH tako i u inostranstvu (tzv. *lockdown* u većini evropskih zemalja), pa se isto odrazilo i na potražnju za električnom energijom, a posljedično na cijene za isporuke u 2021. godini u periodu ugovaranja isporuka za tu godinu. Ispostavilo se da su cijene tržišnog snabdijevanja bile (za većinu kupaca na tržišnom snabdijevanju) čak i smanjene u odnosu na 2020. godinu i takve su i ostale do kraja 2021. godine iako se nivo tržišnih cijena za III i IV kvartal 2021. godine značajno povećao.

U II polovini 2021. godine dolazi do snažnog rasta cijena energije na svim evropskim tržištima. Slijedeći svoju dotadašnju praksu javne elektroprivrede u FBiH su privrednim subjektima nudile ponude za snabdijevanje za 2022. godinu (i eventualno preostali dio 2021. godine, ovisno o isteku postojećih ugovora) bazirane na tržišnim (tada daleko većim) cijenama. Došlo je do bunta privrednih subjekata praćenog jakom medijskom kampanjom što je na kraju rezultiralo da je pred

sami kraj 2021. godine Parlament Federacije BiH usvojio izmjene Zakona o električnoj energiji gdje je dodan član 16 a. koji glasi:

Izuzetno od stava (2) člana 16. Zakona, ukoliko dođe do poremećaja na tržištu električne energije na način da se cijena snabdijevanja električnom energijom za kvalifikovanog kupca poveća za više od 20% u odnosu na prethodnu godinu, Vlada Federacije je u obavezi da posebnom odlukom ograniči porast cijena snabdijevanja električnom energijom do 20% maksimalno, pri čemu se isto odnosi, za ugovore sa godišnjim trajanjem ili duže."

Slijedeći ovu zakonsku normu Vlada Federacije BiH je 07.01.2022. godine donijela *Odluku o ograničavanju povećanja cijena snabdijevanja električnom energijom* (Sl. novine FBiH broj 3/22) gdje u članu I stoji:

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine ograničava tokom 2022. godine povećanje cijena snabdijevanja električnom energijom za kvalifikovanog kupca do 20% maksimalno u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu se isto odnosi za ugovore sa godišnjim trajanjem ili duže.

Uvažavajući ove odredbe javna elektroprivredna preduzeća su nudila i zaključivala ugovore o tržišnom snabdijevanju uz znatno niže cijene u odnosu na one koje su mogla ostvariti na veleprodajnom tržištu, iako nisu formalno imale obavezu snabdijevanja (osim rezervnog i to u trajanju do 2 mjeseca). Sa druge strane, privatni snabdjevači su dodatno izgubili interes da se bave tržišnim snabdjevanjem na prostoru FBiH, jer im to komercijalno više nije opravdano (energiju mogu daleko profitabilnije plasirati na drugim prostorima).

Slično se nastavilo i za 2023. godinu gdje je Vlada Federacije BiH dana 27.10.2022. godine donijela *Odluku o ograničavanju povećanja cijena snabdijevanja električnom energijom* (Sl. novine FBiH broj 87/22) gdje u članu I stoji:

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine ograničava tokom 2023. godine povećanje cijena snabdijevanja električnom energijom za kvalifikovanog kupca do 20% maksimalno u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu se isto odnosi za ugovore sa godišnjim trajanjem ili duže

U II polugodištu 2023. godine je došlo do pada nivoa tržišnih cijena za 2024. godinu, ali su one i dalje bile veće od cijena koje su tokom 2023. godine plaćali kupci na tržišnom snabdijevanju EP BiH. Vlada Federacije BiH je krajem novembra 2023. godine donijela *Odluku o proglašenju stanja ugrožene sigurnosti snabdijevanja električnom energijom za 2024. godinu* (Sl. novine FBiH br. 94/23). Nakon toga je, 12.12.2023. godine, Vlada FBiH donijela i *Odluku o uvođenju posebnih mjera kontrole cijena snabdijevanja električnom energijom za 2024. godinu* (Sl. novine FBiH br. 96/23), koja je stupila na snagu sredinom decembra 2023. godine. U članu 1. ove Odluke stoji:

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine tokom 2024. godine ograničava povećanje cijena snabdijevanja električnom energijom za krajnje kupce do 20% maksimalno u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu se isto odnosi za ugovore koji se zaključuju na period do 31.12.2024.godine

Ovo je *de facto* slično ograničenju iz 2022. i 2023. godine s tim da je pravni osnov/okvir izmjenjen obzirom da je u međuvremenu donesen novi Zakon o električnoj energiji koji je ostavio mogućnost Vladi FBiH za donošenje navedenih propisa.

Treba istaći da se od sredine 2011. godine nije mijenjala ni cijena distributivne mrežarine (gdje je povrat izuzetno nizak, kao i cijena pokrića distributivnih gubitaka) što također negativno utiče na profitabilnost poslovanja EP BiH, ali se time olakšava funkcionisanje privrede i život građana. I kod tržišnog snabdijevanja EP BiH je svjesna negativnog uticaja visokih cijena energije na poslovanje većih kompanija, obzirom da je kod mnogih od njih trošak električne energije značajna stavka, Jasno je da ovakvi kupci uglavnom ostvaruju poslovnu saradnju sa velikim brojem drugih BH kompanija čime u velikoj mjeri utiču na poslovanje istih kao i na cjelokupnu zaposlenost i privredne tokove u BiH.

Dakle, uz navedene mjere društvene odgovornosti, EP BiH planira ostvariti profitabilno poslovanje u 2024. godini i kasnije, a što uključuje i maksimiziranje profita od prodaje bilansnih viškova na veleprodajnom tržištu, koristeći povoljne tržišne okolnosti sa aspekta aktuelnih tržišnih cijena, te povoljnog vlastitog proizvodnog portfolija (odnos proizvodnje iz termoelektrana i hidroelektrana), kontinuirano optimiziranje poslovnih procesa i troškova poslovanja. U ovom smislu je bitan nastavak proizvodnje električne i toplotne energije iz blokova 4 u TE Tuzla i bloka 5 u TE Kakanj. Treba napomenuti da su trenutne tržišne cijene za 2024. godinu u periodu finalizacije izrade ovog Plana (kraj februara 2024. godine) blago iznad proizvodne cijene EP BiH koja se očekuje u 2024. godini, odnosno one koja se planira (bez CO₂ komponente) za planski period i to čak i u situaciji rasta troškova proizvodnje. U djelatnosti snabdijevanja zbog niskih cijena u javnom snabdijevanju i ograničenja rasta cijena u tržišnom snabdijevanju nije moguće ostvariti dobit (barem u 2024. godini, pa čak i uz planirana povećanja cijena u javnom snabdijevanju). Stoga je ključni prodajni kanal za ostvarenje dobiti prodaja kroz djelatnosti Trgovine, gdje je moguća prilična zarada, ali su i visoki rizici. U vezi ovog jako je bitno da krajnji kupci racionalno troše el. energiju što bi omogućilo dodatne količine za profitabilnu prodaju putem djelatnosti Trgovine.

U budućem periodu će biti ključno i dalje držati proizvodnu cijenu na što nižem nivou, mada je izvjesno da će zbog rasta cijene topline uglja, ograničenih količina uglja i broja radnih sati starijih blokova, te implementacije projekata odsumporavanja, ona biti uvećana. To se uz racionalno tekuće i investiciono poslovanje može postići u normalnim hidrološkim prilikama, a što bi u suštini predstavljalo osnovni preduslov za ostvarenje dobiti u narednim godinama. Planirana dobit u planskim godinama je i dalje u okviru do 1% u odnosu na kapital Društva. Ostvarenje dobiti kao i značajnog suficita gotovine iz poslovnih aktivnosti je izuzetno bitno sa aspekta mogućnosti finansiranja budućih investicija kako iz vlastitih tako i kreditnih izvora, s obzirom da je taj aspekt veoma bitan za potencijalne kreditore kao i za one već postojeće sa kojima su ugovoreni limiti zaduženja. Jasno je da kreditori prate pokazatelje profitabilnosti i zaduženosti EP BiH, tako da i budućí novčani tokovi moraju biti takvi da ne ugrožavaju likvidnost Društva niti servisiranje postojećih i budućih obaveza za povrat kredita.

Analiza okruženja podrazumijeva istraživanje svih važnijih karakteristika šireg i užeg okruženja sa svrhom identifikacije strateških parametara koji mogu odrediti budućnost Društva i istom se identifikuju ključni parametri iz vanjskog okruženja koji se prepoznaju kao prilike i prijetnje, a iz unutrašnjeg okruženja kao snage i slabosti. Položaj Društva u odnosu na okruženje predstavlja istovremeno i prednost i veliku slabost ukoliko se Društvo ograniči samo na postojeće stanje, te ne prepozna izazove i ne iskoristi mogućnosti i prilike.

U ovom planskom periodu Društvo treba da usmjeri aktivnosti na izgradnju i razvoj novih elektrana, rast udjela obnovljivih izvora, energetske efikasnost, smanjenje emisija CO₂ i prestrukturiranje rudnika, što će omogućiti da se lakše nosi sa konkurencijom koja se pojavljuje na regionalnom tržištu električne energije koja ima provjerene strategije djelovanja i definisane strateške pozicije. Trenutno nivo tržišnih cijena ne daje prostor za opuštanje i odustajanje od

troškovne efikasnosti na dugi rok, jer su tržišne cijene već za 2024. i 2025. godinu značajno niže u odnosu na 2023., a sve je izvjesnije i uvođenje plaćanja CO₂ taksi.

Evropa i regija

Globalna važnost energije, a posebno električne energije, te strukturalne i institucionalne promjene na energetske i tržištima električne energije na području regiona Jugoistočne Evrope i Evropske Unije, stvaraju novi konkurentski okvir koji prevazilazi granice nacionalnih tržišta i ekonomija. Konkurentnost pojedinih kompanija teško je, u takvim uslovima razvijati, ako one zadržavaju lokalni fokus i ne tragaju za izvorima konkurentskih prednosti u regionalnim, odnosno globalnim razmjerama. Liberalizacija tržišta električne energije će privući, i već privlači, na prostor Jugoistočne Evrope nove konkurente koji ugrožavaju i sve više će ugrožavati položaj javnih kompanija.

Evropska unija se opredjelila za radikalni zaokret u energetske sektoru u pogledu smanjenja emisije ugljen dioksida CO₂. Energetskom politikom, usvajanjem Evropskog zelenog plana (EU *Green Deal*) i tome prilagođenim zakonskim mehanizmima, određen je cilj potpune dekarbonizacije (klimatski neutralna Evropa) do 2050. godine. Cilj za redukciju emisije stakleničkih plinova do 2030. godine povećan je sa 40% na najmanje 55% u odnosu na 1990. Ovo za EES znači radikalno i još intenzivnije smanjenje korištenja fosilnih goriva i gašenje elektrana za proizvodnju električne energije iz tih goriva do 2030. godine, odnosno potpuni prestanak proizvodnje iz termoelektrana na uglj znan prije 2050. godine

Opredjeljujući se za ovu politiku EU očekuje da zemlje energetske zajednice EnZ (kojoj pripada i BiH), a posebno one koje su se opredjelile za članstvo u EU, usvoje i implementiraju ovu politiku. EU je spremna finansijski podržati politiku dekarbonizacije i to ne samo u članicama zemalja EU, nego i u drugim zemljama sa posebnim fokusom na zemlje Zapadnog Balkana. Za BiH znači da ukoliko želi da sudjeluje u programu EU *Green Deal*, konačno mora uspostaviti organizirano tržište električnom energijom i prirodnim gasom, urediti sektor prirodnog gasa, funkcionalno razdvojiti energetske kompanije i druge aspekte liberalizacije energetske sektora na osnovu kojeg se obavezala kao članica EnZ. Na globalnom nivou odgovor međunarodne zajednice na ove izazove predstavlja usvajanje UN Agende 2030 (u 2015. godini) sa ciljevima održivog razvoja. Budući razvoj energetike će se posebno morati usaglašavati sa zahtjevima za ublažavanje klimatskih promjena. Koordinacija međunarodnih aktivnosti usmjerenih na ograničavanje globalnog zagrijavanja će se provoditi na osnovu Pariškog sporazuma o klimi, koji je ratificiran 2016. godine. Sve države regije Zapadni Balkan, pa i Bosna i Hercegovina, su potpisnice Pariškog sporazuma. Sigurno je da rat u Ukrajini i trenutna energetska kriza (koja nije isključiva posljedica ratnih sukoba) „tjeraju“ donosioce odluka da još jednom preispitaju situaciju i perspektive u vezi načina i uslova obezbjeđenja potrebnih količina svih vidova energije.

EU preko programa „EU zelena agenda za Zapadni Balkan“ nudi tehničku i finansijsku podršku regionu prvenstveno za dekarbonizaciju i digitalizaciju energetske sektora. Shvativši da je ovaj program EU posljednja prilika da se energetika u BiH i regionu transformiše u moderan, održiv i inkluzivan sektor, priključivanjem realizaciji Evropskog zelenog plana BiH može da izgradi moderan, konkurentan okolinski i klimatski održiv sistem. To je preduvjet i za privlačenje stranih investicija, pogotovo u industrijsku proizvodnju koja je namjenjena izvozu. Za to su potrebne brze i odlučne političke odluke, definisanje dugoročne vizije i planova energetske tranzicije i postizanje društvenog konsenzusa o transformaciji postojećeg konvencionalnog modela energetike, prema modernom modelu, baziranom na zelenom održivom razvoju.

Funkciju koordinacije entiteta u ispunjavanju međunarodnih obaveza BiH, kad je energetska sektor u pitanju, vrši Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO/MOFTER) u Vijeću ministara BiH, dok su za energetska sektor na entitetskom novi nadležna ministarstva energije. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa je nadležno za sektor energetike u skladu sa Zakonom o ministarstvima i drugim organima uprave BiH. MVTEO je nadležno za obavljanje poslova i zadataka iz nadležnosti BiH koji se odnose na definisanje politike, osnovnih principa, koordiniranje djelatnosti i usklađivanje planova entitetskih tijela vlasti i institucija na međunarodnom planu u područjima između ostalog energetike, konkurencije, zaštite okoline, razvoja i korištenja prirodnih resursa.

Ovakav ustroj i organizacija energetskog sektora, između ostalog, uzrokuje kašnjenja u realizaciji preuzetih obaveza, usporenog procesa reformi, usporenog razvoja i neadekvatnog korištenja međunarodnih finansijskih izvora. Susjedne, a i ostale zemlje regije postižu brži napredak u reformama energetskog sektora, jer nisu opterećene unutrašnjim strukturnim i drugim problemima kao BiH.

S obzirom da je Bosna i Hercegovina potpisnik *Ugovora o osnivanju energetske zajednice jugoistočne Evrope*, tržište električne energije u BiH je formalno otvoreno za sve kupce, uključujući domaćinstva i komercijalne kupce na 0,4 kV, od 1. januara 2015. godine. Sa aspekta BiH, to znači da će EP BiH biti tržišni snabdjevač, ali će istovremeno i dalje snabdijevati domaćinstva i ostale kupce na 0,4 kV koji ne odaberu tržišnog snabdjevača po osnovu obaveze pružanja univerzalne usluge i po tarifama koje odobrava FERK.

Pravni okvir

JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo je elektroprivredno društvo koje obavlja djelatnosti *proizvodnje električne energije, distribucije električne energije, snabdijevanja električnom energijom, trgovanje, zastupanje i posredovanje na domaćem tržištu električne energije*, kao i druge djelatnosti utvrđene Statutom, radi sticanja dobiti.

Društvo je jedinstven pravni subjekt, a po organizaciono tehnološkoj strukturi složen sistem i u skladu sa odredbama *Zakona o privrednim društvima* JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo je dioničko društvo, a prema odredbama *Zakona o javnim preduzećima* posluje i kao javno preduzeće, tj. obavlja djelatnost od javnog društvenog interesa. JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo je obveznik *Zakona o javnim nabavkama*.

Zakonom o finansijskoj konsolidaciji rudnika uglja u Federaciji Bosne i Hercegovine prema obračunatim, a neuplaćenim javnim prihodima u periodu od 2009. do 2015. godine (Sl. novine FBiH 81/08) uređena je finansijska konsolidacija rudnika uglja u FBiH, a sve radi pripreme realizacije prestrukturiranja elektroenergetskog sektora. Vlada Federacije BiH je na sjednici održanoj 14.01.2009. godine donijela Odluku o prenosu udjela Federacije BiH u rudnicima uglja u Federaciji BiH na JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo.

Na osnovu člana 246. Zakona o privrednim društvima i člana 54. Statuta Društva, Skupština EP BiH je 12.05.2009. godine, donijela Odluku o preuzimanju udjela FBiH u privrednim društvima - rudnicima uglja u FBiH. Na osnovu navedenih akata, dana 24.07.2009. godine zaključeni su ugovori u svrhu regulisanja prava i obaveza Vlade FBiH i JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo. Potpisivanjem ugovora o prenosu udjela, Društvo je postalo vlasnik sedam rudnika uglja, čime je postalo Vladajuće društvo Koncerna EP BiH, a rudnici kao zavisna društva ušli u sastav Koncerna EP BiH. Društvo je na četrnaestoj skupštini Društva održanoj

22.10. 2009. godine donijelo Odluku o odobravanju statuta zavisnih društva, koja se odnosi na slijedeća zavisna društva: RMU „Kakanj“ d.o.o. Kakanj, RMU „Breza“ d.o.o. Breza, Rudnik „Gračanica“ d.o.o. Gornji Vakuf - Uskoplje, RMU „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik - Bila, Rudnici „Kreka“ u Tuzli, d.o.o., RMU „Đurdevik“ u Đurdeviku, d.o.o., RMU „Zenica“ d.o.o. Zenica i „Eldis Tehnika d.o.o.“, Sarajevo.

Ugovori o vođenju poslova između Društva i rudnika kao zavisnih društava potpisani su 16.11.2009. godine. Potpisivanjem ugovora o vođenju poslova stvoreni su uslovi za rješavanje pravnih, finansijskih, organizacionih, planskih i drugih neriješenih pitanja neophodnih za funkcionisanje Koncerna EP BiH. Na osnovu Odluke o preuzimanju udjela Federacije Bosne i Hercegovine u privrednim društvima - rudnicima uglja u Federaciji Bosne i Hercegovine, izvršeno je povećanje osnovnog kapitala u iznosu od 81.804.212,00 KM emisijom dionica putem zatvorene prodaje unaprijed poznatom kupcu: Federaciji Bosne i Hercegovine.

Društvo ima zaključene ugovore o vođenju poslova i sa ostalim zavisnim društvima koji su u 100% vlasništvu Društva: „Eldis Tehnika“ d.o.o., „GEOLP“ d.o.o., „MiOD“ d.o.o., te „Hotel ELBiH d.d.“. Sa društvima „TTU Energetik“, Tuzla, (80%), „Iskraemeco Sarajevo d.o.o.“ (57,5%) i „ETI Sarajevo d.o.o.“ (49%) Društvo nema zaključen ugovor o vođenju poslova, s obzirom na Statutarnu odredbu zaključivanja ugovora o vođenju poslova samo sa društvima u 100% vlasništvu Društva, kao Vladajućeg društva.

Zakon o električnoj energiji Federacije BiH (Sl. novine FBiH br. 60/23) koji je stupio na snagu u augustu 2023. godine te Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije predstavljaju okvir koji usmjerava politiku i aktivnosti EP BiH u narednom periodu.

Tržište električne energije u BiH je otvoreno od 01.01.2015. godine za sve kategorije kupaca, što opredjeljuje EP BiH da se u narednom periodu strateški pozicionira u BiH kao vodeći snabdjevač kvalifikovanih kupaca. Izuzev kategorija kupaca koje se snabdjevaju putem javnog snabdjevača, za sve ostale kategorije ne postoje regulirane tarife, već se cijene električne energije (kao i drugi uslovi ponude) formiraju samostalno od strane snabdjevača. Ipak, Odlukom Vlade Federacije BiH u primjeni od januara 2022. godine, rast cijena u tržišnom snabdjevanju u 2022. godini je limitiran na 20% u odnosu na prethodnu godinu pri čemu se isto odnosi na ugovore sa godišnjim trajanjem ili duže. Slična Odluka Vlade FBiH je u oktobru 2022. godine donesena i za primjenu u 2023. godini.

Vlada Federacije BiH je krajem novembra 2023. godine donijela *Odluku o proglašenju stanja ugrožene sigurnosti snabdjevanja električnom energijom za 2024. godinu*, nakon čega je donijela i *Odluku o uvođenju posebnih mjera kontrole cijena snabdjevanja električnom energijom za 2024. godinu* (Sl. novine FBiH br. 96/23), koja je stupila na snagu sredinom decembra 2023. godine te istom ograničeno povećanje cijena do 20% u odnosu na prethodnu godinu uz obaveznu primjenu u toku i do kraja 2024. godine

Mrežarine (prenosna i distributivna) su i dalje regulisane od strane nadležnih regulatornih komisija i to:

- DERK-a za prenosnu mrežarinu, tarifu za rad NOS-a i tarifu za sistemsku uslugu
- FERK-a za distributivnu mrežarinu.

Smanjenje krajnje potrošnje, prvenstveno zbog prestanka potrošnje Aluminiju d.d., Mostar i još nekih većih potrošača je faktor koji doprinosi povećanju tarifa koje određuje DERK, posebno s obzirom na činjenicu da Elektroprijenos BiH i NOS BiH ne pokazuju namjeru da svoje, pretežno fiksne, troškove smanjuju u procentu u kojem se smanjila krajnja potrošnja. Kod tarife za rad NOS-a BiH (koja se svake godine povećava) je već uvedena G komponenta kod plaćanja

tarife, a slična mogućnost postoji i kod tarife za usluge prijenosa, ali G komponenta još nije primjenjena na prenosnu tarifu. Distributivna mrežarina za djelatnost distribucije EP BiH nije mijenjana od sredine 2011. godine.

Što se tiče veleprodajnog tržišta električne energije u narednom periodu su najznačajnije aktivnosti na daljoj evoluciji nacionalnih tržišta u regionu prema regionalnom tržištu električne energije. U BiH je uspostavljeno balansno tržište električne energije i tržište pomoćnih usluga na kojem EP BiH već ima značajnu ulogu i učešće kao balansno odgovorna strana, pružalac i korisnik pomoćnih usluga. Na veleprodajnom tržištu nastaviti će sa aktivnostima plasmana električne energije na regionalno tržište u količinama i obimu koji su tehno-ekonomski optimalni za proizvodni portfolio EP BiH. U djelatnosti trgovine električnom energijom potrebno je zadržati 100% stepen naplate i kontinuirano pratiti i optimizirati sve tehno-ekonomske rizike, naročito uz turbulentna dešavanja na tržištu električne energije.

Kao lideru na tržištu, EP BiH se nameće obaveza preuzimanja inicijative za uspostavu organiziranog tržišta dan unaprijed (*day ahead*) i unutar dana (*intra-day*), te iniciranje osnivanja domaće servisne berze električne energije sa određenim udjelom suvlasništva u istoj. U zavisnosti o bilansnim veličinama, tržišnim prilikama, raspoloživim kapacitetima se na istoj može realizovati značajan obim trgovine.

U prethodnom periodu desile su se značajne izmjene pravnog okvira u BiH, a što se prvenstveno odnosi na:

- Zakon o električnoj energiji Federacije BiH, (Službene novine FBiH broj 60/23)
  - Zakon o energiji i regulaciji energetske djelatnosti u FBiH (Sl. novine FBiH br. 60/23)
  - Zakon o korištenju OIEiEK (Sl. novine FBiH br. 82/23),
  - Zakon o radu FBiH, (Službene novine FBiH broj 26/16, 89/18, 44/22)
  - Zakon o porezu na dobit, (Službene novine FBiH, broj:15/16 i 15/20)
  - Zakon o finansijskom poslovanju, (Službene novine FBiH broj 48/16)
  - način oporezivanja pojedinih naknada zaposlenicima,
- što je imalo odraza na poslovanje EP BiH i zavisnih društava u proteklom periodu. Najavljene su i nove promjene kada je u pitanju opterećenje primanja fizičkih lica kroz poreze i doprinose što također može uticati na troškove Društva u vezi rada, te nivo primanja zaposlenika.

Prestrukturiranje

Novi Zakon o električnoj energiji FBiH objavljen je 09.08.2023. godine (Sl. novine FBiH br. 60/23) i stupio je na snagu 17.08.2023. godine. Zakon donosi značajan obim izmjena i novih rješenja u odnosu na prethodni Zakon o električnoj energiji FBiH (Sl. novine FBiH br. 66/13). Pri tome je najvažniji uticajni faktor bila obaveza usklađivanja zakonodavnog okvira u BiH sa pravnom stečevinom Evropske unije (EU), a na osnovu Ugovora o energetske zajednici i Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Sa aspekta ovog Zakona najvažnija je Direktiva 2019/944 Evropskog parlamenta i Vijeća od 15.06.2019. godine o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije (dio tzv. „Četvrtog energetskog paketa“), koja predstavlja doradu Direktive 2009/72 Evropskog vijeća i parlamenta od 13.07.2009. o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije u smislu prilagođavanja novom stanju na tržištu električne energije.

Za prestrukturiranje elektroenergetskog sektora u BiH posebno su bitne direktive koje se odnose na tržište električne energije. Pravna stečevina EU, koja se preuzima od strane članica Energetske zajednice, proširena je na tzv. „Četvrti energetski paket“ uz rok za transpoziciju u domaća zakonodavstva i implementaciju do 31.12.2023. godine.

Iako u ovom momentu ne postoji program prestrukturiranja elektroenergetskog sektora u FBiH predviđen zakonom, bez obzira na dinamiku njegovog donošenja, prvi nesporni korak u procesu prestrukturiranja EP BiH je pravno razdvajanje djelatnosti distribucije, odnosno osnivanje društva za distribuciju električne energije kao zasebnog pravnog lica (elektroenergetskog subjekta), koje će obavljati djelatnost distribucije neovisno od ostalih elektroenergetskih djelatnosti. Prema novom Zakonu o električnoj energiji u FBiH moguće su tri opcije pravnog razdvajanja djelatnosti distribucije EP BiH:

1. Operator distributivnog sistema (ODS) nije dio EP BiH kao vertikalno integrisanog subjekta;
2. ODS je dio EP BiH kao vertikalno integrisanog subjekta, a sredstva za distribuciju električne energije su odvojena od vertikalno integrisanog subjekta i postala su vlasništvo ODS-a;
3. ODS je dio EP BiH kao vertikalno integrisanog subjekta, a sredstva za distribuciju električne energije nisu odvojena od vertikalno integrisanog subjekta i ostala su u vlasništvu EP BiH.

Operator distributivnog sistema, prema Članu 6. (stav (1)-ee), znači pravno lice koje je odgovorno za rad, upravljanje, održavanje i razvoj distributivnog sistema na određenom geografskom području i njegovo povezivanje sa drugim sistemima, te za osiguranje dugoročne sposobnosti sistema da zadovolji razumnu potražnju za distribucijom električne energije na ekonomski primjeren način.

Vertikalno integrisani subjekt, prema Članu 6. (stav (1)-xx) Zakona, znači elektroenergetski subjekt ili grupa elektroenergetskih subjekata u kojima ista osoba ili iste osobe imaju mogućnost direktne ili indirektno kontrole i gdje elektroenergetski subjekt ili grupa elektroenergetskih subjekata obavlja najmanje jednu od elektroenergetskih djelatnosti prenosa ili distribucije električne energije, te najmanje jednu od elektroenergetskih djelatnosti proizvodnje ili snabdijevanja električnom energijom.

Elektroenergetski subjekt je, prema Članu 6. (stav (1)-l) Zakona, pravno ili fizičko lice, koje nije krajnji kupac, koje obavlja najmanje jednu od elektroenergetskih djelatnosti i koje je odgovorno za komercijalne i tehničke poslove u vezi sa tim djelatnostima.

Suština zahtjeva za razdvajanje djelatnosti distribucije je kreiranje tržišnog okruženja u kojem će svi učesnici biti ravnopravni. Zahtjevi su definirani radi osiguranja neovisnosti ODS-a i sprečavanja narušavanja tržišta do kojeg bi moglo doći korištenjem vertikalne integrisanosti. Stoga se osim pravnog razdvajanja traži funkcionalno razdvajanje koje u slučaju kada je ODS dio vertikalno integrisanog preduzeća podrazumijeva visok stepen neovisnosti ODS-a, razdvajanje upravljanja, pravo donošenja odluka i odvojen identitet ODS-a.

Dodatno Zakonom je utvrđena obaveza donošenja programa usklađenosti koji sadrži mjere kako bi se osiguralo isključivanje diskriminirajućeg ponašanja i kako bi se osiguralo da se ovaj aspekt adekvatno prati.

Fokus aktivnosti na prestrukturiranju EP BiH u ovom planskom periodu bit će na pravnom razdvajanju Djelatnosti distribucije EP BiH u skladu sa odredbama Zakona o električnoj energiji FBiH (Službene novine FBiH br. 60/23) i u roku utvrđenom ovim Zakonom (dvije godine od stupanja predmetnog Zakona na snagu tj. najdalje do 17.08.2025. godine). Pripremit će se sva potrebna dokumentacija za formiranje ODS-a kao pravnog lica, u skladu sa odabranom opcijom pravnog razdvajanja djelatnosti distribucije. Paralelno sa pripremom potrebne dokumentacije za formiranje ODS, sačinjit će se potrebna dokumentacija za novu organizaciju EP BiH, koja će funkcionirati nakon pravnog razdvajanja djelatnosti EP BiH.

U maju 2021. godine usvojen je Operativni akcioni plan prestrukturiranja ZD rudnika uglja Koncerna EP BiH, kojim je predviđeno 39 aktivnosti vezanih za prestrukturiranje. Rokovi završetka za većinu aktivnosti su bili u periodu od maja do decembra 2021. godine, ali je ostao dio aktivnosti koje se trebaju realizovati u ovom planskom periodu, posebno aktivnosti na rješavanju problema viška radnika u ZD rudnicima uglja Koncerna EP BiH.

U Operativnom akcionom planu prestrukturiranja rudnika stoji: „Kao potpisnica Ugovora o uspostavi Energetske zajednice, BiH je formalno dužna primijeniti regulatorni okvir Evropske unije za energetske sektor, te implementirati osnovne principe sigurnosti snabdijevanja, konkurencije i održivosti, što između ostalog podrazumijeva i rast udjela obnovljive energije u finalnoj potrošnji energije“.

2.1 Rizici

U trogodišnjem periodu 2024.-2026. godine EP BiH će u svom poslovanju biti suočena sa određenim rizicima kao i sa uspostavom instrumenata za upravljanje rizicima. Najvažniji uticajni faktori na buduće poslovanje su tržišne cijene električne energije i cijene za javno i tržišno snabdijevanje, cijene uglja i ostalih ulaznih faktora proizvodnje te loše tehnološko i finansijsko stanje većine ZD rudnika. S druge strane, postoji rizik i rasta naknada, posebno uvođenja taksi za emitovanje CO₂. Realno je da bi smirivanjem i/ili prekidom ratnih sukoba u Ukrajini cijene električne energije i drugih energenata na svjetskom tržištu u narednom periodu trebale pasti, mada je pitanje šta će biti sa snabdijevanjem energentima iz Rusije kao značajnog izvoznika prirodnog gasa i nafte. Realno je očekivati i nastavak inflatornih kretanja, ali u manjem obimu/stopi nego u prethodnih cca 30 mjeseci.

Procjenjuje se da će EP BiH u narednom trogodišnjem periodu biti suočena sa sljedećim potencijalnim rizicima:

- tržišne cijene električne energije (fluktuacija cijena), posebno zbog uticaja rata u Ukrajini
- nedostatak programa za subvencioniranje socijalno ugroženih kupaca iz kategorije *Domaćinstva* zbog čega je cijena energije za ovu kategoriju značajno niža od proizvodne i tržišne; cijene električne energije u okviru javne usluge za ovu kategorije ne odgovaraju stvarnim troškovima, a daleko se ispod tržišnih cijena
- neadekvatna struktura tarifnih stavova za energiju
- prestrukturiranje i reorganizacija u skladu sa zahtjevima Zakona o električnoj energiji
- nedovoljna pogonska spremnost proizvodnih postrojenja koji su na kraju životnog vijeka kao posljedica smanjenih ulaganja u prethodnom periodu
- rizik neizgradnje zamjenskih i novih proizvodnih objekata ili kašnjenje u njihovoj izgradnji
- neispunjenje rokova završetka remontnih radova, neplanski ispadi blokova/agregata (uticaj rizika povećan uslijed rasta cijena energije)
- rizik nabavke uglja
- (ne)likvidnost i (ne)solventnost većine ZD rudnika
- politička nestabilnost u regiji
- rizik obezbjeđenja povoljnih kreditnih sredstava za kapitalna ulaganja te projekte odsumporavanja i denitrifikacije
- rizici u vezi implementacije novih proizvodnih tehnologija, uključujući i projekte odsumporavanja i denitrifikacije
- uticaj lokalnih zajednica i komplikovane procedure na izgradnju novih objekata
- pravni okvir u kojem posluje EP BiH u oblasti dodjele koncesija i izdvajanja za lokalnu zajednicu i sl.

- naplata potraživanja od kupaca
- rizik obezbjeđenja potrebnih površina za odlaganje nus produkata iz rada TE (deponije šljake i pepela), a vodeći računa i o budućim nus produktima koji će nastajati radom postrojenja za odsumporavanje, te o odnosu sa lokalnom zajednicom vezano za izgradnju dodatnih deponija za odlaganja nus proizvoda (šljake, pepela i gipsa)
- rizik povećanja izdvajanja za plate i druge naknade radnicima s obzirom na istek važećeg KGU tokom 2024. godine, kao i rast stope inflacije tokom IV kvartala 2023. i I kvartala 2024. godine
- rizik narušene likvidnosti u slučaju odliva po raznim osnovama u iznosima većim od predviđenih Planom
- nepredviđeni događaji tj. viša sila (loša hidrologija, i sl.)
- uticaj ratnog sukoba u Ukrajini koji se odvija od februara 2022. godine.

Nerealiziranje zacrtanih ciljeva u pogledu izgradnje novih elektroenergetskih objekata, te zaostajanje u implementaciji novih tehnologija dovest će do smanjenja instaliranih kapaciteta (posebno proizvodnih) u bliskoj budućnosti.

Punom implementacijom Ugovora o osnivanju Energetske zajednice u jugoistočnoj Evropi, EP BiH će biti izložena izazovima da se zadovolje okolinski zahtjevi EU direktive (emisije, efikasnost, obnovljivi izvori), da se ispune zahtjevi u pogledu parametara kvaliteta električne energije propisanih normom EN 50160, koji će opredjeliti da EP BiH postane dio internog tržišta električne energije jugoistočne Evrope (regije) i Evrope. Dodatno, klimatski zahtjevi traže smanjenje korištenja uglja i smanjenje emisije CO₂, uz rizik nametanja obaveze plaćanja naknade za CO₂.

Finansijske projekcije pokazuju relativno slab razvojni potencijal EP BiH i mogućnost za intenziviranje kapitalnih investicija, ali isto tako i značajne rizike i visoku osjetljivost na promjene cijena uglja i električne energije. Veliki je broj nepoznanica i uticajnih faktora koji će uticati na broj projekata, vremenski raspored i modele realizacije.

Kroz upravljanje rizicima potrebno je eliminisati ili minimizirati negativne posljedice navedenih rizika kroz sljedeći set mjera i aktivnosti:

- pravovremeno prepoznavanje rizika i značajnosti istih
- pravilna identifikacija uzroka-faktora koji doprinose rizicima i preventivno djelovanje uz poduzimanje konkretnih aktivnosti i poteza kojima se umanjuju eventualne negativne posljedice ostvarenih rizika
- disperzija rizika kroz upravljanje proizvodnjom i trgovinom električne energije, te novčanim tokovima
- kontinuirano sagledavanje EE prilika
- unapređenje upravljanja ljudskim resursima uz kontinuiranu edukaciju
- provođenje adekvatnog održavanja elektroenergetskih objekata
- kontinuiran monitoring zavisnih društava, posebno rudnika uglja
- intenzivnije prestrukturiranje rudnika uglja
- poboljšanje sistema i načina upravljanja investicijskim projektima
- praćenje dešavanja u relevantnom okruženju
- aktivniji nastup kod postupaka donošenja zakonskih i podzakonskih propisa od strane nadležnih tijela BiH, FBiH, kantona i općina uz više vlastitih inicijativa
- multidisciplinarni pristup u rješavanju problema i kriznih situacija.

U toku pripreme ovog Plana prepoznat je kao izvjestan rizik nelikvidnosti koja može nastupiti u ovom trogodišnjem periodu ako se ne poduzmu određeni konkretni koraci/pomoci vezano za:

- troškovnu efikasnost u poslovanju Društva
- poboljšanje upravljanja, tehničke i finansijske discipline u ZD rudnicima uglja
- cjenovnu politiku (u domenu prodaje krajnjim kupcima)
- politiku i praksu investiranja u Društvu i ZD rudnicima uglja.

Nelikvidnost je veoma izvjesna (i to u toku planskog perioda) u slučaju da se:

- nivo prodajnih cijena (u dijelu energije) u javnom snabdijevanju ne približi proizvodnim troškovima
- nivo prodajnih cijena (u dijelu energije) u tržišnom snabdijevanju ne približi nivou cijena energije na regionalnom tržištu
- nastavi povećanje obima finansiranja ZD rudnika uglja kako bi se sačuvala njihova likvidnost
- neobezbjede dovoljna kreditna sredstva za veliki dio planiranih ulaganja
- ne uspiju iznaći potrebna sredstva za finansiranje odsumporavanja i denitrifikacije termoblokova
- ne budu u kontinuitetu pratili i realno projicirali novčani tokovi, te se obim i dinamika investiranja ne prilagode stvarnim mogućnostima.

Implementacija navedenog je predviđena ovim Planom, ali je veoma bitna podrška i razumijevanje većinskog vlasnika, posebno u domenu prestrukturiranja ZD rudnika uglja i EP BiH. Od izuzetnog je značaja za likvidnost Društva i Koncerna EP BiH da se ostvarena dobit u planskim godinama zadrži u Društvu za potrebe finansiranja investicija predviđenih ovim Planom, a bilo bi poželjno kroz izmjene propisa u vezi subvencioniranja omogućiti Društvu da koristi pravo na djelimično oslobađanja plaćanja poreza na dobit.

2.2 Prednosti i šanse

Kao prednost i pogodnost EP BiH na domaćem i regionalnom tržištu električne energije može se prvenstveno izdvojiti posjedovanje vlastitog prilično diverzificiranog proizvodnog portfolia sa većim brojem proizvodnih jedinica kojim se centralizovano upravlja. Ovo omogućuje prilagođavanje energetske, vremenske (klimatske) i tržišnoj situaciji, te daje šansu da se postignu visoki efekti po osnovu kupoprodaje električne energije na dnevnoj, sedmičnoj, mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj bazi. Pored toga, EP BiH posjeduje tehničke i ljudske resurse sa kojim može biti ozbiljan i pouzdan akter na domaćem i regionalnom tržištu pomoćnih usluga (kapaciteti za regulaciju, korigovanje debalansa, pokriće gubitaka prenosa i distribucije i sl.) što su usluge koje će se sve više tražiti, s obzirom na povećan obim proizvodnje iz obnovljivih resursa gdje dobar dio ovih proizvođača ne posjeduje resurse za regulaciju u vlastitoj režiji.

Tokom planskog perioda za očekivati je osnivanje domaće BH Berze za trgovinu električnom energijom sa EP BiH u ulozi jednog od lidera i suvlasnika, kao i eventualno učlanjenje EP BiH na berzu SEEPEX i berzu CROPEX, tako da se očekuje i trgovina na organizovanom tržištu, ali i nastavak bilateralne trgovine. EP BiH ima potpisane generalne ugovore o trgovini (*EFET General Agreement Concerning Delivery and Acceptance of Electricity*) sa oko 20 kompanija ('majka' + 'kćerka' kompanije) u kojima su regulisana pitanja vezana za trgovinu električnom energijom. Trgovina električnom energijom podijeljena je na kratkoročnu (obuhvata prodaju i kupovinu energije u periodu od 1 sata do mjesec dana) i dugoročnu (obuhvata prodaju i kupovinu energije u periodu dužem od mjesec dana).

EP BiH ima reputaciju pouzdanog partnera koji uredno izmiruje obaveze prema drugim subjektima, kao i imidž dobrog poslodavca. U slučaju potrebe (gdje se mora uobziriti i specifičnost vlasništva) EP BiH ima prostora da kroz povećanje cijena svojih proizvoda i usluga, a koje bi bilo prihvaćeno od strane nadležnog regulatora i ne bi ugrozilo tržišnu poziciju, ostvari veću dobit i gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti. Ipak, povećanje dobiti se mora bazirati prvenstveno na troškovnoj efikasnosti, kvalitetnom i pravovremenom investiranju i upravljanju proizvodnim portfolijem te korištenju šansi koje se ukažu u djelatnosti Trgovine, posebno kroz adekvatan tajming za ugovaranje budućih prodaja i eventualnih nabavki energije.

Kao šansa su prepoznati i potencijali za korištenje energije vjetra i solarne energije na prostoru djelovanja EP BiH. U fazi razvoja je preko 10 projekata koji se odnose na vjetroelektrane i fotonaponske elektrane (od toga većina na zemljištu na lokacijama ZD rudnika). Postoji potencijal za izgradnju kapaciteta do 2030. godine od skoro 450 MW snage i godišnju proizvodnju od blizu 900 GWh, ali isto podrazumijeva i značajna ulaganja (preko 1 mlrd KM). Ovim Planom se daje zadatak Upravi i drugim nadležnim u EP BiH da poduzmu potrebne aktivnosti kako bi se evidentni potencijal iskoristio što je posebno bitno za budućnost i dugoročni opstanak kompanije u situaciji kada se termo kapaciteti reduciraju, uvažavajući nužnost energetske tranzicije.

3 STRATEŠKI PLANOV I CILJEVI DRUŠTVA

3.1 Poslovna politika i ciljevi Društva

Planiranjem poslovnih aktivnosti u Društvu utvrđuju se aktivnosti kojima se obezbjeđuje skladan rad, održivi razvoj i uspješno poslovanje Društva kao cjeline, elektroprivrednih djelatnosti i podružnica Društva, a sve u cilju:

- sigurnosti u proizvodnji električne energije
- sigurnosti u snabdijevanju kupaca električnom energijom po pristupačnim cijenama
- stvaranja uslova za optimalno korištenje proizvodnih i distributivnih kapaciteta i postizanja povoljnih ekonomskih efekata
- poboljšanja poslovnih procesa uz povećanje energetske efikasnosti, produktivnosti i racionalizaciju troškova poslovanja
- vođenja jedinstvene poslovne i razvojne politike radi kontinuiranog rasta vrijednosti Društva
- racionalnog ulaganja u izgradnju i rekonstrukciju elektroenergetskih kapaciteta i razvoj poslovnih aktivnosti
- ublažavanja klimatskih promjena kroz smanjenje karbonskog otiska Društva i
- poduzimanja mjera zaštite okoline i unapređenja sistema upravljanja okolinskim aspektima, te osiguranja implementacije načela održivog razvoja.

Poslovna politika EP BiH podrazumijeva opredjeljenost i odgovornost za razvoj i odgovorno ulaganje s ciljem da se postigne:

- sigurnost snabdijevanja
- održivost
- konkurentnost
- energetska tranzicija dekarbonizacije i korištenje zelene energije

Realizacija ovih ciljeva omogućava:

- energetska nezavisnost, rast vlastite proizvodnje i korištenje domaćih resursa
- održiv i okolinski prihvatljiv razvoj uz rast energetske efikasnosti i racionalno korištenje resursa, te
- ekonomski razvoj i intenziviranje privrednih aktivnosti na prostoru BiH.

Kao osnovni cilj Društva može se definisati dugoročno održivi razvoj kako u elektroprivrednim djelatnostima, tako i tranziciju i održivo poslovanje rudnika u sastavu Koncerna EP BiH.

U tom smislu Društvo mora imati jasno definisanu poziciju u elektroenergetskom i rudarskom sektoru, te utvrđene politike, poslovne strategije i strateške projekte, što je neophodno za održivi rast kompanije na ekonomski najefikasniji i okolinski prihvatljiv način.

Jedan od općih ciljeva Društva je kreirati osnove za uspostavu standarda u elektroenergetici i upravljanju kompanijom koji se primjenjuju u EU, odnosno ispuniti obaveze BiH unutar Energetske zajednice jugoistočne Evrope, a s krajnjim ciljem efektivne integracije u EU.

Ključni faktori koji utiču na razvojna opredjeljenja i strukturu investicionog portfolia su:

- Stanje postojećih proizvodnih kapaciteta (stari termo blokovi na kraju životnog vijeka sa niskom efikasnošću koji ne zadovoljavaju sve okolinske standarde)
- Ograničeni plasman uglja iz vlastitih rudnika
- Zahtjevi Integriranog energetskeog i klimatskog plana BiH u pogledu ciljeva smanjenja emisije CO₂ i udjela OIE
- EU regulativa

- Liberalizacija tržišta i konkurencija
- Ograničavanje emisija zagađujućih materija i stakleničkih plinova
- Rast udjela obnovljivih izvora
- Poboljšanje energetske efikasnosti.

Planovi ulaganja EP BiH odražavaju navedenu politiku i kroz trogodišnji plan poslovanja predviđeno je pokretanje i realizacija većeg broja kapitalnih projekata na obnovljive izvore.

Na kvalitet isporuke električne energije utiče i stanje distributivne mreže, te su predviđena dalja ulaganja u cilju poboljšanja i razvoja distributive mreže sa fokusom na reduciranja NN mreže, unificiranje naponskih nivoa, ugradnju naprednih mjerila i korištenje sistema pametne mreže. Sve to treba rezultirati daljem smanjenju gubitaka u mreži i poboljšati efikasnost u korištenju i distribuciji električne energije, te ispuniti zahtjeve koji se traže od operatora distribucije u pogledu pružanja usluga svim korisnicima mreže.

Osnov za ovakva opredjeljenja je starost i niska efikasnost postojećih blokova u termoelektranama, kao i strateško opredjeljenje da se grade elektrane na bazi obnovljivih izvora. Osim toga, ovim ulaganjima se, pored izgradnje zamjenskih objekata, teži povećanju instalisanih kapaciteta, dostizanju standarda kvaliteta isporuke u skladu sa Općim uslovima, sigurnom i stabilnom snabdijevanju kupaca električnom energijom, podizanju stepena iskorištenja raspoloživih resursa i energetske efikasnosti i zadovoljavanju okolinskih zahtjeva.

U tekućem trogodišnjem planskom periodu očekuje se početak gradnje većeg broja novih i elektrana koje predstavljaju zamjenske kapacitete postojećim termoblokovima. Riječ je uglavnom o elektranama zasnovanim na obnovljivim izvorima (hidroelektrane, vjetroelektrane, fotonaponske).

Sa ekonomskog aspekta, uvažavajući potrebe i održive tranzicije i poslovanja rudarskog sektora, najvažniji i prioritetni cilj je nastavak modernizacije u TE Tuzla i TE Kakanj, kao i projekti odsumporavanja u TE Tuzla i TE Kakanj, te denitrifikacije u TE Kakanj. Riječ je o očuvanju glavnog dijela i modernizaciji termoproizvodnje i ekološkim projektima u situaciji kada će tri postojeća bloka biti zaustavljena u narednom periodu ili će im biti smanjen obim rada zbog ograničenja u skladu sa Nacionalnim planom smanjenja emisija zagađujućih materija u zrak iz termoelektrana (NERP BiH). Bez ovih projekata plasman uglja za termoelektrane bi bio dodatno reduciran na nivo koji bi onemogućio rad većeg broja rudnika, te doveo do njihovog bržeg zatvaranja i gubitka značajnog broja radnih mjesta. U datim okolnostima vrlo su bitni Zaključci Parlamenta FBiH iz marta 2022. godine vezano za produženje rada blokova, 4 u TE Tuzla i 5 u TE Kakanj, koji omogućavaju EP BiH da sa većim stepenom sigurnosti može ispuniti svoje obaveze prema krajnjim kupcima i poslovati rentabilnije u narednom periodu.

Realizacijom ovih ulaganja biće ostvareni opšti ciljevi Društva, odnosno:

- stabilnost proizvodnje električne energije radi kontinuiteta u snabdijevanju krajnjih kupaca
- osiguranje kontinuiteta u isporuci toplotne energije
- povećanje kapaciteta i obima proizvodnje na bazi obnovljivih resursa
- postizanje veće efikasnosti i udjela kogenerativne proizvodnje toplotne i električne energije
- poboljšanje kvaliteta isporuke električne energije i efikasnosti distribucije
- obezbjeđenje plasmata za uglj iz vlastitih rudnika
- zadovoljavanje obaveza na osnovu Ugovora o energetskeo zajednici, odnosno direktiva EU koje se odnose na energetske sektor.

Najvažniji i prioritetni ciljevi za trogodišnji period:

- Početak izgradnje nekoliko kapitalnih projekata (HE Janjici, VE Vlašić, FNE Gračanica i drugih FNE) i stvaranje pretpostavki za početak realizacije novih proizvodnih objekata (VE Bitovnja, hidroelektrane, solarne elektrane i dr.), te realizacija projekata modernizacije kogeneracije – toplifikacije
- usklađivanje rada termoblokova sa Nacionalnim planom redukcije emisija (NERP)
- utvrđivanje dugoročnih planova rudnika na osnovu plana EP BiH, odnosno donošenje odluka vezanih za kapitalna ulaganja, prestrukturiranje i status rudnika na osnovu projiciranih potreba termoelektrana i komercijalnog tržišta
- prestrukturiranje EP BiH u funkciji izdvajanja djelatnosti distribucije i ispunjavanja novih uloga na liberaliziranom maloprodajnom tržištu u djelatnosti distribucije i snabdijevanja
- utvrđivanje tarifnih modela i nivoa maloprodajnih cijena koji će omogućiti s jedne strane konkurentnost na otvorenom tržištu, a s druge strane omogućiti dovoljno prihoda za pozitivno poslovanje u svim djelatnostima i jačanje investicione sposobnosti
- organizaciono i funkcionalno razdvajanje djelatnosti distribucije i snabdijevanja
- kreiranje poslovnih modela djelatnosti u skladu sa zahtjevima tržišta
- osposobljavanje EP BiH kao tržišnog snabdjevača kako bi bila lider u snabdijevanju krajnjih kupaca u BiH, a u djelatnosti trgovine ravnopravan učesnik na domaćem i regionalnom tržištu električne energije
- učlanjenje na regionalnu berzu električne energije.

Okvirna energetska strategija BiH do 2035. godine

Krajem augusta 2018. godine Vijeće Ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je Okvirnu energetska strategiju Bosne i Hercegovine do 2035. godine (u daljem tekstu: Strategija). Osim elektroenergetskog sektora, Strategija je obuhvatila i sektor uglja, obnovljive izvore energije, gasni sektor, sektor nafte i naftnih derivata, toplinarstvo kao i energetska efikasnost.

Ulazne Smjernice za izradu Okvirne energetske strategije BiH bazirane su na postulatima:

- a) identifikacija izvora i omogućavanje održivog rasta gdje energetska sistem ima ulogu u unapređenju ukupne ekonomije
- b) postizanje konkurentne energetike kojom se čuva standard građana i pozitivno utiče na konkurentnost drugih privrednih grana
- c) sigurnost snabdjevanja domaće potražnje
- d) usklađenost sa agendom održivog razvoja odnosno smanjenje negativnih uticaja na okoliš

Definisano je 5 ključnih prioriteta te povezanih fokusnih područja:

1. efikasno korištenje resursa
2. sigurna i pristupačna energija
3. efikasno korištenje energije
4. energetska tranzicija i odgovornost prema okolišu
5. razvoj i usklađenje regulatorno-institucionalnog okvira.

U narednom periodu potrebno je raditi na kontinuiranom unapređenju efikasnosti proizvodnih objekata i konkurentnosti cijena proizvodnog miksa na liberaliziranom tržištu 2035. godine.

U skladu sa Direktivom 2009/72/EC vršit će se usklađenje tržišta električne energije sa Zakonom o električnoj energiji u Federaciji BiH koji zahtjeva pravno, funkcijsko i računovodstveno izdvajanje djelatnosti iz vertikalno integriranih elektroprivreda (formiranje

Operatora distributivnog sistema). Za postizanje dugoročne održivosti elektroprivrednih kompanija, potrebno je staviti veliki fokus na restrukturiranje sektora rudnika, čiju je dinamiku i smjer potrebno uskladiti s odabranom strategijom razvoja termosektora.

EU je ranije utvrdila ciljeve za 2030. koji su dosta ambiciozniji u odnosu na ciljeve za 2020.:

- Smanjenje stakleničkih plinova za 40% u odnosu na 1990. godinu
- Povećanje udjela OI u finalnoj potrošnji na 32%
- Poboljšanje energetske efikasnosti za 32,5%

Za elektroenergetski sektor smanjenje emisije CO₂ iznosi 43% u odnosu na 2005. godinu, a dugoročno opredjeljenje je dostizanje nulte emisije do 2050. godine. To znači dugoročno prestanak korištenja uglja u proizvodnji električne energije.

Ovo znači i da države koje žele postati članice EU, kao što je Bosna i Hercegovina, očekuje smanjenje emisije stakleničkih gasova, povećanje udjela OIE i postizanje ušteda energije.

Nacionalni energetske i klimatski plan (NECP)

U okviru novog energetske paketa, svaka država članica bila je u obavezi izraditi *Nacionalni energetske i klimatski plan (NECP)*. Ovi planovi će služiti kao alat za planiranje u sljedećih deset godina tokom kojih države članice moraju utvrditi vlastite ciljeve za 2030. godinu u okviru dugoročne strategije EU za 2050. godinu. NECP utvrđuje koje će mjere država članica poduzeti kako bi dala doprinos ciljevima EU za 2030. godinu za energetske efikasnost, obnovljivu energiju, smanjenje emisija stakleničkih gasova i postepeno ukidanje fosilnih goriva, te u isto vrijeme kvantificirati ulaganja potrebna za postizanje tih ciljeva.

Ovi ciljevi se stalno preispituju, tako da aktuelni EU Green Deal uvodi prijedlog da se cilj u pogledu smanjenja stakleničkih plinova za 2030. sa 40% poveća na **55%** i da bude pravno obavezujući.

Deklaracija o Zelenoj agendi za zapadni Balkan

Ova Deklaracija rezultat je nastojanja EU da u realizaciju svojih politika i ciljeva uključi i druge zemlje koje nisu članice EU. Tako je u novembru 2020. godine u Sofiji od zemalja u regiji prihvaćena i potpisana ova Deklaracija kojom su zemlje Zapadnog Balkana prihvatile da slijede put EU ka klimatski neutralnoj Evropi do 2050. godine.

U dijelu ove Deklaracije koji se odnosi na klimu i energiju, između ostalog, navedeno je:

„Obavezujemo se da ćemo zajedno sa EU raditi na cilju dostizanja ugljično neutralnog kontinenta do 2050. godine kroz uvođenje stroge klimatske politike i reformu energetske i transportnog sektora, te naročito kroz sljedeće akcije:

- Uskladiti se sa EU klimatskim zakonom nakon što bude usvojen sa vizijom postizanja klimatske neutralnosti do 2050. godine
- Postavite energetske i klimatske ciljeve za period do 2030. godine u skladu sa okvirom Energetske zajednice i pravnom stečevinom EU, kao i razviti i implementirati integrisane nacionalne energetske i klimatske planove (NECP) sa jasnim mjerama dizajniranim za smanjenje emisija stakleničkih plinova u ekonomijama Zapadnog Balkana integriranjem klimatskih aktivnosti u sve relevantne sektorske politike
- Nastaviti usklađivanje sa EU sistemom trgovanja emisijama (ETS), kao i raditi na uvođenju drugih instrumenata za određivanje cijena ugljika radi promicanje dekarbonizacije u regiji
- S obzirom na pokretanje Evropskog klimatske pakta, razmotriti razvoj sličnog mehanizma u regiji ili mogućnosti da region učestvuje u ovoj inicijativi

- Pregledati i revidirati, tamo gdje je potrebno, sve relevantne zakone kako bi podržali progresivnu dekarbonizaciju energetskog sektora i osigurati potpuno provođenje zakona, posebno kroz Energetsku Zajednicu
- Sarađivati u pripremi procjene socio-ekonomskog uticaja dekarbonizacije na individualne ekonomije i na regionalnom nivou sa pogledom na aspekt pravedne tranzicije
- Povećati udio obnovljivih izvora energije i osigurati potrebne uslove za ulaganja, u skladu sa ciljevima i pravnom stečevinom EU i energetske zajednice
- Nastojati smanjiti i postepeno ukidati subvencije za ugalj, strogo poštujući pravila za državnu pomoć
- Aktivno učestvovati u Inicijativi tranzicija regije uglja za Zapadni Balkan...“.

Obračun troškova za CO₂ emisije

U maju 2021. potpisano je Pismo namjere kojim je EP BiH prihvatila inicijativu EnZ za uvođenje internog obračuna troškova CO₂. Inicijativa predviđa samonametnuti mehanizam interne cijene za emisije CO₂ iz rada termoelektrana, kao prijelaznu mjeru kako bi se praktično ispitala i olakšala provedba planova smanjenja emisija CO₂ uz izdvajanje naknada za emitovanje CO₂ koje ne potpadaju pod tzv. *Free allowances* (slobodne, odnosno dozvoljene kvote emisija CO₂). Konceptom internog obračuna troškova CO₂, EP BiH se unaprijed opredjeljuje za rezervaciju sredstava i stvaranje internog fonda za potrebe tranzicije u pravcu dekarbonizacije. Istovremeno, ovakav obračun služi kao priprema za uslove poslovanja uz plaćanje naknade za CO₂ koji bi po svemu sudeći mogli nastupiti od 2026. godine, do kada bi se trebao uspostaviti nacionalni ETS usklađen sa EU ETS. Ukoliko ne bude uspostavljen nacionalni ETS, biće primjenjen CBAM mehanizam EU – plaćanje karbonske takse na uvoz električne energije iz zemlje koja nije uvela ETS. Posebno je značajno da se na ovaj način utvrđuju budući veći troškovi proizvodnje i njihov uticaj na prodajne cijene električne energije i konkurentnost na tržištu, kao i na odluke o ulaganju u nove proizvodne kapacitete. Usvajanjem novog Pravilnika o internim cijenama za električnu energiju stekli su se uslovi za implementaciju internog obračuna troškova emisije. Izmjene navedenog akta koncipirane su tako da omoguće:

- Utvrđivanje interne cijene proizvodnje za potrebe internog obračuna koja uzima u obzir pretpostavljene troškove CO₂ i
- Interni obračun troškova CO₂ u funkciji rezervacija sredstava za potrebe procesa dekarbonizacije, odnosno odluke o utvrđivanju i raspoređivanju dobiti.

Obračunati interni trošak emisije CO₂ za 2021. godinu iznosio je 23,8 mil. KM i to uz udio besplatne alokacije od 95% u toj godini. Za 2022. godinu interno je obračunato 68,3 mil. KM troška CO₂ emisija uz udio besplatne alokacije od 90%. Obzirom na ostvarenu proizvodnju i procjenjene emisije, a uz smanjenje udjela besplatne alokacije (85% za 2023. godinu), te cijenu emisija, interni troškovi za CO₂ emisije za 2023. godinu procjenjeni su na blizu 80 mil. KM. Iako je cijene u zadnjih pola godine značajno pale, interni troškovi bi idalje bili veoma značajni obzirom na uobzireno smanjenje udjela besplatne alokacije te bi prelazili 100 miliona KM godišnje. Realno je moguće da od 2026. godine bude formalno uvedena i obaveza plaćanja taksi te bi ovi troškovi teretili proizvodnu cijenu, finansijski rezultat i gotovinske tokove.

U internom trošku emisije CO₂ za EP BiH, plafoni emisija i slobodne kvote su računane u odnosu na stvarne trenutne emisije EP BiH. Ove granične vrijednosti tek će biti utvrđene na nivou BiH i raspoređene operaterima u okviru razrade ETS sistema BiH.

Zaštita okoline/okoliša

Zaštita okoline/okoliša je komponenta poslovne politike EP BiH i njenih zavisnih društava. Razvojni planovi i programske aktivnosti bit će utemeljeni na načelima održivog razvoja i standardima zaštite okoline/okoliša.

U okviru upravljanja aktivnostima kontinuirano će se poduzimati organizacione i tehničke mjere u skladu sa državnim, federalnim i međunarodnim propisima, te zahtjevima iz oblasti zaštite okoline i prirodnih resursa, te tehno-ekonomskim mogućnostima.

U kontekstu ostvarivanja okolinske politike i poslovnih rezultata, prioritetni zadaci razvojnih projekata biće:

- U okviru istraživanja, projektovanja i inženjeringa implementacija zakonskih normi i zahtjeva zaštite okoline,
- Korištenje najboljih raspoloživih tehnika (BAT) i tehnologija,
- Optimiziranje proizvodnje električne i toplotne energije, usmjeravanje na kogeneraciju i kosagorjevanje,
- Povećanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih energetske resursa,
- Pravedna tranzicija ugljenih regiona,
- Modernizacija i izgradnja distributivnih sistema prema okolinskim zahtjevima.

Kontinuirano će se pratiti uticaji i učinci postojećih energetske objekata na okoliš, te se poduzimaju preventivne i korektivne mjere za ispunjenje zakonskih i ostalih zahtjeva.

U tom kontekstu permanentno će se planirati i realizirati investiciona ulaganja u:

- Modernizaciju postojećih energetske postrojenja;
- Realizaciju projekata odsumporavanja i denitrifikacije na postojećim termoblokovima prema NERP BiH;
- Provođenje zatvaranja zapunjenih, kao i postepena rekultivacija aktivnih deponija šljake i pepela iz termoelektrana u skladu sa okolinskim dozvolama i zakonskim zahtjevima;
- Povećanje energetske efikasnosti, smanjenje energetske gubitaka u proizvodnji, distributivnoj mreži i rudnicima prema zahtjevima standarda BAS EN ISO 50001;
- Monitoring sisteme za kontinuirano praćenje emisija zagađujućih materija u zrak i vodu;
- Procjenu rizika i mogućih incidentnih uticaja na okolinu;
- Planiranje novih, kao i održavanje uspostavljenih privremenih skladišta otpada u cilju upravljanja nastalim otpadom na okolinki prihvatljiv način.

Tokom proteklih godina EP BiH je napravila prve korake u razvoju elektromobilnosti i ove aktivnosti se namjeravaju nastaviti i u planskom periodu.

Menadžment i stručni kadrovi će se aktivno uključivati u procese transponiranja i implementacije legislative EU, utvrđenih međunarodnih obaveza, te u investicijske programe i finansijske potpore za održivi razvoj BiH u okviru evropskih integracija. Takođe, značajno je uključivanje u izradu strateških i planskih dokumenata iz domena energetske sektora, zaštite i unapređenja okoline, korištenja prostora i prirodnih dobara FBiH, odnosno cijele BiH.

Negativne stavove i nepovjerenje stanovništva po pitanju tehno-ekonomske i okolinske prihvatljivosti programa energetske razvoja FBiH, odnosno EP BiH treba eliminirati transparentnim radom i kontinuiranom komunikacijom sa lokalnim stanovništvom, izvršnim vlastima, međunarodnim i nevladinim organizacijama, medijima, te širom javnošću.

***

Imajući u vidu uslove privređivanja u okruženju, te kretanja na tržištu, planove proizvodnje i prodaje, planiranu realizaciju obaveza po licencama i Općim uslovima za isporuku električne energije, za naredne tri godine se očekuje relativno mali porast obima prodaje električne energije krajnjim kupcima djelatnosti snabdijevanja, te solidan porast prodajnih cijena kao posljedica rasta ulaznih troškova te stanja cijena na tržištu. Tržišna kretanja pokazuju da će i veleprodajna cijene električne energije u djelatnosti trgovine biti ispod ostvarenih tokom zadnje 2 godine. I pored toga potrebno je usmjeriti pažnju na kontinuiranu realizaciju mjera štednje i racionalizacije poslovanja u svim oblastima i djelatnostima.

3.2 Postupanje u skladu s preporukama Ureda za reviziju institucija u Federaciji BiH

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine proveo je reviziju poslovanja JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo za 2022. godinu i u skladu sa tim dostavio Izvještaj o finansijskoj reviziji broj: 01-02-09-11-4-2945-7/22 iz septembra 2023. godine.

U Izvještaju je za finansijske izvještaje za 2022. godinu dato je mišljenje sa rezervom, a kao osnova za mišljenje sa rezervom navedeno je sljedeće:

- 1. Na datum bilansa nije izvršena ocjena pokazatelja umanjjenja vrijednosti ostalih nekretnina, postrojenja i opreme u pripremi koja su iskazana u iznosu od najmanje 31.824.737 KM, na kojima nije bilo promjena u 2022. godini što nije u skladu sa MRS-om 36 - Umanjenje vrijednosti imovine (tačka 7.2.1.1 Izvještaja);*
- 2. Iako je Društvo je vršilo procjenu vrijednosti u dijelu ulaganja u zavisna društva iskazanih u neto iznosu od 362.863.701 KM (bruto 418.022.283 KM i ispravka vrijednosti 55.158.582 KM), nije angažovan nezavisni procjenitelj te ne možemo potvrditi vrijednost iskazanih ulaganja niti adekvatnost ispravke vrijednosti zbog činjenice da zavisna društva ostvaruju značajne gubitke u poslovanju. Navedeno može imati za posljedicu da je nadoknadiivi iznos ulaganja manji od njihove knjigovodstvene vrijednosti, odnosno da su imovina i finansijski rezultat za 2022. godinu precijenjeni (tačka 7.2.1.4 Izvještaja).*

Istaknuta su i sljedeća pitanja:

- 1. Društvo je na 31. 12. 2022. godine izvršilo rezervisanja za sudske sporove u ukupnom iznosu od 37.785.485 KM, od kojih se 27.372.244 KM odnosi na dodatna rezervisanja tokom 2022. godine, iako vrijednost sudskih sporova koji se vode protiv Društva 205.855.908 KM. Najznačajniji sporovi protiv Društva su tužbe koje su pokrenuli: Jadran Kapital d.d. Split, Hrvatska i ostali (vrijednost spora 125.000.000 KM), i po kojem je Općinski sud u Sarajevu donio presudu 10. 2. 2023. godine kojom se odbija tužbeni zahtjev, konzorcij Strabag AG Austria i Končar d.d. Zagreb na realizaciji projekta HE Vranduk (vrijednost spora 20.076.947 EUR-a) i Elektrobosna d.d. Jajce (vrijednost spora 3.500.000 USD) (tačka 10. Izvještaja); •*
- 2. Dugoročne pozajmice na 31. 12. 2022. godine iznose 123.859.585 KM koje je Društvo na osnovu zaključenih ugovora isplaćivalo zavisnim društvima za finansiranje podsticajnih mjera sporazumnog prestanka ugovora o radu, finansiranje zaostalih obaveza za doprinose, finansiranje troškova prekvalifikacije radnika i ostalih troškova poslovanja iz prethodnih perioda. Prve otplate dopijevaju u 2023. godini, a Društvo je izvršilo umanjjenje vrijednosti potraživanja po osnovu navedenih pozajmica u iznosu od 10.934.753 KM (tačka 7.2.1.6 Izvještaja).*

Što se tiče revizije usklađenosti, tu je u Izvještaju dato mišljenje sa rezervom, a kao osnova za mišljenje s rezervom navedeno je:

- 1. Društvo duži period nije realizovalo nabavke autohtone riblje mladi/ribe za poribljavanje ribolovnih zona voda sliva rijeke Neretve, što je za posljedicu imalo da nije osigurano nesmetano poribljavanje kako nalaže Zakon o slatkovodnom ribarstvu. Društvo je usljed nerealizacije ovih nabavki u toku 2022. godine izvršilo isplatu na ime sudskog izvršenja u iznosu od 2.236.590 KM koja se odnosi na period od 2011. do 2015. godine (tačka 9. Izvještaja);*
- 2. Nabavke roba, usluga i radova nisu vršene u skladu s odredbama Zakona o javnim nabavkama jer su prilikom nabavki uglja prihvaćane ponude i zaključeni ugovori čija je vrijednost za 25.790.000 KM veća od njihovih procijenjenih vrijednosti. Također, vršene su izmjene uslova postavljenih tenderskom dokumentacijom kod nabavki usluga štampanja, kovertiranja i dostave računa za električnu energiju (12.866.799 KM) i nabavke isporuke i ugradnje parovoda u podružnici TE Tuzla (1.390.889 KM) (tačka 9. Izvještaja).*

Također, istaknuto je sljedeće pitanje:

Na poziciji investicija u toku iskazana su ulaganja u iznosu od 94.530.543 KM za izgradnju Bloka 7 Termoelektrane Tuzla, na osnovu Odluke Vlade FBiH od 8. 3. 2010. godine. Realizacija predmetnog Ugovora obustavljena je usljed obavještenja Izvođača o odustajanju podizvođača za isporuku turbine, kotla i generatora. S obzirom na to da Društvo i organi upravljanja ne pristaju na alternativna rješenja, da je do sada izvršeno ulaganje u iznosu od 94.530.543 KM, da je plaćen avans u iznosu od 211.917.603 KM i da se Društvo kreditno zadužilo kod stranih i domaćih banaka u ukupnom iznosu od 1.342.144.929 KM, te da su upućene tri opomene pred raskid ugovora, skrećemo pažnju na potrebu hitnog rješavanja statusa ove investicije u skladu sa zaključenim ugovorom, čije odgađanje može prouzrokovati štetu i dodatne troškove za Društvo kao nosioca aktivnosti (tačka 7.2.1.1 Izvještaja).

U Izvještaju o provedenoj reviziji u JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo, naveden je rezime datih 10 preporuka. Iste se, u duhu sa ranijim zaključcima Parlamentarne komisije odgovorne za reviziju, uvrštavaju u Plan poslovanja Društva za period 2024-2026. godinu. Treba istaći da je u odnosu na prethodni Izvještaj Ureda za 2020. godinu došlo do određenog napretka kako u pogledu mišljenja na finansijske izvještaje (za 2020. godinu je bilo negativno) tako i vezano za realizaciju Preporuka (Izvještaj za 2020. je sadržavao 14 preporuka).

U skladu sa već donešenim zaključcima organa Društva učinjeni su koraci ka realizaciji preporuka i otklanjaju osnova za mišljenje sa rezervom. I ovim Planom se, kao jedna od najvažnijih aktivnosti u narednom periodu, daje zadatak organima Društva i radnicima da poduzmu sve potrebne mjere i aktivnosti iz svoje nadležnosti, kako bi se Preporuke iz Izvještaja Ureda za reviziju institucija u Federaciji BiH za 2022.godinu ispoštovale te u prvom narednom revizorskom izvještaju Ureda bile u najvećoj mogućoj mjeri otklonjene. U skladu sa Zaključkom broj 9.3 iz *Izvještaja Parlamentarne komisije odgovorne za reviziju o revizorskim izvještajima revidiranih subjekata i korisnika Budžeta Federacije BiH za 2020. godinu* (Izvještaj od 28.01. 2022. g.) definišu se 2 grupe prioriteta na realizaciji Preporuka iz Izvještaja Ureda za reviziju institucija u FBiH za 2022. godinu i to:

- a) Aktivnosti koje treba provesti tokom 2023. i 2024. godine gdje se planira provesti Preporuke pod rednim brojevima 3. i 6.;

- b) Aktivnosti koje je moguće pokrenuti ili nastaviti sa istim (neke su već i pokrenute u ranijem periodu) tokom 2024. godine, a odnose se na provedbu Preporuka pod rednim brojevima 1., 2., 4., 5., 7., 8., 9. i 10.

JP Elektroprivreda će izvjestiti nadležne organe i tijela o provedenim aktivnostima po osnovu revizorskih preporuka u toku 2023. godine.

Također, u narednom planskom periodu je potrebno provesti i aktivnosti koje bi vodile ka poštivanju preporuka iz izvještaja Odbora za reviziju JP Elektroprivreda BiH, d.d. – Sarajevo, odnosno preporuka i osnova u vezi mišljenja iz izvještaja nezavisne revizije. Neke od tih preporuka ili primjedbi su suštinski slične onim iz izvještaja Ureda za reviziju institucija u FBiH, ali ima i nekih dodatnih odnosno različitih ovisno o primjenjenim revizorskim načelima/standardima i godinama za koje su sačinjeni izvještaji.

4 ELEKTROENERGETSKI BILANS

Elektroenergetski bilans EP BiH za period 2024.–2026. godine (EEB) predstavlja okvirni energetska plan EP BiH u naredne tri godine, a usvojen je u septembru 2023. godine od strane Nadzornog odbora Društva. Isti je potreban u cilju sagledavanja potreba postojećih kupaca električne energije koji imaju ugovore za snabdijevanje sa EP BiH, realizacije planiranih remonata i rekonstrukcije proizvodnih kapaciteta, te iskazivanja mogućeg bilansnog viška električne energije do onog nivoa koji obezbjeđuje optimalno iskorištenje proizvodnih kapaciteta i postizanje maksimalnih energetska-ekonomskih efekata za EP BiH. Ovaj bilans je zasnovan prevashodno na 2024. godini, a za naredne dvije godine date su samo okvirne projekcije, pri čemu je naročito važno sagledavanje remontnih aktivnosti radi pravovremene pripreme. Ujedno, ovaj Bilans predstavlja bitnu podlogu za izradu Plana poslovanja Društva za period 2024.–2026. godina.

Osnovna polazišta za izradu EEB za period 2024.–2026. godine bila su:

- zadovoljavanje očekivanih potreba kupaca EP BiH na distributivnoj i prenosnoj mreži, te pokrivanje gubitaka na distributivnoj mreži EP BiH
- omogućavanje planiranih radova na remontnom održavanju proizvodnih kapaciteta
- obezbjeđenje sigurnosti u planiranoj proizvodnji električne energije putem hladne rezerve kod termoelektrana
- optimalna eksploatacija termo kapaciteta u skladu sa raspoloživim količinama uglja
- optimalno iskorištenje prirodnih dotoka vode u akumulacije hidroelektrana
- prestanak rada termo bloka G3 u TE Tuzla vezano za Odluku Ministarskog vijeća 2016/19/MC-ENC (opcija opt-out)
- odustajanje od ograničenja broja sati rada termo blokova G4 u TE Tuzla i G5 u TE Kakanj vezano za Odluku Ministarskog vijeća 2016/19/MC-ENC (opcija opt-out), a u skladu sa odobrenjem Parlamenta FBiH o produžetku rada termo blokova G4 u TE Tuzla i G5 u TE Kakanj

Podloge za izradu EEB za period 2024.–2026. godina bile su slijedeće:

- prognoza neto potrošnje kupaca EP BiH priključenih na mreži distribucije sa godišnjim povećanjem od 0,2% u 2024. godini u odnosu na procjenu za 2023. godinu, te daljim povećanjem od 0,2% u 2025. godini i 0,2% u 2026. godini,
- plan potrošnje kod direktnih potrošača na bazi dostavljenih podataka, gdje je njihova potrošnja manja za 3,9% sve tri godine u odnosu na procijenjenu potrošnju u 2023. godini,
- gubici na distributivnoj mreži od 7,5% u sve tri godine, u odnosu na bruto distributivnu potrošnju,
- početak proizvodnje solarnih elektrana (FNE) EP BiH sa ulaskom u pogon prve FNE počevši od 01.06.2024. godine, sa porastom broja elektrana sve do ulaska u pogon pete FNE 01.09.2026. godine,
- Operator za obnovljive izvore i efikasnu kogeneraciju FBiH nije dostavio potrebne podloge za izradu ovog EEB, tako da je količina od 48,0 GWh električne energije proizvedene u obnovljivim izvorima, a koju EP BiH kao snabdjevač preuzima, procijenjena za sve tri godine (ova procijenjena količina je u skladu sa trendom raskidanja ugovora o isporuci električne energije OIEiEK FBiH od strane nezavisnih proizvođača),
- plan proizvodnje HE Rama,
- procjena proizvodnje mHE u vlasništvu EP BiH i VE Podveležje,
- zastoji proizvodnih objekata radi obavljanja rekonstrukcija i remonata,
- plan isporuke tehnološke pare i energije za grijanje iz termoelektrana urađen je na bazi procijenjenih potreba za zadovoljenje toplotnog konzuma,

- angažman termobloka G6 u TE Tuzla za isporuku toplotne energije za grijanje,
- tehničko-energetske karakteristike blokova u TE Tuzla i TE Kakanj,
- pretpostavljena mogućnost isporuke uglja iz rudnika Koncerna EP BiH po vrstama, vodeći računa o realizaciji isporuka uglja u prethodnom periodu.

Kod izrade EEB za period 2024.-2026. godina korišteni su:

- kriteriji iz *Pravilnika o pripremi i realizaciji elektroenergetskog bilansa* i ostalih relevantnih dokumenata,
- planiranje proizvodnje HE na Neretvi bazirano na *Uputstvu za planiranje i korištenje akumulacija* koji definiše planske kote akumulacije HE Jablanica, 70% i 90% vjerovatnoću pojave dotoka vode na profilima hidroelektrana na mjesečnoj rezoluciji, te nominalne proizvodnje hidroelektrana na mjesečnoj rezoluciji,
- ključni faktor koji određuje plan pogona termoelektrana u periodu 2024.-2026. godina vezan je za Odluku Ministarskog vijeća 2016/19/MC-ENC u kojoj je utvrđena lista postrojenja koja imaju mogućnost korištenja izuzeća zbog ograničenog vijeka trajanja (*opt-out*), odnosno koja mogu ostati u pogonu do 20.000 sati rada, kao i sa odobrenjem Parlamenta FBiH o produžetku rada pojedinih blokova sa te liste bez ograničenja sati rada.

U ovom EEB, bilansni višak dominantno je određen raspoloživom količinom uglja, u skladu sa pretpostavljenim mogućnostima rudnika uglja za isporuku, koja određuje obim termo proizvodnje.

Pretpostavljena raspoloživa količina uglja determiniše obim proizvodnje termo blokova G5 i G6 u TE Kakanj tokom 2024. godine, odnosno dovodi do planiranih obustava ovih termo blokova u toj godini.

Opredjeljenje da se pogon termo bloka G4 u TE Tuzla u prvoj polovini godine planira u statusu hladne rezerve i pretpostavljena raspoloživa količina lignita determiniše obim proizvodnje ovog termo bloka.

Nakon revitalizacije, termo blok G6 u TE Tuzla postaje toplifikacioni blok, te će isporuka toplotne energije za potrebe grijanja biti dominantno iz ovog termo bloka.

U 2025. godini plan proizvodnje termoelektrana je dominantno određen revitalizacijom termo bloka G7 u TE Kakanj, a u 2026. godini je dominantno određen raspoloživim količinama uglja što za posljedicu ima planiranje povremenih zastoja termo blokova a da nisu istovremeno u statusu hladne rezerve.

U slučaju 70% vjerovatnoće dotoka vode kod hidroelektrana i uz snabdjevenost termoelektrana sa planiranim količinama uglja, te pretpostavljenu potrošnju, isporuku i prijem električne energije, EPBiH bi u sve tri planske godine raspolagala sa bilansnim viškom.

Tokom 2026. godine planiran je početak proizvodnje nekoliko FNE u vlasništvu EP BiH.

Po usvojenom EEB-u:

ukupna proizvodnja u periodu 2024.-2026. godina bi iznosila 18.026 GWh. Proizvodnja iz hidroelektrana u ukupnoj proizvodnji električne energije učestvuje u prosjeku sa 22,9%. Ostatak se odnosi na termoelektrane, vjetroelektrane i solarne elektrane. U sve tri planske godine, planirana je proizvodnja električne energije iz VP Podveležje u iznosu od 126 GWh godišnje. Planirana proizvodnja iz FNE se povećeva tokom planskih godina, da bi u 2026. godini iznosila 25 GWh. Kod TE planirani obim proizvodnje je u korelaciji sa obimom i trajanjem remonata i rekonstrukcija/revitalizacija, te raspoloživom količinom uglja i radnih sati. Kod TE Tuzla u 2024. godini planirana je veća proizvodnja za 25,5% u odnosu na procjenjenu u 2023. godini, u 2025. godini planirano je povećanje proizvodnje za 308 GWh u odnosu na

2024. godinu, a za 2026. godinu planirana proizvodnja je manja za 8,0% u odnosu na 2025. godinu. Za TE Kakanj u 2024. godini planirana je veća proizvodnja za 6,7% u odnosu na procenjenju u 2023. godini, u 2025. planirana je manja proizvodnja za 19,7% u odnosu na 2024. godinu radi rekonstrukcije G7, a u 2026. godini se planira proizvodnja viša za 39,2% u odnosu na 2025. godinu.

Kada su u pitanju nabavke uglja za sve tri planske godine, po usvojenom EEB-u je planirana nabavka od 14,008 miliona tona za trogodišnji period. Planiranje nabavki uglja za potrebe termoelektrana je uobzirilo s jedne strane mogućnosti rudnika za isporuku uglja (kako po pitanju količine tako i po pitanju kvalitete), a sa druge strane je u skladu sa potrebama termoelektrana s obzirom na ograničenja u broju sati rada pojedinih termoblokova, te planirane remonte i revitalizaciju. Za 2024. godinu je planirana nabavka od 4,60 mil. tona, dok je za 2025. planirana nabavka od 4,73 mil. tona, a za 2026. godinu planirano je 4,68 mil. tona.

Pregled planskih nabavki uglja za potrebe termoelektrana po usvojenom EEB-u dat je u slijedećoj tabeli:

Tabela 4.1

Nabavke uglja (000 t)	Plan		
	2024.	2025.	2026.
Lignit	1.380	1.656	1.440
Mrki 1	460	552	480
Mrki 2	960	960	960
TE Tuzla	2.800	3.168	2.880
TE Kakanj	1.800	1.560	1.800
UKUPNO	4.600	4.728	4.680

Na narednoj stranici se tabelarno daje sažetak EEB-a za period 2024.-2026. godina.

Tabela 4.2

Elektroenergetski bilans	GWh				
	Plan	Ostvarenje	Plan	Plan	Plan
	2023	2023	2024	2025	2026
HIDROELEKTRANE	1.629,9	1.639,3	1.379,1	1.378,2	1.379,4
SOLARNE ELEKTRANE	0,0	0,0	0,9	1,4	25,0
VJETROELEKTRANE	125,5	100,2	126,0	126,0	126,0
TERMOELEKTRANE	3.764,1	3.594,0	4.414,6	4.375,5	4.694,3
PROIZVODNJA NA PRAGU	5.519,5	5.333,5	5.920,5	5.881,1	6.224,7
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>			11,0%	-0,7%	5,8%
PRIJEM ENERGIJE	936,0	1.138,1	547,3	533,3	475,7
RASPOLOŽIVO	6.455,5	6.471,6	6.467,8	6.414,5	6.700,4
Snabdjevanje ED ukupno neto	4.608,7	4.630,6	4.618,5	4.629,6	4.641,0
Distributivni gubici	380,1	384,0	375,2	374,6	374,0
<i>Distributivni gubici u %</i>	7,6	7,6	7,5	7,5	7,5
DISTRIBUCIJA bruto *	4.882,6	5.024,5	4.999,6	5.006,3	5.014,5
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>			-0,5%	0,1%	0,2%
Direktni potrošači (110 kV)	570,0	504,2	547,9	547,9	547,9
UKUPNA POTROŠNJA	5.558,8	5.518,8	5.541,6	5.552,1	5.563,0
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>			0,4%	0,2%	0,2%
Tržišna prodaja uklj. bil. višak 70% i vez.trg.	415,5	446,9	743,0	679,2	954,2
isporuka OIEiEK	0,0		0,0	0,0	0,0
Prodaja po osnovu UPTS	179,2	177,9	183,1	183,1	183,1
Ostale isporuke, pomoćne usluge i gub.prenosa	302,0	328,0	0,0	0,0	0,0
ISPORUKA SA BIL. VIŠ.70%	896,7	952,8	926,2	862,4	1.137,5
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>			-3%	-7%	32%
UKUPNE POTREBE	6.455,5	6.471,6	6.467,8	6.414,5	6.700,4
Bilansni višak za 70% dotok	16,7		608,8	583,2	858,2
Bilansni višak za 90% dotok	-67,9		360,0	334,4	609,4

5 FINANSIJSKI PLAN

PLANIRANI FINANSIJSKI REZULTAT EP BIH ZA PERIOD 2024. – 2026. GODINA

Tabela 5.1

hilj. KM

PS	PREDRAČUN BILANSA USPJEHA	Ostvareno	Ostvareno	Ostvareno	Plan	Plan	Plan
6.1.	po planskim stavkama	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
I	PRIHODI						
1	Prihodi od prodaje el. energije i pom. usluga	1.052.426	1.230.005	1.088.965	1.194.415	1.108.063	1.152.543
	- prihod od prodaje krajnjim kupcima EP BiH	739.385	806.526	849.672	954.793	961.392	980.163
	- dugoročna i kratkor. prodaja u /van BiH	234.415	258.553	32.510	122.041	88.970	117.495
	- prihod po osnovu UPTS-a (energija+ mrežarina)	17.938	17.780	19.847	19.813	19.813	19.813
	- prihod po osnovu kupoprodaje (vezana trgov.)	29.567	110.662	171.049	81.910	23.470	20.654
	- prihod od prodaje iz obnovljivih izvora	13.152	5.705	0	0	0	0
	- prihod od pom. usl. uključ i el.energ. u vezi PU	17.969	30.779	15.887	15.859	14.418	14.418
2	Prihod od prodaje sporednih i nus proizvoda	15.527	16.711	18.278	19.719	23.522	23.405
	-prihod od tehnološke pare	3.539	4.130	4.800	5.508	5.508	5.508
	-prihod od toplotne energije	10.297	10.746	11.417	12.343	16.188	16.188
	-prihod od prodaje nus proizvoda	1.690	1.835	2.061	1.868	1.826	1.708
3	Prihodi od prodaje materijala i usluga	30.483	31.527	33.975	34.529	37.298	37.358
	- prihod od naknada priključenja	21.473	22.263	23.595	26.650	27.313	27.475
	- ostali prihod od prodaje mater. i usluga	9.011	9.264	10.379	7.879	9.986	9.883
4	Prihod od finansiranja	6.553	8.479	10.336	10.488	10.706	9.916
5	Ostali prihodi	18.482	23.725	17.053	16.157	14.977	12.709
	UKUPNO PRIHODI (1 do 5)	1.123.471	1.310.447	1.168.608	1.275.308	1.194.566	1.235.931
II	TROŠKOVI I RASHODI						
8	Materijal za proizvodnju električne energije	304.354	378.773	422.145	462.922	447.943	476.688
9	Materijal za održavanje	9.958	12.271	15.463	15.588	15.771	15.767
10	Ostali troškovi materijala	5.431	5.594	4.786	6.084	6.187	6.266
11	Troškovi prevoza uglja	20.809	32.302	41.919	51.065	53.658	54.537
12	Usluge održavanja	17.619	20.019	28.266	29.022	30.078	31.111
13	Troškovi nabavke el. energije i pomoćnih usluga	200.704	224.601	221.266	184.904	114.429	100.199
14	Premije osiguranja	2.078	2.456	2.411	2.669	2.670	2.669
15	Drugi troškovi usluga	13.869	15.060	15.546	16.048	15.623	15.627
16	Troškovi amortizacije	156.202	156.228	169.062	155.206	147.182	145.166
17	Troškovi mrežarina i naknade za NOS	53.631	53.445	55.212	55.802	53.154	57.397
18	Plate i naknade plata	148.617	156.514	163.951	174.151	185.271	189.003
19	Drugi troškovi rada	24.763	28.664	28.293	36.709	34.791	37.082
20	Vodoprivredne naknade	30.185	20.996	28.120	22.729	22.745	22.889
21	Razne dažbine, naknade i članarine	19.494	18.879	16.748	22.525	18.935	19.284
22	Drugi troškovi poslovanja	7.436	7.386	8.467	9.342	11.037	11.187
23	Finansijski troškovi i rashodi	4.783	4.626	36.078	4.932	3.756	3.252
24	Drugi rashodi	78.379	128.906	33.865	12.035	12.404	12.159
25	Troškovi rezervisanja	11.156	33.022	18.602	12.680	12.456	12.474
	UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI (8 do 25)	1.109.469	1.299.743	1.310.202	1.274.414	1.188.090	1.212.757
	Dobit prije poreza / Gubitak	14.001	10.704	-141.594	893	6.476	23.174

Predračun finansijskog rezultata poslovanja Društva za period 2024.-2026. urađen je na bazi:

- Elektroenergetskog bilansa za period 2024.-2026. godina
- Smjernica za izradu trogodišnjeg plana EPBiH za period 2024.-2026. godina
- ostvarenja finansijskog rezultata za 2023. godinu
- važećih zakonskih propisa u momentu izrade Plana
- ostalih podloga i saznanja koje su bili na raspolaganju u periodu izrade Plana.

Ključne pretpostavke kojima smo se vodili kod izrade finansijskog plana, kao i predračuna gotovinskih tokova i raspoloživih vlastitih sredstava za ulaganja bile su:

- a) Realizacija EEB-a u planiranom obimu proizvodnje u HE na Neretvi i malim HE, ispunjene plana proizvodnje TE što podrazumjeva i isporuke uglja u planiranoj količini i kvalitetu te planski specifični utrošak
- b) Bilansne količine prodaje krajnjim kupcima uz (ograničeno) povećanje (u odnosu na 2023. godinu) prodajnih cijena kod tržišnog i javnog snabdjevanja i to u svim planskim godinama shodno aktima Parlamenta i Vlade Federacije BiH koji regulišu porast cijena tržišnog snabdjevanja
- c) Pretpostavke o cijenama plasmana kroz djelatnost *Trgovine*, gdje su za 2024. godinu uzete cijene iz već zaključenih ugovora za 2024. godinu, dok su za ostatak energije (preostale bilansne viškove) primjenjene cijene koju su blizu nivoa berzovnih cijena na regionalnom tržištu za buduće isporuke, uvažavajući obavezu pokrića dijela prenosnih gubitaka (oko 170 GWh energije) po cijenama značajno nižim od tržišnih
- d) Uvažena je važeća nabavna cijena topline uglja po Odluci Vlade FBiH iz decembra 2023. godine i pretpostavka da će ostvarenjem isporuka, shodno EEB-u, rudnici u sastavu Koncerna biti u stanju djelomično vraćati/pravdati do sada odobrene pozajmice
- e) Uvažena su inflatorna kretanja prisutna u toku 2023. i I kvartalu 2024. godine, a što pokazuju stope rasta potrošačkih i proizvođačkih cijena u FBiH, BiH i Regionu
- f) Pretpostavljeno je da će se zadržati dostignuti nivo zaliha (posebno u distributivnoj djelatnosti) sa krajem decembra 2023. godine
- g) Pretpostavka da će se tokom planskog perioda uredno izmirivati obaveze po osnovu postojećih kredita, gdje će iste biti povećane, s obzirom na planirano povlačenje novih kredita
- h) Pretpostavka da će u toku planskog perioda doći da puštanja u pogon FNE Rešetnica (sredinom 2024. godine), te sukcesivno još 4 u toku 2025. i 2026. godine
- i) Očekivanje da će tokom planskom perioda teći implementacija projekta - Rekonstrukcija i izgradnja elektrodistributivnih objekata u cilju smanjenja gubitaka električne energije (dijelom iz kredita EIB-a), te da će u toku planskog perioda biti aktuelni projekti odsumporavanja u obje TE
- j) Broj zaposlenih će biti veći od ostvarenog broja sa krajem 2023. godine; prijem novih radnika na poslovima proizvodnje i održavanja u djelatnosti proizvodnje, te operativnog stručnog tehničkog osoblja za rad na terenu u djelatnosti distribucije, planiran je uz povećanje broja izvršilaca do broja predviđenog sistematizacijom, dok je u ostalim djelatnostima, poslovima i procesima planiran do najviše 75% od broja prestanaka ugovora o radu po sili zakona
- k) Predviđeno je poštivanje važećeg Granskog kolektivnog ugovora do njegovog isteka (važi do sredine maja 2024. godine, uvažavajući produženje od 3 mjeseca), te da naredni Granski kolektivni ugovor koji bi se mogao potpisati u I polovini 2024. godine neće donijeti značajno veće promjene prava i obaveza u finansijskom smislu u odnosu na ono sadržano u važećem; rast izdvajanja za troškove radne snage (za oko 5% u odnosu na 2023. godinu) planiran je vezano za prijem novih radnika, te usklađenje satnice i raznih naknada sa inflacijom i BDP-om, odnosno prosječnom platom u Federaciji BiH

- l) Pretpostavljeno je da neće biti promjena cijena prenosne mrežarine, dok su kod naknada za rad NOS-a BiH i sistemske usluge uobzirene tarife koje je donio DERK u decembru 2023. godine; ako bi se desilo povećanje za 2025. i 2026. godinu, to bi se odrazilo na veće troškove, ali bi se moglo nadoknaditi kroz prihod od mrežarine u istom periodu
- m) Pretpostavljena je doza neizvjesnosti da će rudnici, uz prisutnu problematiku, biti u stanju da redovno i u cjelosti servisiraju obaveze prema EP BiH.

Novi proizvodni objekti koji će se graditi i pustiti u pogon tokom planskog perioda neće imati preveliki uticaj na bilans uspjeha, s obzirom da se radi o relativno malim količinama električne energije (u odnosu na ukupne bilansne količine). Međutim, ulaganja u nove objekte te produženje životnog vijeka i modernizaciju postojećih će znatno uticati na gotovinske tokove, kao i zaduženost Društva koja bi krajem perioda trebala biti višestruko povećana u odnosu na trenutnu. Istovremeno ovo znači da će u godinama planskog perioda (a i nakon isteka istog) obaveze za vraćanje kredita biti višestruko veće nego su trenutno. Također, moguće je da se u toku planskog perioda kroz investicione aktivnosti utroši i dio sredstva koja trenutno imamo plasirana kod poslovnih banaka u vidu oročenja. Zbog svega toga je bitno da se u planskom periodu ostvari planirani EBITDA odnosno poboljša (u odnosu na ranije godine) neto gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti kako bi se mogla finansirati planska i buduća ulaganja, te servisirati povećane kreditne obaveze.

Predračun bilansa uspjeha Društva predstavlja strukturiran prikaz finansijske uspješnosti poslovanja. Iskazani planirani finansijski rezultat JP EP BiH po godinama trogodišnjeg perioda predstavlja konsolidaciju planiranih prihoda, troškova i rashoda djelatnosti (*Proizvodnja, Distribucija, Snabdijevanje i Trgovina, Funkcije potpore*) na nivou Društva. Prihodi, troškovi i rashodi su grupisani u planske stavke, dok su glavne stavke prihoda dodatno raščlanjene po podgrupama shodno karakteru i materijalu/usluzi koja se prodaje. U okviru plana djelatnosti snabdjevanja dodatno je isto razloženo na javno i tržišno snabdijevanje.

Planovi za sve tri godine su horizontalno razrađeni po djelatnostima (kao funkcionalni budžet), po organizacionim cjelinama unutar djelatnosti (po pripadnosti podružnicama), zatim po podružnicama, kao i po organizacionim cjelinama u Direkciji. Također, pored planskih stavki, planovi djelatnosti i podružnica za planske godine su vertikalno razrađeni i po vrstama i strukturi prihoda, troškova i rashoda, do nivoa osmocifrenih konta, u skladu sa važećim kontnim planom koji se primjenjuje u Društvu. Plan je koncipiran tako da uobziruje organizacione promjene koje su stupile na snagu sredinom 2022. godine, a gdje je najveća promjena izdvajanje djelatnosti snabdjevanja i proizvodnje iz obnovljivih izvora energije, koje su izdvojene iz ED podružnica, tj. razdvojene od djelatnosti distribucije i organizaciono pripojeni Direkciji. Također, uspostavljena je i podružnica ED Travnik, te su objedinjene OJ IKT poslova u Sektor za IKT u Direkciji Društva.

Na narednim stranicama su detaljnije pojašnjeni prihodi, troškovi i rashodi planirani za 2024. godinu kao prvu godinu planskog perioda, dok su nakon toga data osnovna obilježja planiranih prihoda, troškova i rashoda za preostale dvije godine planskog perioda.

PLANIRANI FINANSIJSKI REZULTAT EP BIH ZA 2024. GODINU PO DJELATNOSTIMA

Tabela 5.2

PREDRAČUN BILANSA USPJEHA							hilj. KM	
	Djelatnost Proizvodnje	Djelatnost Distribucije	Djelatnost Snabdijevanja	Djelatnost Trgovine	Direkcija Funkcije potpore	Plan 2024.	% učešća u prihodima troškovima	
6.1.								
I	PRIHODI							
1	Prihodi od prod. el. energije i pom. usluga*	0	3.462	954.353	236.600	0	1.194.415	93,7
	- prihod od prodaje krajnjim kupcima EP BiH		440	954.353			954.793	74,9
	- dugoročna i kratkor. prodaja u /van BiH				122.041		122.041	9,6
	- prihod po osnovu UPTS-a (energija+ mrežarina)		3.022		16.790		19.813	1,6
	- prihod po osnovu kupoprodaje (vezana trgov.)				81.910		81.910	6,4
	- prihod od prodaje iz obnovljivih izvora				0		0	0,0
	- prihod od pom. usl. uključ. u vezi PU				15.859		15.859	1,2
2	Prihod od prodaje spored. i nus proizvoda	19.719	0	0	0	0	19.719	1,5
	-prihod od tehnološke pare	5.508					5.508	0,4
	-prihod od toplotne energije	12.343					12.343	1,0
	-prihod od prodaje nus proizvoda	1.868					1.868	0,1
3	Prihodi od prodaje materijala i usluga	988	31.971	1.468	0	102	34.529	2,7
	- prihod od naknada priključenja		26.650				26.650	2,1
	- ostali prihod od prodaje mater. i usluga	988	5.321	1.468	0	102	7.879	0,6
4	Prihod od finansiranja	542	137	3.358	0	6.451	10.488	0,8
5	Ostali prihodi	1.802	7.177	6.248	0	930	16.157	1,3
	UKUPNO PRIHODI (1 - 5)	23.050	42.747	965.427	236.600	7.483	1.275.307	100,0
II	TROŠKOVI I RASHODI							
8	Materijal za proizvodnju el. energije	462.922	0	0	0	0	462.922	36,3
9	Materijal za održavanje	7.815	7.705	5	2	61	15.588	1,2
10	Ostali troškovi materijala	1.773	3.360	408	47	497	6.084	0,5
11	Troškovi prevoza uglja	51.065	0	0	0	0	51.065	4,0
12	Usluge održavanja	19.425	7.630	622	86	1.259	29.022	2,3
13	Troškovi nabavke el. energije i pomoćnih usluga	552	21.701	11.170	151.480	0	184.904	14,5
14	Premije osiguranja	1.926	700	31	1	11	2.669	0,2
15	Drugi troškovi usluga	891	2.194	11.791	27	1.145	16.048	1,3
16	Troškovi amortizacije	88.038	63.964	220	4	2.980	155.206	12,2
17	Troškovi mrežarina i naknade za NOS	387	48.718	6.697	0	0	55.802	4,4
18	Plate i naknade plata	65.075	81.477	11.850	1.063	14.686	174.151	13,7
19	Drugi troškovi rada	13.297	17.698	2.062	224	3.428	36.709	2,9
20	Vodoprivredne naknade	22.365	271	38	3	52	22.729	1,8
21	Razne dažbine, naknade i članarine	13.983	3.141	378	176	4.846	22.525	1,8
22	Drugi troškovi poslovanja	3.530	3.611	296	52	1.853	9.342	0,7
23	Finansijski troškovi i rashodi	1.749	2.071	106	88	919	4.932	0,4
24	Drugi rashodi	1.629	4.501	1.304	97	4.503	12.035	0,9
25	Troškovi rezervisanja	5.664	3.427	366	774	2.450	12.680	1,0
	UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI (8-25)	762.087	272.169	47.342	154.127	38.690	1.274.414	100,0
	Dobit prije poreza						893	

* Plan prihoda od el. energije i pomoćnih usluga dat je po planiranom fakturisanju djelatnosti, a planska raspodjela ovih prihoda na djelatnosti izvršit će se naknadno po usvajanju plana od strane nadležnih organa u skladu sa aktima koji regulišu raspodjelu prihoda te će biti uvrštena u planove djelatnosti

Bilješka I - Ukupan prihod

Planirani ukupan prihod Društva za 2024. godinu iznosi 1.275,31 mil. KM i čine ga:

- Prihod od prodaje električne energije i pomoćnih usluga u iznosu od 1.194,42 mil. KM
- Prihod od prodaje sporednih i nus proizvoda u iznosu od 19,72 mil. KM
- Prihod od prodaje materijala i usluga u iznosu od 34,53 mil. KM
- Prihodi od finansiranja u iznosu od 10,49 mil. KM
- Ostali prihodi u iznosu od 16,16 mil. KM.

Najveći dio planiranog prihoda čini prihod od prodaje električne energije i pomoćnih usluga na koji se odnosi 94% planiranih prihoda za 2024. godinu.

1. Prihod od prodaje električne energije i pomoćnih usluga planiran je u ukupnom iznosu od 1.194,42 mil. KM i čine ga:

- prihod od prodaje električne energije krajnjim kupcima (krajnji kupci na 110 kV i distributivnoj mreži) EPBiH u iznosu od 954,79 mil. KM
- prihod od UPTS-a (uključujući energiju i mrežarinu) u iznosu 19,81 mil. KM
- prihod od prodaje vlastito proizvedene el. energije drugim kupcima u BiH i van BiH kroz djelatnost trgovine u iznosu 122,04 mil. KM
- prihod od kupoprodaje (vezane trgovine) u iznosu 81,91 mil. KM (planirano je od kupaca u BiH, mada se može očekivati da se dio ostvari i od izvoza)
- prihod od prodaje pomoćnih usluga (kapacitet i energija) u iznosu od 15,86 mil. KM.

Prihod od prodaje električne energije krajnjim kupcima planiran je na osnovu neto potrošnje od 5.166,4 GWh, gdje se 4.618,5 GWh odnosi na krajnje kupce na distributivnoj mreži, dok se preostalih 547,9 GWh odnosi na krajnje kupce na 110 kV mreži (tzv. direktni kupci).

Planirani prihod (energija + mrežarina) od prodaje krajnjim kupcima ima sljedeću strukturu:

- krajnji kupci na 110 kV 97,55 mil. KM
- distributivni kupci (krajnji kupci EP BiH na distributivnoj mreži) 856,81 mil. KM (uključujući kupce na mreži drugih ODS-ova.)
- prihod od neovlaštene potrošnje 0,28 mil. KM (planirano kod djelatnosti *Distribucije*)
- prihod od distributivne mrežarine za kupce drugih snabdjevača 0,17 mil. KM (planirano kod djelatnosti *Distribucije*).

Najveći dio planirane prodaje električne energije krajnjim kupcima odnosi se na kategoriju *Domaćinstva*, kod koje je planirano povećanje tarifnih stavova za energiju za 2024. godinu. Planiran je porast broja krajnjih kupaca za oko 1% u odnosu na 2023. godinu, kao i mala (slična kao u 2023. godinu) količina energije koju će dio krajnjih kupaca nabaviti od drugih snabdjevača u BiH, pri čemu EP BiH (odnosno distributivna djelatnost) ostvaruje samo prihod od mrežarine. Planom je predviđeno da EP BiH zadrži preko 99% učešća (gledano po obimu prodane energije) u snabdjevanju krajnjih kupaca.

Prihod od prodaje na tržištu kroz djelatnost *Trgovine* planiran je u iznosu od 220,74 mil. KM (bez dijela po osnovu pomoćnih usluga) što se odnosi na:

- prodaju po osnovu tržišne prodaje gdje prihod iznosi 122,04 mil. KM
- prihod od isporuka energije po osnovu zaključenih ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji (UPTS) sa drugim elektroprivredama u BiH u iznosu 16,79 mil. KM
- prihod od kupoprodaje („vezana“ trgovina“) u iznosu 81,91 mil. KM.

Od iznosa prihoda po osnovu tržišne prodaje i kupoprodaje očekuje se da do 15% bude ostvareno po osnovu izvoza električne energije, tj. prodaje kupcima izvan BiH. Prihod po

osnovu tržišne prodaje električne energije planiran je na osnovu već zaključenih (u momentu izrade Plana) aranžmana za dugoročnu prodaju, te prognozirane cijene za ostale vidove prodaje, a shodno raspoloživim količinama za prodaju iz EEB-a što uključuje i bilansne viškove. Planirani prihod i trošak za kupoprodaju električne energije ne predstavlja ograničenje-limit do kojeg se treba realizirati kupoprodaja električne energije u toku 2024. godine. U okviru raspoloživih mogućnosti (u smislu energetske i finansijske situacije) treba težiti maksimizaciji pozitivnih energetskih i finansijskih efekata kupoprodaje, uz uslov da se ne ugrozi realizacija ugovorenih obaveza za isporuke električne energije kao i likvidnost Društva.

U okviru djelatnosti *Distribucije* planiran je prihod od mrežarine po osnovu zaključenih ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji (UPTS) sa drugim elektroprivredama u BiH u iznosu 3,02 mil. KM

Planirana prodaja električne energije za 2024. godinu iznosi 6.296,6 GWh što prihodovno iznosi 1.184,9 mil. KM, a ukupna prosječna prodajna cijena uključuje mrežarinu koja se fakturiše krajnjim kupcima i kod UPTS prodaje. U planiranu količinu prodaje nisu uvršteni planirani prihodi po osnovu neovlaštene potrošnje, prihod od pomoćnih usluga u dijelu kapaciteta, kao ni prihod od distributivne mrežarine za kupce drugih snabdjevača.

Struktura prodaje je sljedeća:

- krajnji kupci EP BiH (djelatnost snabdijevanja) čine 81,9% količine i 80,5% prihoda
- tržišni kupci (trgovina, UPTS) čine 18,1% količine i 19,5% prihoda.

U slučaju da se kroz djelatnost *Snabdijevanja* ne proda/ugovori dio planirane količine energije za krajnje kupce, ova energija bi se plasirala kroz djelatnost *Trgovine*.

Prihod od pomoćnih usluga (kapacitet i energija) planiran je u iznosu 15,86 mil. KM i sastoji se od sljedećih komponenti:

1. prihod od kapaciteta za pomoćne usluge:

- usluga kapaciteta za primarnu i sekundarnu regulaciju 5,28 mil. KM
- usluga kapaciteta za tercijarnu regulaciju 2,42 mil. KM
- usluga balansiranja na tržištu 1,44 mil. KM

2. prihod od energije u vezi pomoćnih usluga (isporuka 49,2 GWh) od 6,72 mil. KM i to:

- prihod od energije u režimu rada primarne i sekundarne regulacije 3,60 mil. KM
- prihod od energije u režimu rada tercijarne regulacije 0,72 mil. KM
- prihod od energije za pokrivanje debalansa 2,40 mil. KM

2. Prihod od prodaje sporednih i nus proizvoda je planiran (u termoelektranama) u iznosu od 19,72 mil. KM i to po sljedećim osnovama:

- prihod od prodaje tehnološke pare u iznosu 5,51 mil. KM
- prihod od isporuke toplotne energije (grijanje Tuzle, Lukavca i Kaknja) 12,34 mil. KM
- prihod od prodaje nus proizvoda (pretežno šljaka i pepeo) 1,87 mil. KM.

3. Prihod od prodaje materijala i usluga je planiran za 2024. godinu u iznosu 34,53 mil. KM, a obuhvata sljedeće elemente:

- prihode od naknade priključenja na distributivnu mrežu u iznosu 26,65 mil. KM (planirano kod djelatnosti distribucije)
- razne druge prihode od prodaje usluga, te prihode po osnovu izdavanja elektroenergetskih saglasnosti, zakupnine, naknada za korištenje infrastrukture, isporuka vode sa brane Snježnica za RiTE Ugljevik i drugo u sumarnom iznosu od 7,88 mil. KM

Na ovoj stavci planiran je (kod djelatnosti snabdijevanja) i prihod po osnovu provizije od naplate RTV takse što je usluga koju je EP BiH ugovorila sa BHRT i RTV FBiH tokom 2017. godine. Na ovoj planskoj stavci je i planirani prihod od naknada koje kablovski operateri plaćaju po osnovu korištenja infrastrukture EP BiH (distributivna mreža) za svoje potrebe.

4. Prihodi od finansiranja planirani su u iznosu 10,49 mil. KM, a jednim dijelom (oko 31%) se odnose na prihode po osnovu zateznih kamata zbog neblagovremenog plaćanja računa za isporučenu električnu energiju (planirano kod djelatnosti *Snabdijevanja*). Planiran je kamatni prihod po osnovu oročenja i deponovanja novčanih sredstava Društva u poslovnim bankama, ali u znatno manjem iznosu nego je ostvarenje u proteklim godinama. Isti će uveliko zavisiti od utroška i dinamike plaćanja po investicionim aktivnostima u toku 2024. godine, jer će ovo uticati na mogućnost oročavanja i stanje novčanih sredstava na računima EP BiH. Također, na ovoj stavci planirani su i prihodi od kamata po osnovu reprograma potraživanja, kamate po osnovu pozajmica rudnicima, te drugi finansijski prihodi. Nisu planirani prihodi (kao ni rashodi) po osnovu kursnih razlika, s obzirom na nepredvidivost kretanja valutnih kurseva.

5. Ostali prihodi planirani su u iznosu od 6,16 mil. KM. Na ovoj planskoj stavci značajni su i odgođeni prihod po osnovu amortizacije doniranih stalnih sredstava (ukupno 6,05 mil. KM, skoro sve u djelatnosti Distribucije) te prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja (pretežno u djelatnosti Snabdijevanja). Također, u ovu plansku stavku svrstani su i prihodi od kazni i penala, prihodi od osiguravajućih društava po osnovu naplaćenih šteta, prihodi od prodatog otpadnog materijala, prihodi od prodatih stalnih sredstava i materijala sa demontiranih stalnih sredstava, prihodi iz ranijih godina i slično.

Bilješka II– Ukupni troškovi i rashodi

Ukupni troškovi i rashodi planirani su u iznosu od 1.274,41 mil. KM, od čega se 60% odnosi na djelatnost proizvodnje, a 22% na djelatnost distribucije.

8. Materijal za proizvodnju električne energije planiran je u iznosu od 462,92 mil. KM (u TE Kakanj planirani troškovi 195,92 mil. KM, u TE Tuzla planirano 267,0 mil. KM) i čine ga troškovi uglja za proizvodnju električne energije, tehnološke pare i toplotne energije, kalo i rastur uglja, troškovi hemikalija, industrijske vode, analize uglja, troškovi tečnih goriva za potpalu i podršku vatri, troškovi biomase i slično. Troškovi uglja za proizvodnju električne energije su najznačajniji trošak unutar ove stavke, a planirani su na osnovu planirane proizvodnje električne energije u termoelektranama, specifičnog utroška topline uglja uz primjenu planske cijene topline uglja koja je zadržana na nivou ostvarenja iz 2023. godine, te očekivanih ugovornih odredbi o premiranju i penaliziranju kvaliteta uglja. Uobziren je i inflatorni uticaj na nabavne cijene goriva i hemikalija.

9. Materijal za održavanje obuhvata troškove planirane u iznosu 15,59 mil. KM, a istim su obuhvaćeni troškovi materijala i rezervnih dijelova za održavanje (redovno i investiciono) sredstava u tehnički ispravnom stanju kako bi ova sredstva mogla obavljati svoju funkciju u okviru predviđenog vijeka trajanja, čime se postiže pogonska spremnost proizvodnih postrojenja i distributivne mreže kao i funkcionalnost IKT infrastrukture. I na ove troškove uticaj je imao rasta cijena te povećane potrebe za održavanjem, s obzirom na starost postrojenja i uvećane posljedice kvarova na blokovima.

10. Ostali troškovi materijala planirani su u iznosu 6,08 mil. KM, a obuhvataju utrošenu električnu energiju, kancelarijski materijal, utrošeno gorivo i mazivo za vozila, otpis HTZ opreme (kod stavljanja u upotrebu) itd. Kod troškova goriva je uobziren aktuelni nivo cijena goriva za vozila u periodu izrade Plana, a potrebno je posvetiti pažnju smanjenju troškova električne energije u poslovnim objektima Društva u skladu sa *Politikom energetske efikasnosti*. Na djelatnosti *Snabdijevanja* je u okviru ove stavke planiran i trošak opreme - uređaja za ugradnju kod dijela krajnjih kupaca u cilju dostizanja postavljenih ciljeva energetske efikasnosti, u skladu sa zakonskim obavezama i potrebom adekvatnog tržišnog pozicioniranja.

11. Troškovi prevoza uglja planirani u 2024. godini iznose 51,07 mil. KM. Predračun ovih troškova izvršen je na osnovu potrebnih količina uglja u tonama (po EEB-u za 2024. godinu potrebe iznose 4,5 mil. tona) i procijenjenih cijena prevoza uglja, uvažavajući strukturu nabavke po rudnicima/kopovima, te po vrsti prevoza (željeznički, drumski) koji će se koristiti kod isporuka uglja termoelektranama. Ovdje treba naglasiti da se cijena prevoza po toni razlikuje po termoelektranama, s obzirom na geografski položaj i učešće u nabavci rudnika od kojih se ugalj nabavlja, kao i na vidove transporta.

12. Usluge održavanja planirane su u iznosu od 29,02 mil. KM od čega se 67% odnosi na djelatnost proizvodnje, a 26% na djelatnost distribucije. Ove usluge obuhvataju održavanje (redovno i investiciono) opreme i građevina, sječu šume, iskop i zatrpavanje kanala kod polaganja kablova za električnu mrežu, održavanje vozila, usluge održavanja hardvera i softvera, te TK opreme. Ovi troškovi planirani su uz blago povećanje u odnosu na realizaciju za 2023. godinu. Očekuje se veći obim troškova usluga na održavanju u proizvodnim podružnicama gdje je planiran veći broj remonta u odnosu na 2023. godinu, evidentan je i rast cijena praktično svih usluga. Shodno EEB-u za 2024. godinu, planirani su remontu na agregatima u HE Jablanica, HE Grabovica i HE Salakovac. Također, remontu su planirani na skoro svim termoblokovima s tim da je za Blok 5 u TE Kakanj i Blok 4 u TE Tuzla planiran

kapitalni remont. U djelatnosti distribucije planiraju se dosta intenzivne aktivnosti na održavanju distributivne mreže. Planirano je i povećanje troškova na ime održavanja hardvera i softvera. Ovi troškovi rastu i obzirom na proces informatizacije (uvođenje novih softvera u poslovanju) i nastavak postepenog prelaska na daljinsko očitavanje brojila što povlači za sobom dodatne troškove u vezi hardvera, softvera i TK infrastrukture.

13. Troškovi nabavke električne energije i pomoćnih usluga planirani su u iznosu od 184,90 mil. KM.

Od planskog iznosa se na nabavku električne energije (uključujući energiju iz obnovljivih izvora) odnosi 160,22 mil. KM, a planirani troškovi nabavke električne energije u 2024. godini imaju sljedeću strukturu:

- 44,43 mil. KM za kratkoročnu kupovinu energije zbog sanacije ispada/debalansa u proizvodnji
- 76,46 mil. KM po osnovu kupoprodaje na tržištu (po ovom osnovu planirano 81,91 mil. KM prihoda, a za istu količinu energije od 277,2 GWh uključujući i nabavku za kupoprodaju od neovisnih proizvođača iz OIE)
- 13,44 mil. KM za nabavku el. energije u vezi pomoćnih usluga (većinom debalansi)
- 16,79 mil. KM za prijem po osnovu UPTS-a na 110 kV mreži i distributivnoj mreži
- 6,60 mil. KM za nabavku el. en. iz obnovljivih izvora
- 2,50 mil. KM za prijem od industrijskih elektrana.

Planirani troškovi u prve četiri alineje odnose se na djelatnost *Trgovine*, troškovi nabavke šeste alineje odnose na djelatnost *Snabdijevanja*, dok se troškovi nabavke iz pete alineje odnose na djelatnosti *Snabdijevanja* (pretežno) i *Proizvodnje* (dio po osnovu proizvodnje mHE Modrac). Veliki dio neovisnih proizvođača odlučio za tržišnu prodaju, a i EP BiH je raskinula ugovore za proizvodnju iz svojih mHE i VP Podveležje. Troškovi nabavke po osnovu UPTS-a se javljaju zbog isprepletenosti distributivne mreže sa drugim elektroprivredama u BiH.

Ostvareni troškovi za kupoprodaju na tržištu (vezanu trgovinu) mogu biti i veći od planiranih, ako se realizacijom istih postiže dodatni pozitivan finansijski efekat za Društvo. Konkretno, ako se kroz aktivnosti kupoprodaje električne energije na dnevnoj, sedmičnoj, mjesečnoj i kvartalnoj bazi može ostvariti pozitivna razlika između prihoda od prodaje i troškova nabavke za istu količinu energije, onda treba koristiti ukazane prilike, vodeći računa da se ne ugrozi likvidnost i realizacija ranije ugovorenih obaveza prema krajnjim i drugim kupcima, te NOS-u BiH u vezi pomoćnih usluga. Troškovi za kratkoročnu kupovinu energije radi sanacije ispada proizvodnje ne predstavljaju ograničenje-limit nakon što se eventualno dostigne planirani iznos troškova u toku godine u slučaju ugroženosti rada EE sistema i sigurnosti snabdijevanja kada je neophodna havarijska nabavka električne energije.

Za troškove pomoćnih usluga u EES-u je planirano 24,69 mil. KM od čega se najveći dio odnosi na trošak systemske usluge u iznosu 24,33 mil. KM (pretežno u djelatnosti distribucije) dok se ostatak od 0,36 mil. KM odnosi na troškove za kapacitete u vezi pomoćnih usluga planirane u djelatnosti *Trgovine*. Troškovi (ali i prihodi) u vezi pomoćnih usluga su planirani uobzirujući postojeći koncept pomoćnih usluga u elektroenergetskom sistemu BiH.

14. Troškovi premija osiguranja planirani su u iznosu od 2,67 mil. KM gdje se primjenjuje selektivniji pristup kod identifikacije imovine koja podliježe većim rizicima i koju treba osigurati. Najveći dio troškova osiguranja se odnosi na premije osiguranja stalnih sredstava (oprema, građevine, vozila) u djelatnostima proizvodnje i distribucije, a manji dio planiranih troškova odnosi se na osiguranje zaposlenih.

15. Drugi troškovi usluga planirani su u iznosu od 16,05 mil. KM, a obuhvataju troškove poštanskih i telekomunikacionih usluga, troškove službenih putovanja, troškove sistemskih

studija, reprezentaciju, troškove bankarskih usluga, troškove zakupa, troškove reklame, sponzorstva itd. Očekuje se i dalji rast troškova otpreme pošte u okviru djelatnosti snabdijevanja gdje se kontinuirano povećava obim štampanja, kovertiranja i dostave računa kupcima putem pošte (prema zaključku Vlade FBiH iz maja 2016. godine). Računajući na blagi porasta cijene kovertiranja i dostave, te broj kupaca tu se planira trošak od oko 7,19 mil. KM što je više nego u dosadašnjem periodu. U okviru ove stavke planirani su i izdaci za medijsku promociju EP BiH, što uključuje i troškove usluga sponzorstva u iznosu 0,3 mil. KM.

16. Troškovi amortizacije planirani su u iznosu od 155,21 mil. KM i odnose se na predračun troškova amortizacije stalnih sredstava shodno Računovodstvenoj politici Društva odnosno amortizacionim stopama i osnovicama za obračun amortizacije. U strukturi planiranih troškova amortizacije dominantno mjesto zauzima djelatnost *Proizvodnje* na koju se odnosi 57% planiranih troškova amortizacije, dok se na djelatnost *Distribucije* odnosi 41% planskih troškova. Dio planiranih troškova amortizacije odnosi se na amortizaciju opreme i građevinskih objekata, a jedan dio troškova amortizacije (oko 5,9 mil. KM) se odnosi na donirana sredstva i isti ima protustavku u prihodu od donacija na stavci *Ostali prihodi*.

17. Troškovi mrežarina i naknade za NOS planirani su u iznosu 55,80 mil. KM. Proračun ovih troškova izvršen je prema planiranom/bilansiranom preuzimanju električne energije sa prenosne mreže i približno važećim tarifama određenim od strane DERK-a u momentu izrade Plana, a vezan je za količine preuzete energije sa mreže prenosa, a kod naknade za rad NOS-a BiH i za obim proizvodnje (preko G komponente tarife). Struktura je sljedeća:

- 46,27 mil. KM odnosi se na troškove prenosa električne energije po osnovu isporuka krajnjim kupcima na distributivnoj mreži i 110 kV naponu.
- 4,98 mil. KM odnosi se na troškove naknade za rad NOS-a BiH,
- 4,55 mil. KM odnosi se na korištenje mreže drugih EP radi isporuke krajnjim kupcima.

Važno je istaći da se troškovi prenosa i tarife za rad NOS-a obračunavaju i plaćaju (od strane EP BiH) za energiju koju potroše krajnji kupci. U skladu sa važećim propisima i strukturom distributivne mrežarine, troškovi prenosa i NOS-a za krajnje kupce na distributivnoj mreži planirani su kod djelatnosti *Distribucije* (osim manjeg iznosa planiranog kod Snabdjevanja za kupce sa područja drugih ODS-ova), dok su troškovi prenosa i NOS-a u vezi krajnjih potrošača/kupaca na 110 kV naponu planirani kod djelatnosti *Snabdijevanja*. Za dio tarife za rada NOS-a koji se plaća preko G komponente dio troškova NOS-a je planiran u djelatnosti proizvodnje.

18. Troškovi plata i naknada plata planirani su u iznosu od 174,15 mil. KM što je 5,7% iznad procjene ostvarenja za 2023. godinu. Očekuje se da će nivo plata rasti oko 5% u odnosu na 2023. godinu što približno prati i očekivani rast prosjeka neto plate u Federaciji BiH s tim da će se dio isplate vezati i za radni učinak odnosno za rezultate poslovanja. U februaru 2021. godine je zaključen važeći Granski kolektivni ugovor, a potpisivanje novog se očekuje sredinom maja 2024. godine. Do sada su nivoi prava i obaveza planirani sa maksimalnim rastom 8% za Plan poslovanja, kao i prethodni, gdje je zadržana klauzula (član 37.) vezano za usklađivanje minimalne satnice za slučaj da godišnja inflacija pređe stopu od 5%. Isto se (s obzirom na inflatorna kretanja u toku 2023. godine) i desilo, te je primjenjeno usklađenje satnice u skladu sa kretanjem stope inflacije i BDP-a u Federaciji BiH. Očekuje se inflacija i u 2024. godini što je ključni razlog zbog kojeg su troškovi plata predviđeni u većem iznosu u odnosu na 2023. godinu uz uvećani broj radnika. Pretpostavljeno je da će na snazi ostati stope doprinosa i poreza koje su važile u periodu izrade ovog Plana, iako su izmjene u vezi toga u parlamentarnoj proceduri. Ukoliko budu usvojene predložene izmjene od strane Vlade FBiH, tada bi troškovi plata mogli biti manji od ovdje planiranih, ali bi se povećali troškovi na planskoj stavci *6.1./19 Drugi troškovi rada*. Planirani broj zaposlenih bi trebao biti blizu 4.128, što je i očekivano zbog velikog broja odliva. Prosječan broj radnika (uključujući radnike na određeno vrijeme i pripravnike) bi trebao biti 4.060. U ovom rastu je uključeno: zapošljavanje novih

kadrova, ponajprije zbog potreba u distributivnim podružnicama, kao i velikom odlivu radnika iz ostalih djelatnosti. Ovdje treba istaći da se zabranom/moratorijumom/odgađanjem zapošljavanja radnika u prethodnim godinama neminovno uticao na manjak zaposlenih u svim procesima rada.

Pored troškova plata, za plate po osnovu rada zaposlenika EP BiH na investicionim projektima Društva planiran je iznos od 3,15 mil. KM što daje ukupnu planiranu bruto masu za plate u iznosu 177,30 mil. KM. U okviru troškova plata (kao i troškova na narednoj stavci) planirana su sredstva za plate i naknade pripravniciima koji bi bili angažovani tokom 2024. godine, a koji bi prvo radno iskustvo sticali u EP BiH.

19. Drugi troškovi rada planirani su u iznosu 36,71 mil. KM i najvećim dijelom obuhvataju naknade (u bruto iznosu, uključujući poreze i doprinose na oporezivi iznos) koje se isplaćuju zaposlenicima po osnovu Pravilnika o radu Društva (naknade za topli obrok i prevoz, regres, naknade za smrtne slučajeve, pomoći za liječenja i dr.). Naknada za topli obrok planirana je sa prosječnim bruto troškom u iznosu od 25,47 KM dnevno (usklađenje iznosa neto na ruke shodno odredbama KGU) dok su troškovi naknada i pomoći (prevoz, regres za godišnji odmor, pomoć po Uredbi Vlade FBiH i druge pomoći i naknade) planirani uvažavajući neoporezivi iznos isplate, očekivani rast prosječne neto plate u FBiH u 2024. godini, te broj zaposlenika koji ostvaruju prava na te naknade. Moguće su izmjene propisa koji regulišu oporezivanje i doprinose u vezi ovih naknada. U slučaju da se usvoji kako je predloženo, isto bi se reflektovalo i na troškove koji bi mogli biti povećani na ovoj stavci, ali bi isto bilo kompenzovano manjih troškom plata zbog smanjenja ukupne stope doprinosa na plate. Pored navedenog planirani su i troškovi stipendija, naknada pripravniciima, te naknade članovima organa Društva i sl.

20. Troškovi vodoprivrednih naknada su planirani u iznosu 22,73 mil. KM na osnovu zakonskih propisa koji regulišu ovu oblast (konkretno važećih stopa), te na osnovu sagledane proizvodnje za 2024. godinu. Izuzetak su troškovi opšte vodoprivredne naknade koji su vezani za isplaćene plate zaposlenicima, te troškovi naknade za zaštitu voda (baziraju se na podacima o ekvivalentnom broju stanovnika). Preko 98% ovih troškova se odnosi na djelatnost proizvodnje i to posebno podružnicu HE na Neretvi kod koje su posebno veliki (u sumi preko 19 mil. KM) troškovi doprinosa za korištenje hidroakumulacionih objekata i troškovi vodne naknade od posebnog značaja za HNK.

21. Razne dažbine, naknade i članarine planirane su u ukupnom iznosu od 22,53 mil. KM, a u skladu sa važećim zakonskim propisima i osnovama za obračun poreza, naknada doprinosa i članarina dok su troškovi administrativnih i drugih taksi planirani prema procjeni za plansku godinu. Samo na dvije (varijabilne) naknade odnosi se 57% troškova iz ove stavke i to na naknadu za zagađenje zraka (planirano kod obje TE u ukupnom iznosu 3,93 mil. KM) i naknadu o izdvajanju i usmjeravanju dijela prihoda preduzeća ostvarenih radom termoelektrana (6,96 mil. KM za obje TE). Ostatak se odnosi na komunalne naknade, koncesije, doprinose za građevinsko zemljište, članarine komorama i elektroprivrednim udruženjima, doprinose i poreze koji ne zavise od poslovnog rezultata, razne naknade regulatornim agencijama (DERK, FERK, RAK) i slično. Značajan iznos ovih troškova je i u distributivnoj djelatnosti, s obzirom na izuzetno visoke iznose komunalnih naknada u pojedinim općinama, a dio se odnosi i na koncesije u vezi proizvodnje iz OIE (VE Podveležje).

22. Drugi troškovi poslovanja planirani su za 2024. godinu u iznosu od 9,34 mil. KM, a obuhvataju izdatke za zaštitarske i usluge čišćenja, zdravstvene usluge, sistematski pregled radnika, usluge za stručno usavršavanje (edukacija radnika), pretplatu za stručna i službena izdanja, troškove konsultantskih, revizorskih i advokatskih usluga, usluga prevođenja, zatim komunalnih i neproizvodnih usluga, usluge u vezi protivpožarne zaštite i zaštite na radu, te

razne ostale neproizvodne usluge. Na ovoj stavci planirani su i troškovi poribljavanja u ukupnom iznosu 0,58 mil. KM gdje se na podružnicu HE na Neretvi odnosi 86% tog iznosa.

23. Finansijski troškovi i rashodi planirani su u iznosu 4,93 mil. KM, a pretežno se odnose na kamate po dugoročnim kreditima (3,12 mil. KM) i troškove kamata po osnovu aktuarskih obračuna (0,85 mil. KM). Nisu planirani rashodi (kao ni prihodi) po osnovu kursnih razlika. Očekuje se rast troškova kamata na kredite u 2024. godini, a oko 90% planiranih finansijskih rashoda je planirano kod djelatnosti proizvodnje i distribucije koje su bile dominantni korisnici kredita u proteklom periodu.

24. Drugi rashodi planirani su u iznosu od 12,03 mil. KM, a odnose se na rashode po osnovu šteta i naknada šteta, rashode po osnovu otpisa potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja, rashode po osnovu otpisa zaliha i smanjenja vrijednosti stalnih sredstava. Ovo je značajno manje od ostvarenja u ranijim godinama koje su teretili veliki rashodi od umanjenja vrijednosti (zbog starosne strukture i upitne mogućnosti povrata) po osnovu datih avansa ZD rudnicima.

25. Troškovi rezervisanja planirani su u iznosu od 12,68 mil. KM i odnose se na:

- rezervisanja na ime započetih sudskih sporova 4,51 mil. KM ,
- rezervisanja po aktuarskim obračunima za tekući rad 1,78 mil. KM,
- ostala rezervisanja za rizike i troškove u iznosu od 6,39 mil. KM (od čega 1,40 mil. KM troškovi demontaže u TE, a ostalo su sredstva rezerve za nepredviđene okolnosti).

Aktuarski obračuni se odnose na buduće isplate zaposlenicima po osnovu jubilarnih nagrada i otpremnina (kod odlaska u penziju), te isplate naknada za smrtne slučajeve penzionisanih zaposlenika, a u skladu sa MRS-om 19. Nisu planirani troškovi rezervisanja na ime aktuarskih gubitaka (kao ni prihodi po osnovu aktuarskih dobitaka).

Bilješka III – Finansijski rezultat

Planirana dobit za 2024. godinu prije oporezivanja iznosi 0,89 mil. KM što je bolje od gubitka iz prethodne godine, ali je to veoma skromno u odnosu na iznos kapitala i prihoda na godišnjem nivou, s obzirom na ograničenja prodajnih cijena u tržišnom i javnom snabdijevanju. Zapravo se ključna dobit ostvaruje prodajom kroz djelatnost trgovine i tržišno snabdijevanje što može, uz prihod po osnovu taksi za priključenje nadomjestiti negativne efekte niske cijene kod javnog snabdijevanja (posebno kod kategorije *Domaćinstva*)

U odnosu na ostvareno za 2023. godinu, očekivane glavne pozitivne okolnosti po rezultat poslovanja u 2024. godini su rast prodajnih cijena energije u tržišnom snabdijevanju prethodne godine, te prelazak dijela kupca sa javnog na tržišno snabdijevanje. Dodatno u 2024. godini su planirani značajno manji rashodi i troškovi rezervisanja nego u 2023. godini.

Sa druge strane, ključne negativne okolnosti bi bile rast cijena mnogih dobara i usluga, u dobroj mjeri zbog inflatornog uticaja, kao i povećanja cijene topline uglja, pad cijena energije na regionalnom tržištu troška radne snage.

Uticaj internog troška CO₂ emisija na rezultate poslovanja

Kada bi se iskazao interni trošak CO₂ emisija planiran bi bio visok gubitak (preko 100 mil. KM) u sve 3 planske godine iako je došlo do pada cijena emisija. Također, vidljivo je da bi i za 2021. i 2022. godinu Društvo poslovalo sa gubitkom unatoč tome što je za ove 2 godine procenat plaćanja pretpostavljen sa 5 odnosno 10% količine emisije.

BILJEŠKE UZ PREDRAČUN BILANSA USPJEHA ZA 2025. i 2026. GODINU

Predračun planiranih prihoda, troškova i rashoda za 2025. i 2026. godinu ima razlika u odnosu na iznose za 2024. godinu. Glavne razlike u odnosu na tu godinu su sljedeće:

- različiti elementi varijabilnih prihoda i troškova bazirani na energetskim veličinama (pretežno iz EEB: prodaja, količina i struktura proizvodnje električne energije, količine nabavke energije itd.)
- uvođenje u pogon više FNE sa njihovim očekivanim prihodima i troškovima (kod ovih objekata će dominantan trošak biti amortizacija, a značajni će biti i troškovi kamata kao i koncesionih naknada)
- razlika u obimu tržišne prodaje, s obzirom na proizvodne mogućnosti i količine nabavke
- veća prodajna cijena
- nakon puštanja u pogon novih i rekonstruisanih proizvodnih objekata (uključujući projekte odsumporavanja u TE) doći će do rasta amortizacije i troškova kamata, s obzirom da će isti većinom biti finansirani iz eksternih izvora
- planirano je da troškovi zaposlenih budu iznad nivoa za 2024. godinu uz blago povećanje iznosa primanja i povećanje broja zaposlenih. Uz to, prati se kretanje inflacije i prosječne plate u FBiH; 2024. godina ima 1 kalendarski dan više u odnosu na 2025. i 2026. g.
- planirano je da se troškovi amortizacije smanjuju, jer iako će biti značajnih ulaganja uoči i tokom planskog perioda (prvenstveno u proizvodne objekte, ali i druga ulaganja), očekuje se da amortizacija za nove objekte u dobroj mjeri bude neutralisana prestankom obračuna amortizacije za značajan broj i vrijednost stalnih sredstava (posebno u TE)
- u 2025. godini i 2026. godini nije planirano povećanje cijene systemske usluge i tarife za rad NOS-a u odnosu na planirane cijene iz 2024. godine.

Značajna neizvjesnost vezana je za buduću tarifu za systemsku uslugu, a vezano za način i troškove pokriva prenosnih gubitaka. Predviđeno je da će referentna cijena za otkup iz OIE biti identična onoj iz 2023. godine.

Planski pristup je da se glavnina dobiti ostvaruje kroz djelatnost trgovine gdje su cijene za 2025. i 2026. godinu ipak niže od 2024. godine što je situacija identična berzanskoj. Kod tržišnog snabdijevanja je predviđen dalji limitirani rast cijena, ali bi iste i dalje bile blago ispod tržišnih cijena energije. Povećani obim proizvodnje i prodaje bilansnih viškova te rast cijena snabdijevanja u 2025. i 2026. godini je to što omogućuje veće planirane dobiti u odnosu na 2024. godinu. Investicijama u proizvodnju se nastoji obezbjediti pogonska spremnost i ekološka prihvatljivost proizvodnih kapaciteta na duži rok. Planiranim ulaganjima u nove proizvodne objekte bi se postepeno povećavao trošak amortizacije i kamata, kao i učešće istih u ukupnim troškovima, uz smanjenje varijabilnih troškova, s obzirom da bi u pogonu više učestvovali blokovi sa nižim specifičnim utroškom. Jedan dio „novih“ troškova amortizacije ima i svoju ekološku dimenziju u vidu poboljšanja ekoloških performansi proizvodnih kapaciteta što se prvenstveno odnosi na projekte odsumporavanja i denitrifikacije, ali i izgradnju novih kapaciteta za proizvodnju iz OIE. Ovim bi se obezbjedio novi vid i dodatne količine energije iz obnovljivih izvora (posebno solarne energije), ali bi to u planskom periodu još uvijek bile relativno skromne količine. Jasno je da će implementacija projekata odsumporavanja i denitrifikacije dovesti do povećanja proizvodnog troška (i fiksne i varijabilne komponente) u termoelektranama nakon što budu završeni. Generalno je jasno da će jedinični troškovi proizvodnje u termoelektranama biti značajno veći nego u prethodnom periodu, te je i to jedan od razloga za neophodno povećanje cijena komponente energije u snabdjevanju.

S obzirom na najveći obim proizvodnje, te posljedično veće količine bilansnih viškova u 2026. godini se očekuje veći iznos prihoda, EBITDA i dobiti u odnosu na 2024. i 2025. godinu.

Na narednoj stranici se daje uporedni pregled predračuna bilansa uspjeha iz ovog plana sa ostvarenjem za 2023. godine. Dati su indeksi koji pokazuju:

- odnos između planiranog za 2024. godinu sa ostvarenim za 2023. godinu
- odnos između planiranog za 2025. i 2026. godinu sa planom za 2024. godinu.

Tabela 5.3

Uporedba Predračuna Bilansa uspjeha za period 2024-2026. godina sa procjenom ostvarenja za 2023. godinu

u hilj.KM		Plan 2023-2025		Plan 2024-2026					
ŠIFRA PLANSKE STAVKE	NAZIV PLANSKE STAVKE	2023. Rev plan	2023. Ostvareno	2024. plan	2025. plan	2026. plan	index 2/1	index 3/2	index 4/2
		0	1	2	3	4	5	6	7
6.1./01	Prihodi od prodaje el. energije i pom. usluga	1.092.350	1.088.965	1.194.415	1.108.063	1.152.543	109,7	92,8	96,5
	-prihod od prod. krajnjim kupcima EP BiH	855.132	849.672	954.793	961.392	980.163	112,4	100,7	102,7
	- dugoročna i kratkor. prodaja u /van BiH	34.220	32.510	122.041	88.970	117.495	375,4	72,9	96,3
	- prihod po osnovu UPTS-a (energija + mrežarina)	19.414	19.847	19.813	19.813	19.813	99,8	100,0	100,0
	- prihod po osnovu kupoprodaje (vezana trgov.)	167.006	171.049	81.910	23.470	20.654	47,9	28,7	25,2
	- prihod od prodaje iz obnovljivih izvora	0	0	0	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!	#DIV/0!
	- prihod od pom. usl. uključ i el.energ. u vezi PU	16.577	15.887	15.859	14.418	14.418	99,8	90,9	90,9
6.1./02	Prihod od prodaje sporednih i nus proizvoda	18.555	18.278	19.719	23.522	23.405	107,9	119,3	118,7
6.1./03	Prihodi od prodaje materijala i usluga	30.870	33.975	34.529	37.298	37.358	101,6	108,0	108,2
	- prihod od naknada priključenja	21.670	23.595	26.650	27.313	27.475	112,9	102,5	103,1
	- ostali prihod od prodaje mater. i usluga	9.200	10.379	7.879	9.986	9.883	75,9	126,7	125,4
6.1./04	Prihod od finansiranja	10.200	10.336	10.488	10.706	9.916	101,5	102,1	94,6
6.1./05	Ostali prihodi	12.930	17.053	16.157	14.977	12.709	94,7	92,7	78,7
	UKUPNI PRIHODI	1.164.905	1.168.608	1.275.308	1.194.566	1.235.931	109,1	93,7	96,9
6.1./08	Materijal za proizvodnju električne energije	434.118	422.145	462.922	447.943	476.688	109,7	96,8	103,0
6.1./09	Materijal za održavanje	14.066	15.463	15.588	15.771	15.767	100,8	101,2	101,2
6.1./10	Ostali troškovi materijala	4.786	4.786	6.084	6.187	6.266	127,1	101,7	103,0
6.1./11	Troškovi prevoza uglja	41.222	41.919	51.065	53.658	54.537	121,8	105,1	106,8
6.1./12	Usluge održavanja	27.218	28.266	29.022	30.078	31.111	102,7	103,6	107,2
6.1./13	Troškovi nabavke el. energije i pomoćnih usluga	199.230	221.266	184.904	114.429	100.199	83,6	61,9	54,2
6.1./14	Premije osiguranja	2.478	2.411	2.669	2.670	2.669	110,7	100,0	100,0
6.1./15	Drugi troškovi usluga	15.671	15.546	16.048	15.623	15.627	103,2	97,3	97,4
6.1./16	Troškovi amortizacije	170.867	169.062	155.206	147.182	145.166	91,8	94,8	93,5
6.1./17	Troškovi mrežarina i naknade za NOS	55.579	55.212	55.802	53.154	57.397	101,1	95,3	102,9
6.1./18	Plate i naknade plata	164.760	163.951	174.151	185.271	189.003	106,2	106,4	108,5
6.1./19	Drugi troškovi rada	28.625	28.293	36.709	34.791	37.082	129,7	94,8	101,0
6.1./20	Vodoprivredne naknade	28.699	28.120	22.729	22.745	22.889	80,8	100,1	100,7
6.1./21	Razne dažbine, naknade i članarine	16.807	16.748	22.525	18.935	19.284	134,5	84,1	85,6
6.1./22	Drugi troškovi poslovanja	8.161	8.467	9.342	11.037	11.187	110,3	118,1	119,7
6.1./23	Finansijski troškovi i rashodi	4.987	36.078	4.932	3.756	3.252	13,7	76,2	65,9
6.1./24	Drugi rashodi	16.948	33.865	12.035	12.404	12.159	35,5	103,1	101,0
6.1./25	Troškovi rezervisanja	10.644	18.602	12.680	12.456	12.474	68,2	98,2	98,4
	UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI	1.244.865	1.310.202	1.274.414	1.188.090	1.212.757	97,3	93,2	95,2
	PLANIRANI REZULTAT POSLOVANJA (prije poreza)	-79.960	-141.594	893	6.476	23.174	-0,6	724,8	2.593,6

Tabela 5.4

Predračun gotovinskog toka za period 2024. - 2026.			u mil. KM	
predračun rađen bez PDV-a kao neutralnog elementa posmatrano na godišnjem nivou		2024.	2025.	2026.
PRILIVI SREDS T A V A IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI				
	Prilivi po osnovu prodaje el. energije i pomoćnih usluga	1.184,7	1.098,3	1.142,5
	Prilivi po osnovu teh. pare, toplotne energije, šljake i pepela	17,9	21,4	21,2
	Prilivi od prodaje materijala i usluga (priključci, tenderi, el. en. saglasnosti)	33,0	35,6	35,7
	Ostali prilivi (kamate, naplaćena potraživanja i sl.)	18,9	16,9	14,4
I	UKUPNO PRILIVI iz poslovnih aktivnosti	1.254,5	1.172,1	1.213,9
ODLIVI SREDS T A V A IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI				
	Materijal za proizvodnju (uključujući prevoz uglja)	514,0	501,6	531,2
	Materijal i usluge održavanja	44,6	45,8	46,9
	Ostali materijali i usluge	34,1	35,5	35,7
	Odlivi po osnovu zaposlenih (plate, naknade zaposlenim i sl.)	210,9	220,1	226,1
	Troškovi nabavke el. energije i pom. usluga	184,9	114,4	100,2
	Troškovi mrežarina, naknada za NOS i prenos	55,8	53,2	57,4
	Razne dažbine (vodoprivr. naknade, porezi i sl.)	41,9	41,7	42,2
	Ostali odlivi (rezervisanja, isplate po osnovu jubilarnih nagrada, otpremnina i dr.)	56,0	15,9	16,5
	- isplate po osnovu sudskih sporova i dr. rezervisanja	50,0	10,7	10,4
	- isplate po osnovu jubilarnih nagrada, otpremnina	4,8	4,2	5,0
	- ostalo (usluge, roba, štete)	1,1	1,0	1,1
	Efekat smanjenja stanja zaliha i avansa prema rudnicima (zbirni)	-1,5	-1,5	-1,5
II	UKUPNO ODLIVI iz poslovnih aktivnosti	1.140,6	1.026,7	1.054,7
III	NETO GOTOVINSKI TOK IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI (I-II)	113,9	145,4	159,2
PRILIVI SREDS T A V A IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI				
	Prodaja stalnih sredstava i otuđenje udjela			
	Ostali prilivi iz ulagačke aktivnosti (dividenda ZD i drugi)			
IV	UKUPNO PRILIVI iz ulagačkih aktivnosti	0,0	0,0	0,0
ODLIVI SREDS T A V A IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI				
	Sticanje stalnih sredstava po osnovu raspoloživih vlastitih sredstava	180,6	244,0	266,0
V	UKUPNO ODLIVI iz ulagačkih aktivnosti	180,6	244,0	266,0
VI	NETO GOTOVINSKI TOK IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI (IV-V)	-180,6	-244,0	-266,0
PRILIVI SREDS T A V A IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI				
	Povrat pozajmljenih sredstava (povrat pozajmica od rudnika)		10,1	30,3
	Povrat avansa	233,3		
	Ostali prilivi/odlivi iz finans. aktivnosti (umanjenje/uvećanje oročenih depozita)	102,7	48,9	
VII	UKUPNO PRILIVI iz finansijskih aktivnosti	335,9	59,0	30,3
ODLIVI SREDS T A V A IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI				
	Vraćanje uzetih kredita (odnosi se na postojeće kredite i nove u djel. proizvodnje)	10,5	10,8	10,2
	Otplata glavnice kredita	29,2	14,3	
	Otplata kreditnih anuiteta za vjetroelektrane	13,0	12,9	12,7
	Otplata kredita KfW Scada (samo glavnica)	1,0	1,0	1,0
	Neto isplata dividendi (% od dobiti, umanjeno za potraž. od vlasnika po osn subv.)	0,3	0,3	0,3
	Odlivi za porez na dobit (bez korištenja prava djelimičnog oslobađanja)			
	Pozajmice ZD rudnicima (preostalo po Odluci iz 2023)	20,9		
	Isplata finansijskih naknada	34,0		
VIII	UKUPNO ODLIVI iz finansijskih aktivnosti (VII-VIII)	108,9	39,3	24,3
IX	NETO GOTOVINSKI TOK IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI	227,0	19,8	6,0
X	Neto povećanje (smanjenje) gotovine (III+VI+IX)	160,3	-78,8	-100,8
	stanje gotovine na 31. 12 2023. g. 49,35 mil. KM			
	stanje oročenih depozita 151,58 mil. KM			
PG	Stanje gotovine na početku godine	49,4	209,6	130,8
KG	Stanje gotovine na kraju godine	209,6	130,8	30,0
X	Neto povećanje (smanjenje) gotovine (KG-PG)	160,3	-78,8	-100,8

Raspodjela planirane dobiti

Članom 37. i 38. Zakona o javnim preduzećima Uprava Javnog preduzeća predlaže raspored dobiti u jednoj finansijskoj godini i raspored dobiti po godinama trogodišnjeg planskog perioda, vodeći računa o preporukama Odbora za reviziju, ukupnim finansijskim obavezama Javnog preduzeća u godini koja slijedi, kao i o iznosu kapitalnih izdataka, te drugim investicijama neophodnim za pravilno održavanje i razvoj preduzeća.

Članom 40. Zakona o javnim preduzećima Odluku o raspodjeli dobiti donosi Skupština Društva po prijedlogu Uprave, uz prethodno pribavljeno mišljenje Odbora za reviziju i Nadzornog odbora.

Predlaže se da se planirana dobit nakon oporezivanja po godinama planskog perioda rasporedi na sljedeći način:

Tabela 5.5

O P I S	2024. mil. KM	2025. mil. KM	2026. mil. KM
<i>1. planirana dobit nakon poreza</i>	<i>0,79</i>	<i>5,75</i>	<i>20,58</i>
1.1. fond rezervi (zakonska obaveza)	0,16	1,15	4,12
1.2. neraspoređena dobit	0,63	2,50	14,30
1.3. dividende	-	2,10	2,16

Ovdje treba napomenuti da je za sve 3 godine procjenjen iznos poreza na dobit, s tim da je uobzirena činjenica da je, shodno propisima koji regulišu porez na dobit u Federaciji BiH i dosadašnjim poreznim prijavama, oporeziva dobit EP BiH poslije transfernih cijena dosta veća u odnosu na dobit prije oporezivanja. Stoga je stopa poreza na dobit (10%) primjenjena na procjenjenu oporezivu dobit, a ne na planiranu dobit prije oporezivanja koja se može vidjeti iz planiranog bilansa uspjeha.

Planirani iznos za dividende baziran je na obavezi raspoređivanja 20% dobiti nakon oporezivanja u rezerve, te na pretpostavci o nastavku i obimu subvencioniranja socijalno ugroženih kategorija u skladu sa aktima Vlade FBiH. Tada bi iznos dividende (cca 2,1-2,2 mil. KM godišnje), koji bi bio isplaćen većinskom vlasniku (90,4%), bio dovoljan da pokrije iznos eventualnih subvencija za odnosnu godinu. Kroz planirani iznos za dividendu planiran je i dio isplate (cca 0,2 mil. KM) ostalim dioničarima (9,6%). Također, Plan generalno polazi od pretpostavke da se neće vršiti isplata dobiti/dividende sa pozicije neraspoređene-akumulirane dobiti iz prethodnih perioda, s obzirom da bi isplata iste ugrozila kapacitet Društva da realizira planirane i potrebne investicije.

S obzirom na značajne investicije koje su pred JP Elektroprivreda BiH u narednom periodu, predlaže se da se glavnina dobiti iz planskih godina zadrži u Društvu radi reinvestiranja odnosno manje potrebe za eksternim zaduženjem, gdje je upitno i do kojeg iznosa se Društvo može dodatno zadužiti u odnosu na kredite koji su već ugovoreni sa uslovima koji ograničavaju buduća zaduženja. Na bazi ove pretpostavke je urađen predračun gotovinskog toka.

6 PLAN LJUDSKIH RESURSA

Društvo će u periodu 2024-2026. godina zapošljavanjem kvalitetnih kadrova putem javnog oglašavanja, te dosljednim provođenjem temeljnih opredjeljenja utvrđenim Politikom upravljanja ljudskim resursima, obezbijediti postizanje planskih rezultata i ostvarenje ciljeva Društva. Zapošljavanja novih radnika će se u pravilu, u skladu sa Uredbom o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u Federaciji BiH, vršiti putem javnog oglašavanja, po postupku utvrđenim ovom Uredbom i aktima Društva.

Po pitanju broja radnika i troškova radne snage, planirano je da se koeficijenti produktivnosti po radniku minimalno zadrže na dostignutom nivou uz zadovoljenje uslova da prosječni ukupni godišnji troškovi radne snage ne prelaze procjenjeni iznos za 2023. godinu za više od 8% gdje je rast troškova izvjestan i neminovan radi usklađivanja primanja radnika sa stopom inflacije i kretanjem prosječne neto plate u FBiH.

Plan ljudskih resursa 2024-2026. godina

Tabela 6.1

Djelatnosti	Plan 31.12.2023. godine neodređeno	Procjena broja zaposlenih 31.12.2023.		Nerealizirani prijemi iz 2023. godine			Plan 2024.					Plan 2025.				Plan 2026.					
		N	P	N	O	P	prestanak	Novi prijemi			Plan 31.12.2024.	prestanak	Novi prijemi			Plan 31.12.2025.	prestanak	Novi prijemi			Plan 31.12.2026.
								N	O	P			N	O	P			N	O	P	
PROIZVODNJA	1499	1425	7	40	2	0	78	83	28	21	1470	69	67	32	20	1468	70	66	32	20	1464
DISTRIBUCIJA	1980	1861	20	104	0	23	90	240	3	68	2115	85	101	6	8	2131	89	90	3	8	2132
SNABDJEVANJE	239	232	0	0	0	0	10	11	0	1	233	8	6	0	2	231	15	11	0	1	227
TRGOVINA	25	20	1	0	0	0	1	4	0	2	23	0	2	0	1	25	0	0	0	1	25
FUNKCIJE POTPORE	305	288	1	0	0	0	10	10	0	2	288	13	10	0	2	285	12	9	0	2	282
UKUPNO EP BIH	4048	3826	29	144	2	23	189	348	31	94	4129	175	186	38	33	4140	186	176	35	32	4130

Gornja tabela predstavlja planski okvir u kojem će se kretati broj radnika. Prijem novih radnika u djelatnosti distribucije planiran je prema broju nepopunjenih sistematiziranih radnih mjesta. Zbog visokog stepena nepopunjenosti radnih mjesta, velikog broja neplaniranih prestanaka ugovora u radu u toku 2023. godine, kako bi se obezbijedilo nesmetano odvijanje procesa rada, u djelatnosti proizvodnje, djelatnosti trgovine i djelatnosti snabdijevanja planiran je veći broj prijema u 2024. godini od broja prestanaka po osnovu penzionisanja. Prijem novih radnika na u funkcijama potpore planiran je u 100% obimu od broja prestanaka ugovora o radu po osnovu penzionisanja radnika.

U toku 2023. godine većina planiranih prijema nije realizovana radi obustave zapošljavanje u javnom sektoru po zaključku Vlade FBiH. S ciljem obezbjeđenja nesmetanog odvijanja procesa rada, zatražen je i odobren prijem ukupno 169 novih radnika (neodređeno, određeno, pripravnici) što je u gornjoj tabeli prikazano kao „nerealizovani prijemi iz 2023. godine“. Ovi prijemi će se realizovati u 2024. godini.

Potrebe za zapošljavanjem će se preispitivati kontinuirano od strane Uprave Društva, te će se svi prijedlozi za zapošljavanje morati detaljno obrazložiti.

U slučaju potreba poslovanja, biće omogućena preraspodjela radnika prilikom zapošljavanja između djelatnosti i podružnica i to u okviru planiranog broja za nivo Društva.

Na osnovu navedenih kriterija za planiranje u planovima djelatnosti i u Planu Direkcije će biti razrađeni planovi ljudskih resursa. Planovi podružnica će sadržavati konkretan pregled radnih

mjesta koja će biti popunjavana, vrstu zapošljavanja (određeno, neodređeno), plan prijema pripravnika, kao i dinamiku realizacije, vezu plana zapošljavanja sa planom sukcesije. Planovi ljudskih resursa podružnica u 2024. godini, osim plana zapošljavanja i plana prestanaka, će da sadrže i Plan sukcesije na radnim mjestima na kojima postojećim radnicima prestaje ugovor o radu radi penzionisanja, u formi utvrđene tabele. Planom sukcesije će se planirati da li će se upražnjeno radno mjesto popuniti u toku godine, da li će se popunjavanje izvršiti zapošljavanjem novog radnika ili internim premještajem radnika sa drugog radnog mjesta, sa kojeg radnog mjesta će se izvršiti interni premještaj, te kako će se dalje izvršiti popunjavanje radnog mjesta koje će ostati upražnjeno nakon internog premještaja.

U Planu poslovanja Direkcije biće razrađen plan za funkcije potpore (zajedničke funkcije Društva), a u planovima djelatnosti biće razrađeni planovi djelatnosti uključujući i odgovarajuće sektore u Direkciji. Planovi ljudskih resursa će se u toku planskog perioda analizirati i po potrebi revidirati u skladu sa promjenama koje budu rezultat prestrukturiranja (u organizacijskom, pravnom i računovodstvenom smislu), te u skladu sa rezultatima realizacije novih poslovnih mogućnosti.

Zapošljavanje novih radnika će se vršiti isključivo na nepopunjenim radnim mjestima. U principu, prijem novih radnika će se vršiti na radnim mjestima koja su u okviru određenog posla najniže rangirana, a koja po uslovima rada zahtijevaju visok nivo angažmana i izloženosti utjecajima.

Izuzetno, kod odlaska u penziju radnika na specifičnim radnim mjestima koja zahtijevaju posebno radno iskustvo ili posebna znanja i sposobnosti, može se planirati i izvršiti prijem novog radnika prije odlaska u penziju (najviše do 6 mjeseci) radi uvođenja u posao i prijenosa potrebnih informacija i znanja na novog radnika.

U Planovima ljudskih resursa nije planirano i neće se vršiti prijem novih radnika po bilo kom osnovu:

- na neperspektivnim radnim mjestima, odnosno na radnim mjestima na kojima se obavljaju poslovi za čijim obavljanjem će prestati potreba ili čije obavljanje će biti povjereno trećim licima (u tabelarnom dijelu sistematizacije označena zvjezdicom),
- na radnim mjestima na kojima je zaposlen veći broj izvršilaca od realno potrebnog (u tabelarnom dijelu sistematizacije označena sa dvije zvjezdice), dok stvarni broj izvršilaca ne bude manji od sistematiziranog broja izvršilaca i
- na radnim mjestima na kojima je kao uvjet utvrđen VI stepen stručne spreme, odnosno viša škola.

Djelovaće se u pravcu povećanja udjela zaposlenih u neposrednoj eksploataciji u odnosu na upravljačke i potporne procese i održavanje, te u pravcu povećanja efikasnosti zaposlenih na svim nivoima.

Broj radnika u organizacionim jedinicama koje će voditi izgradnju novih proizvodnih jedinica će se odrediti nakon donošenja odluke o njihovoj izgradnji i određivanja metodologije upravljanja tim projektima.

U slučajevima neplaniranih prestanaka ugovora o radu, zapošljavanje novih radnika će se vršiti samo ukoliko je to neophodno da bi se obezbjedilo nesmetano odvijanja procesa rada.

U slučaju privremene spriječenosti za rad (bolovanja) radnika u trajanju dužem od 42 dana i odsustva radnika sa posla usljed korištenja porodiljskog odsustva i u drugim sličnim

opravdanim slučajevima, može se izvršiti zapošljavanje novog radnika na određeno vrijeme, ali samo ako ne postoji mogućnost angažovanja drugih radnika i najduže do povratka radnika sa bolovanja, odnosno do povratka sa porodiljskog ili drugog odsustva, uz poštivanje opredjeljenja da se koeficijenti produktivnosti po radniku minimalno zadrže na dostignutom nivou uz zadovoljenje uslova da prosječni ukupni godišnji troškovi radne snage ne prelaze procjenjeni iznos za 2023. godinu za više od 8% gdje je rast troškova izvjestan i neminovan radi usklađivanja primanja radnika sa stopom inflacije i kretanjem prosječne neto plate u FBiH.

Kroz provođenje odgovarajućih mjera, po potrebi će se djelovati sa ciljem poboljšanja nepovoljne starosne strukture zaposlenih, racionalizacije broja zaposlenih i rješavanja problema izazvanih postojanjem velikog broja radnika sa preostalim radnom sposobnošću - invalidi II kategorije invalidnosti, koji je naročito izražen u podružnicama Društva, kao i na određene kategorije radnika koje kroz proces prestrukturiranja i reinženjeringa budu identifikovane kao ciljne kategorije na koje trebaju biti usmjerene odgovarajuće mjere.

Uzimajući u obzir da je obrazovanje jedan od najvažnijih segmenata upravljanja i razvoja ljudskih resursa, najefikasniji način ostvarenja konkurentnih prednosti i temeljna pretpostavka ulaska na otvoreno tržište, obučavanja radnika koji će se u planskom periodu fokusirati na slijedeće oblasti:

- menadžerska znanja i sposobnosti,
- multidisciplinarna znanja neophodna za rekonstrukciju i izgradnju novih objekata,
- savremene tehnologije i nove metode rada i upravljanja u elektroenergetici i rudarstvu,
- tržište električne energije i snabdijevanja u uslovima otvorenog tržišta,
- kreiranje i primjena mjera upravljanja potrošnjom,
- energetska efikasnost,
- obnovljivi izvori električne energije,
- upravljanje ljudskim resursima,
- aktuelna zakonska regulativa iz oblasti radnog prava, privrednih društava, finansijskog poslovanja i dr.,
- unapređenje znanja iz oblasti zaštite okoline i
- zaštita na radu i zaštita od požara.

Potrebe za stručnim i profesionalnim razvojem radnika će se realizovati i upućivanjem radnika na seminare, konferencije, kurseve, obučavanje za sticanje /produžavanje važenja licenci, certifikata, stručnih i dr. ispita, kao i upućivanjem na druge vidove obučavanja.

Program obučavanja na nivou Društva koji se utvrđuje na osnovu potreba procesa rada i rezultata anketa će se realizirati centralizirano sa nivoa Društva.

Osim standardnih metoda obučavanja radnika, u planskom periodu će se provoditi obučavanje radnika korištenjem rješenja iz oblasti učenja na daljinu, te putem edukacionog portala.

7 PLAN ULAGANJA

7.1 Politika ulaganja

Društvo će u narednom planskom periodu nastojati ispuniti planirani nivo ulaganja u cilju ostvarenja definisanih poslovnih ciljeva. Fokusom na ulaganja u nove i zamjenske proizvodne objekte, uz istovremena ulaganja u ciljne rekonstrukcije i revitalizacije kao i uvođenja okolinski prihvatljivih tehnologija u postojeće proizvodne objekte, želi se postići pravovremeno uključivanje novih proizvodnih objekata, sa savremenim tehnološkim procesima proizvodnje električne energije u proizvodni portfolio EP BiH uz optimalno iskorištenje postojećih.

Ovim ulaganjima se pored izgradnje zamjenskih objekata teži povećanju instalisanih kapaciteta, dostizanju standarda kvaliteta isporuke u skladu sa Općim uslovima, sigurnom i stabilnom snabdijevanju kupaca električnom energijom, podizanju stepena iskorištenja raspoloživih resursa i energetske efikasnosti te zadovoljavanju okolinskih zahtjeva.

Politika ulaganja je:

- U proizvodnji ulaganja u okolinski prihvatljive tehnologije i ciljne rekonstrukcije i revitalizacije u postojećim objektima, te intenziviranje ulaganja u nove i zamjenske projekte kroz kapitalne investicije;
- U distribuciji održanje nivoa ulaganja u skladu sa raspoloživim sredstvima, uz korištenje tekućih, i po potrebi novih kreditnih sredstava, kao i ciljano smanjenje postojećih zaliha materijala predviđenih za nove objekte;
- Postepeno reduciranje zajedničkih ulaganja i svođenje samo na sistemsku infrastrukturu;
- Realiziranje odluka o dokapitalizaciji rudnika u skladu sa raspoloživim sredstvima, te planiranje budućih ulaganja u skladu sa dugoročnim planovima u vezi termokapaciteta i prestrukturiranja rudnika.

7.2 Prioriteti ulaganja

Kvantifikacija najvažnijih strateških ciljeva EPBiH kroz plan ulaganja:

- **Izgradnja zamjenskih kapaciteta i novih proizvodnih kapaciteta iz obnovljivih izvora:**
  - iznos ulaganja: 1,7 milijardi KM,
  - broj projekata sa početkom gradnje u planskom periodu: 32
  - broj projekata koji ulaze u proizvodnju do kraja planskog perioda: 17
- **Izgradnja postrojenja za smanjenje štetnih i zagađujućih emisija u postojećim termokapacitetima**
- **Realizacija ulaganja u distributivne objekte** (dostizanje standarda kvaliteta) u planiranom iznosu
- **Dokapitalizacija rudnika:**
  - Ulaganje od 25,2 miliona KM po već donesenim odlukama, u skladu sa raspoloživim sredstvima za ulaganje

U skladu sa Zakonom o električnoj energiji Federacije BiH u planskom periodu slijedi i

- **Osnivanje Operatora distributivnog sistema**

Realizacija planiranih ulaganja po djelatnostima u 2023. godini, vršiće se usmjeravanjem ulaganja po prioritetu razvojnih projekata te ulaganjima za koja su već donesene investicione odluke a čija je realizacija u prethodnom periodu već počela.

U oblasti **proizvodne djelatnosti** ističu se projekti izgradnje postrojenja za odsumporavanje dimnih plinova na Bloku 6 u TE Tuzla i blokovima 6 i 7 u TE Kakanj, kao i postrojenja za denitrifikaciju na blokovima 6 i 7 u TE Kakanj. Pored toga planirana je revitalizacija Bloka 4 u TE Tuzla kao i rekonstrukcija Bloka 7 u TE Kakanj. Osim navedenih, planiran je i projekat poboljšanja performansi postojećeg sistema daljinskog grijanja u Gradu Tuzla iz TE Tuzla.

U dijelu ulaganja **djelatnosti distribucije** izdvajaju se projekti prelaska distributivne mreže na naponski nivo 20 kV, rekonstrukcije i izgradnje elektrodistributivnih objekata, rekonstrukcije obračunskih mjesta, sistema nadzora i upravljanja, priključenja na distributivnu mrežu i ROMM i AMM/AMR, te osnivanje ODS-a.

U **djelatnosti snabdijevanja i trgovine** prioritet su rekonstrukcija i sanacija poslovnih objekata te IKT projekti u vezi ovih djelatnosti (SCADA, SOEE i dr.).

U oblasti **kapitalnih ulaganja** sa nivoa Društva prioriteti su dati u strateškim ciljevima EPBiH.

Ulaganja u **zajedničke projekte** odnose se na ulaganja IKT (Direkcija i zajednički IKT projekti) za infrastrukturu, tehničke sisteme upravljanja, licence, razvojne projekte, izgradnje mreže punionica za elektromobile, sigurnost i zaštitu itd.

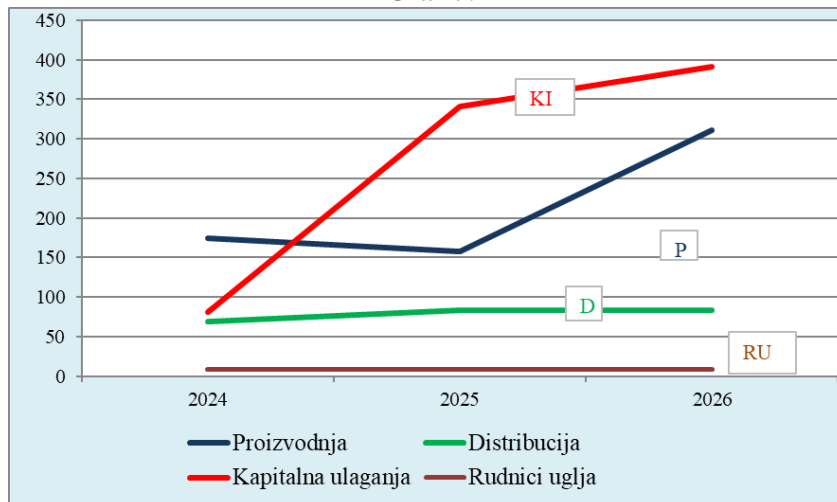
Dinamika realizacije ulagačkih aktivnosti i ukupan iznos ulaganja u **dokapitalizaciju rudnika** će biti u skladu sa nivoom raspoloživih sredstava s tim da će se nastaviti i u godinama nakon planskog perioda.

Rezultat ovakve politike ulaganja je vidljiv kroz suštinske promjene strukture ulaganja koje se vide na grafičkom prikazu dinamike. Posmatrajući sveukupno ulaganje u tri godine oko 66 % se odnosi na nove kapitalne projekte.

Strukturu sredstava za ulaganje u trogodišnjem periodu čine:

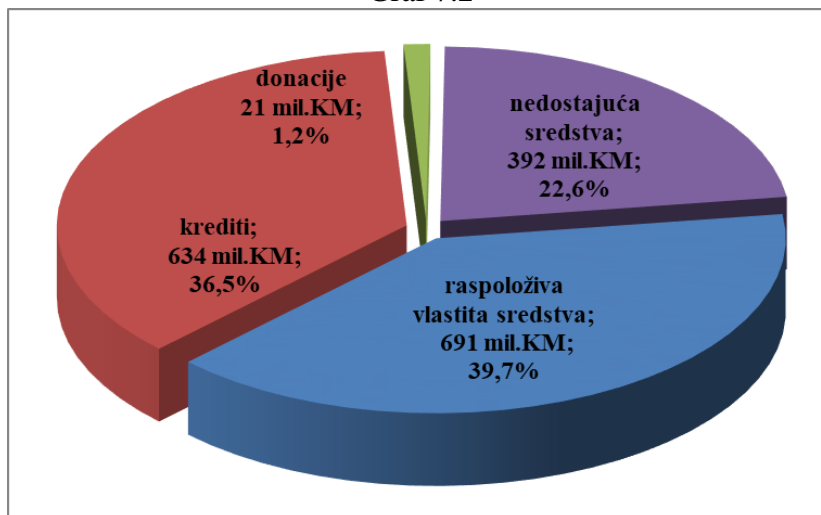
- **Raspoloživa vlastita sredstva od 690,6 mil. KM**, koja proizilaze iz planiranog gotovinskog toka iz poslovnih aktivnosti i stanja novčanih sredstava i oročenja sa krajem 2023. godine,
- **Kreditna sredstva** za nove kapitalne projekte **587 mil. KM**, te za rekonstrukciju i izgradnju elektrodistributivnih objekata u cilju smanjenja gubitaka električne energije u iznosu **29,3 mil. KM**,
- **Donacije 21,3 mil. KM**.

Graf 7.1

Raspoloživa vlastita sredstva za ulaganje u narednom periodu procijenjena su na osnovu predračuna gotovinskog toka iz poslovnih aktivnosti, stanja gotovine i depozita na kraju 2023. godine i drugih bitnih elemenata. Pri tome se, između ostalog, vodilo računa o obavezama na ime servisiranja kredita, zadržanju rezerve likvidnosti, a pretpostavka je utrošak većine oročenih depozita na investicije tokom planskog perioda (što je u vezi sa planiranim finansijskim prihodima za planski period). Na taj način dobivena su raspoloživa vlastita sredstva u iznosu od 690,6 miliona KM. Ovdje treba napomenuti da će sredstva potrebna za finansiranje rada vlastitih zaposlenika (plate i druge redovne naknade) na investicijama iznositi cca 4,0 mil. KM godišnje odnosno 12,0 mil. KM za trogodišnji planski period gdje se vlastiti rad na investicijama pretežno odnosi na djelatnost distribucije u iznosu od 3,5 mil. KM godišnje.

Graf 7.2

Ukupni investicioni plan u trogodišnjem periodu iznosi 1,74 milijardi KM, prije svega za potrebe kapitalnih ulaganja u nove i zamjenske proizvodne objekte. Osim vlastitih sredstava u iznosu od 690,6 mil. KM, planirano je da se dodatna sredstva obezbijede iz kredita u iznosu od 634,1 mil. KM, od kojih za poboljšanje performansi daljinskog grijanja Grada Tuzla iz TE Tuzla 14,9 mil. KM, za rekonstrukciju i izgradnju elektrodistributivnih objekata u cilju smanjenja gubitaka električne energije u iznosu 29,3 mil. KM i rehabilitaciju HE Salakovac 3 mil. KM, te donacija u iznosu od 21,3 mil. KM.

Tokom planskih godina, zavisno od sticanja uslova za realizaciju pojedinih projekata, donosiće se odluke o novim izvorima finansiranja ili revidiranju planova.

Tabela 7.1

Plan ulaganja - raspoloživa sredstva					hilj. KM	udio
Ulaganja po djelatnostima		2024.	2025.	2026.	Ukupno	
I	Djelatnost proizvodnja - planirana ulaganja	174.300	158.178	311.182	643.660	37,0%
Ia	Planirana ulaganja za projekte djel. proizv.	171.864	157.151	310.535	639.550	
Ib	Planiranja ulaganja za IKT projekte u djel. proizv.	2.436	1.027	647	4.110	
1	Vlastita sredstva - amortizacija (dio)*	67.438	67.641	67.804	202.882	
2	Kredit za poboljšanje performansi daljinskog grijanja Tuzla	642	6.010	8.273	14.925	
3	Donacija za poboljšanje performansi daljinskog grijanja Tuzla	141	4.375	4.843	9.359	
4	Kredit za rehabilitaciju HE Salakovac	0	0	3.000	3.000	
5	<i>Povrat postojećih kredita</i>	<i>18.026</i>	<i>17.810</i>	<i>16.762</i>	<i>52.597</i>	
II	Djelatnost distribucija - planirana ulaganja	68.640	83.221	83.585	235.446	13,5%
IIa	Planirana ulaganja za projekte djel. distr.	65.000	79.331	79.695	224.026	
IIb	Planiranja ulaganja za IKT projekte u djel. distr.	3.640	3.890	3.890	11.420	
1	Vlastita sredstva - amortizacija	47.792	47.868	47.959	143.619	
2	Vlastita sredstva - priključci	26.000	26.000	26.000	78.000	
3	Kredit za rekon. i izgr.el.distr.obj. u cilju smanjenja gubitaka el.en.	147	14.521	14.669	29.337	
4	<i>Povrat postojećih kredita</i>	<i>5.299</i>	<i>5.168</i>	<i>5.043</i>	<i>15.510</i>	
III	Djelatnost snabdijevanje i trgovina - planirana ulaganja	2.437	1.680	920	5.037	0,3%
IIIa	Planirana ulaganja za projekte djel. snabdij. i trg.	691	67	62	820	
IIIb	Planiranja ulaganja za IKT projekte u djel. snabdij. i trg.	1.746	1.613	858	4.217	
1	Vlastita sredstva - amortizacija	994	996	998	2.988	
IV	Kapitalna ulaganja - planirana	80.795	340.772	391.367	812.934	46,8%
1	Vlastita sredstva - amortizacija (dio od amort. djel. proiz.)*	59.903	60.105	60.269	180.277	
2	Kredit za nove proizvodne objekte	40.815	247.360	298.650	586.825	
3	Donacije	400	1.160	10.400	11.960	
4	<i>Povrat postojećih kredita</i>	<i>29.227</i>	<i>14.289</i>	<i>0</i>	<i>43.515</i>	
V	Zajednički projekti - planirana ulaganja	5.916	5.070	4.665	15.651	0,9%
Va	IKT (Direkcija i zajednički projekti IKT-a)	3.906	3.285	3.610	10.801	
Vb	Ostala ulaganja **	2.010	1.785	1.055	4.850	
1	Vlastita sredstva - amortizacija	3.720	3.725	3.731	11.176	
2	<i>Povrat postojećih kredita</i>	<i>222</i>	<i>219</i>	<i>155</i>	<i>595</i>	
VI	Planirana dokapitalizacija ZD rudnika uglja	8.700	8.500	8.000	25.200	1,4%
VIa	Dokapitalizacija po donesenim odlukama o dokapitalizaciji	8.700	8.500	8.000	25.200	
VII	Planirana dokapitalizacija neelektroprivrednih ZD i PD	500	0	0	500	0,0%
VIIa	Dokapitalizacija ostalih ZD i PD	500	0	0	500	
	Ukupno ulaganje (I+II+III+IV+V+VI+VII)	341.288	597.421	799.719	1.738.428	100%
VIII	Struktura ulaganja	2024.	2025.	2026.	Ukupno	udio
1	Raspoloživa vlastita sredstva***	180.600	244.000	266.000	690.600	39,7%
2	Donacije (proizvodnja I 3 + kapitalne investicije IV 3)	541	5.535	15.243	21.319	1,2%
3	Kredit za nove proizvodne objekte	40.815	247.360	298.650	586.825	33,8%
4	Kredit za poboljšanje performansi daljinskog grijanja Tuzla	642	6.010	8.273	14.925	0,9%
5	Kredit za rehabilitaciju HE Salakovac	0	0	3.000	3.000	0,2%
6	Kredit za rekon. i izgr.el.distr.obj. u cilju smanjenja gubitaka el.en.	147	14.521	14.669	29.337	1,7%
7	Nedostajuća sredstva	118.543	79.996	193.883	392.422	22,6%
	Izvori ulaganja (SUMA VIII 1:7)	341.288	597.421	799.719	1.738.428	100%

* - 50% iznosa amortizacije iz djelatnosti proizvodnje preneseno kapitalnim investicijama. Iznos amortizacije i povrata za otplatu kredita VE Podveležje 100% u djelatnosti proizvodnje

** - ostala ulaganja sadrže: punionice za električna vozila, električna vozila, razvojne projekte i imovinu, sigurnost i zaštitu te ostala ZD i PD

*** - Prema Predračunu gotovinskog toka za period 2024.-2026. iz poglavlja *Finansijski plan* ovog Plana

**** - Pregled izvora sredstava po djelatnostima/djelovima (I 1-5, II 1-4, III 1, IV 1-4, V 1-2) su informativnog karaktera

Da bi se realizovala planirana ulaganja potrebno je pored navedenih sredstava, obezbijediti i nedostajuća sredstva u iznosu od 392,4 mil. KM.

Kao potencijalno raspoloživi nivo vlastitih sredstava za ulagačke aktivnosti uzet je nivo amortizacije prema odobrenju iz III tarifnog postupka FERK-a, korigovan za:

- procenat promjene obima proizvodnje za djelatnost proizvodnje,
- procenat promjene neto distribucije za djelatnost distribucije i
- procenat promjene broja kupaca za djelatnost snabdijevanja I reda.

Ove promjene se odnose na podatke iz EEB-a i broja kupaca za 2011. godinu kao referentne veličine u zadnjem tarifnom postupku.

Kod djelatnosti proizvodnje nivo amortizacije je dodatno uvećan za pripadajući dio troška amortizacije za proizvodnju toplotne energije i tehnološke pare u termoelektranama, te za planirani trošak amortizacije novih proizvodnih objekata iz planskog perioda.

Kod djelatnosti distribucije nivo amortizacije je dodatno uvećan za pripadajući dio troška amortizacije za distribuciju energije preuzete od ostalih snabdjevača.

Izvori tekućih kreditnih sredstava su međunarodne finansijske institucije (WB, EBRD, EIB, KfW), a i za nove kredite izvori bi dominantno trebali da budu navedene institucije, a eventualno i razne državne izvozne agencije zavisno od načina realizacije pojedinih projekata. Za realizaciju najvećih projekata (blokovi u termoelektranama) inicijalno su planirana vlastita sredstava.

U planskom periodu predviđeno je da se oročena sredstva koriste za ulagačke aktivnosti, te za ulaganja planirana po djelatnostima i na osnovu odluka o dokapitalizaciji rudnika.

Međutim, postoji značajan stepen neizvjesnosti u pogledu realizacije planirane dinamike trošenja sredstava usljed okolnosti na koje EP BiH može imati mali uticaj (dozvole, saglasnosti, procedure finansijskih institucija, odluke Vlade FBiH, odluke lokalnih zajednica, postupci javnih nabavki, žalbe, revizije, uticaj regionalnih i globalnih dešavanja). Iz tog će razloga EP BiH na osnovu kontinuiranih analiza i projekcija gotovinskih tokova pažljivo planirati dinamiku i optimizirati korištenje oročenih sredstava na kratkoročnim depozitima.

7.3 Ulaganja u djelatnosti proizvodnje

Planirana ulaganja u djelatnost proizvodnje za period 2024.-2026. godina imaju za cilj:

- Produženje životne dobi za termo blokove,
- Povećanje sigurnosti i pouzdanosti proizvodnje električne energije, tehnološke pare i toplotne energije,
- Ulaganja u smanjenje uticaja na okolinu,
- Povećanje energetske efikasnosti i raspoloživosti,
- Smanjenje proizvodnih troškova.

Planom ulaganja u proizvodnu djelatnost obuhvaćena su i ulaganja za ostale potrebe kao što su informacioni i telekomunikacioni sistemi i softveri, alati, vozila, uredska oprema i objekti, čija je namjena poboljšanje kvaliteta, efikasnosti i sigurnosti postrojenja i rada zaposlenih.

U Planu ulaganja za period 2024.-2026. godina potrebno je planirati sredstva na način:

- preostala ugovorena sredstva koja nisu realizovana do kraja 2023. godine,
- sredstava po donesenim investicionim odlukama za koje je pokrenut postupak nabavke,
- sredstava po donesenim investicionim odlukama za koje do kraja 2023. g nije pokrenut postupak nabavke s tim da je rok realizacije istih planiran u periodu 2024.-2026. godina,
- sredstva planirana za nova ulaganja.

Ukupna ulaganja u djelatnosti proizvodnje u periodu 2024.-2026. godina iznose 643,7 mil. KM, od kojih je vlastitih sredstava 616,4 mil. KM, koja uključuju revitalizaciju (predsanaciju) Bloka 4 u TE Tuzla, rekonstrukciju Bloka 7 u TE Kakanj, projekte izgradnje postrojenja za odsumporavanje na blokovima B6 u TE Tuzla te B6 i B7 u TE Kakanj, za denitrifikaciju u TE Kakanj za B6 i B7), projekat poboljšanja performansi postojećeg sistema daljinskog grijanja u Gradu Tuzla iz TE Tuzla, te ulaganja u sistemske IKT projekte za djelatnost proizvodnje kao što su modul održavanja, SDNiU, AMM/AMR, u iznosu od 4,1 mil. KM.

Osim vlastitih, dio planiranih sredstava u iznosu od 17,9 mil. KM su kreditna sredstva, u kojima je sadržan i dio kredita za rehabilitaciju HE Salakovac, te donacija u iznosu od 9,4 mil. KM. Dio kreditnih sredstava i donacije su planirani za realizaciju projekta poboljšanja performansi postojećeg sistema daljinskog grijanja u Gradu Tuzla iz TE Tuzla.

Planiran je i povrat kreditnih sredstava koja su uložena u prethodnom periodu u ukupnom iznosu od 52,6 mil. KM, što uključuje i otplatu kredita za VE Podveležje.

Tabela 7.2 (hilj.KM)

Plan ulaganja za djelatnost proizvodnje				
Izvori sredstava	2024.	2025.	2026.	Ukupno za planski period
Vlastita sredstva	171.081	146.766	294.419	612.266
Vlastita sredstva za IKT	2.436	1.027	647	4.110
Kreditni (planirani)	642	6.010	11.273	17.925
Donacije	141	4.375	4.843	9.359
Ukupno	174.300	158.178	311.182	643.660

7.4 Ulaganja u djelatnosti distribucije

Plan ulaganja u distributivnu djelatnost izrađuje se i realizuje po slijedećim podprogramima:

- A. Ulaganja u distributivnu mrežu
  1. Rekonstrukcija/sanacija i izgradnja novih elektrodistributivnih objekata
Kapitalna ulaganja – prelazak distributivne mreže sa 10 kV naponskog nivoa na 20 kV naponski nivo
  2. Rekonstrukcija obračunskih mjernih mjesta
Proširenje sistema daljinskog očitavanja i upravljanja brojilima električne energije - *Automatic Meter Management (AMM) Systems*
  3. Sistemi daljinskog nadzora i upravljanja
  4. Priključenje na distributivnu mrežu novih krajnjih kupaca/proizvođača
- B. Ulaganja u ostale potrebe, zajedničke za podružnicu
  1. Oprema za IS i TK
  2. Alati
  3. Uredska oprema
  4. Vozila
  5. Poslovni objekti
- C. Ulaganja u programe koji se realizuju kroz Sektor za IKT (SCADA i AMR/AMM sistemi i komunikacione mreže)

Planirana ulaganja u distributivnu djelatnost za period 2024.-2026. godina imaju za cilj:

- obezbjeđenje distributivnih kapaciteta za priključenje novih kupaca/ proizvođača,
- dovođenja kvaliteta isporuke električne energije u okvire norme BAS EN 50160 za distributivne sisteme, odnosno u okvire BAS i IEC standarda koji tretiraju ovu oblast,
- funkcionalne promjene naponskih nivoa u distributivnoj mreži koje uključuju prelazak distributivne mreže sa 10 kV naponskog nivoa na 20 kV naponski nivo, uz postepeno ukidanje naponskog nivoa 35 kV,
- zadovoljenje zakonskih obaveza u pogledu kvaliteta mjerenja električne energije,
- tehnološko unapređenje sistema mjerenja električne energije sa ciljem obezbjeđenja značajnih i pravovremenih informacija o potrošnji energije relevantnim akterima na tržištu i njihovim sistemima, uključujući i krajnje kupce električne energije,
- tehnološko unapređenje mreže, sa ciljem povećanja pouzdanosti i optimizacije funkcionisanja distributivnog sistema - automatizacija distributivne mreže,
- obezbijedenje uslova za povećanje produktivnosti rada, podizanja kvaliteta usluga koje pruža Distributer kao i poboljšanje uslova rada zaposlenika,
- zadovoljenje zakonskih obaveza u pogledu zaštite i uticaja na okolinu.

U skladu sa usvojenim Planom aktivnosti za prestrukturiranje EPBiH, Zakonom o električnoj energiji i privremenim Smjernicama elektroenergetske politike FBiH predloženih od Vlade FBiH te donesenim Programom o prestrukturiranju EES-a FBiH (na koji još nije dao saglasnost Parlament FBiH) planira se izvršiti uspostava Operatora distributivnog sistema (ODS) kao posebnog pravnog lica. Ova kompanija će postati jedno od zavisnih društava u 100%-tnom vlasništvu EPBiH. Ovisno o datumu davanja saglasnosti Parlamenta FBiH na Program o prestrukturiranju EES-a u FBiH moguće je da bude uspostavljena u planskom periodu (rok bi bio 35 mjeseci od stupanja na snagu Programa). U tom smislu kod formiranja ODS-a Društvo kao ulog u novcu planira 2025. godine (ako bi saglasnost Parlamenta FBiH bila data u I polugodištu 2023. godine) uložiti sredstva u iznosu od 100 hilj. KM. U momentu izrade Plana poslovanja, teško je sagledati iznos stalnih sredstava, zaliha i potraživanja koja će biti dio osnivačkog uloga ili naknadne dokapitalizacije u toku planskog perioda, ali je izvjesno da će to biti sredstva koja su već vezana za djelatnost distribucije. Sve odluke o osnivanju ODS-a i dokapitalizaciji ODS-a kao zavisnog društva će donositi Skupština Društva, te će konkretni iznosi osnivačkog uloga i dokapitalizacije zavisiti od obima i strukture pomenutih sredstava, datuma njihovog unosa u to zavisno društvo i vrijednosti koja bude uvrđena/procijenjena u skladu sa važećim propisima i zakonima.

Ulaganja u djelatnosti distribucije u periodu 2024.-2026. godina planirana su u iznosu od 235,4 mil. KM. Pored vlastitih sredstava u iznosu od 206,1 mil. KM, unutar kojih su uključena i sredstva u iznosu od 11,4 mil. KM za systemske projekte iz oblasti IKT-a, kao što su modul održavanja, SCADA, SDNiU, pametnih mreža sa AMM/ AMR sistemima a koji se odnose na djelatnost distribucije, planirana su i kreditna sredstva EIB-a za rekonstrukciju i izgradnju elektrodistributivnih objekata u cilju smanjenja gubitaka električne energije u iznosu od 29,3 mil. KM.

Tabela 7.3

(hilj.KM)

Plan ulaganja za djelatnost distribucije				
Izvori sredstava	2024.	2025.	2026.	Ukupno za planski period
Vlastita sredstva	64.853	64.810	65.026	194.689
Vlastita sredstva za IKT	3.640	3.890	3.890	11.420
Kredit za en.ef. el.distr. obj.	147	14.521	14.669	29.337
Ukupno	68.640	83.221	83.585	235.446

Investiciona ulaganja su planirana po podprogramima a odabir prioriternih projekata za ulaganje u planskom periodu 2024.-2026. izvršen je u skladu sa planiranim budžetom i kriterijima za odabir prioriternih projekata:

- priključenje svih novih korisnika distributivne mreže na način i u rokovima utvrđenim Opštim uslovima za isporuku električne energije i Pravilnikom Regulatora o metodologiji za izračunavanje naknada za priključenje,
- priprema i realizacija kapitalnih projekata za prelazak distributivne mreže 10 kV naponskog nivoa na 20 kV naponski nivo,
- izgradnja i rekonstrukcija/sanacija elektrodistributivne mreže u cilju dovođenja isporuke električne energije u okviru norme EN 50160,
- implementacija Projekta uvođenje SCADA/DMS/OMS na nivou distribucije, projekat koji se finansira sredstvima kredita i sredstvima granta njemačke razvojne banke (KfW) i dijelom iz vlastitih sredstava, prema planiranoj dinamici implementacije,
- implementacija Projekta „Električna distribucija BiH (2010-0562)- Rekonstrukcija i izgradnja elektrodistributivnih objekata u cilju smanjenja gubitaka električne energije“ – projekat koji se finansira dijelom iz vlastitih sredstava i dijelom iz sredstava kredita EIB, prema dinamici implementacije,
- rekonstrukcija obračunskih mjernih mjesta (izmještanje mjernih mjesta na pristupačnu lokaciju i eliminisanje unutrašnjeg priključka),
- priprema distributivne mreže za uklapanje novih TS 110/x kV u skladu sa planom izgradnje prenosne mreže,
- promjena tretmana neutralne tačke u distributivnim mrežama EPBiH
- ulaganja u ostale potrebe, zajedničke za Podružnicu, (IS i TK sistemi, alati, vozila i uredska oprema). Ovim planom ulaganja obuhvaćene su nabavke koje doprinose unapređenju kvaliteta i efikasnosti rada, kvaliteta pružanja usluga i poboljšanju radnih uslova zaposlenih u distributivnoj djelatnosti,
- realizacija sistemskih IKT projekata, projekti za čiju realizaciju je nadležan Sektor za IKT
- ostala ulaganja u elektrodistributivnu mrežu treba planirati u skladu sa preostalim, raspoloživim sredstvima.

Da bi se donošenje novih investicionih odluka baziralo na kvalitetnoj investiciono-tehničkoj dokumentaciji, u svakoj planskoj godini planirana su odgovarajuća sredstva za pripreme aktivnosti (projektovanje, pribavljanje saglasnosti, rješavanje IPO i sl) za planirana ulaganja u narednim godinama.

7.5 Ulaganja u djelatnosti snabdijevanja i trgovine

U periodu 2024.-2026. godina investiciona ulaganja u djelatnosti snabdijevanja i trgovine planirana su u iznosu od oko 5,0 mil. KM. Ova ulaganja odnose se na rekonstrukcije i tipiziranje šalter sala i kancelarija za odnose s kupcima, nabavku uredske i IT opreme i vozila, te za aplikaciju obračuna i naplate električne energije. Unutar ovih ulaganja uključena su i sredstva u iznosu od 4,2 mil. KM za sistemske projekte iz oblasti IKT-a.

Sredstva za ulaganja u djelatnosti trgovine biće obezbijeđena putem zajedničkih projekata na nivou EPBiH, odnosno iz sredstava koja se planiraju u okviru planova Sektora za IKT. Ulaganja se odnose na održavanje i nadogradnju SCADA sistema i prateće softverske i hardverske strukture u okviru Dispečerskog centra, kao i održavanje i proširenje aplikacije *Blue Trader* za podršku procesu trgovine. Razvoj i implementacija drugih aplikacija u funkciji informatizacije i automatizacije u procesima upravljanja i trgovine biće u većini realizovan vlastitim kadrovima.

U planu ulaganja djelatnosti snabdijevanja i trgovine uključena su i sredstva za projekte iz oblasti IKT-a, kao što su SOEE i SONN.

Tabela 7.4 (hilj.KM)

Plan ulaganja za djelatnosti snabdijevanja i trgovine				
Izvori sredstava	2024.	2025.	2026.	Ukupno za planski period
Vlastita sredstva	691	67	62	820
Vlastita sredstva za IKT	1.746	1.613	858	4.217
Ukupno	2.437	1.680	920	5.037

7.6 Kapitalna ulaganja sa nivoa Društva

U cilju izgradnje novih i zamjenskih proizvodnih kapaciteta u ovom planskom periodu nastavljaju se aktivnosti u okviru kapitalnih investicija. Starost i niska efikasnost postojećih blokova u termoelektranama, kao i strateško opredjeljenje da se grade elektrane na bazi obnovljivih resursa, zahtijeva dodatna sredstva za investicije u nove energetske kapacitete.

Cilj ovih ulaganja je:

- obezbijediti proizvodnju električne energije radi kontinuiteta u snabdijevanju tarifnih i netarifnih kupaca,
- obezbijediti kontinuitet u isporuci toplotne energije,
- povećati kapacitete i obim proizvodnje na bazi obnovljivih resursa,
- povećanje ukupnog instalisanog kapaciteta i rast proizvodnje,
- postizanje veće efikasnosti i većeg udjela kombinovane proizvodnje toplotne i električne energije,
- istraživanje rezervi i obezbjeđenje plasmana za ugalj iz vlastitih rudnika,
- zadovoljavanje obaveza na osnovu Ugovora o energetske zajednici, odnosno direktiva EU koje se odnose na energetski sektor.

Dugoročni strateški i prioritetni cilj je realizacija izgradnje novih proizvodnih pogona iz obnovljivih izvora energije. Cilj za ovaj trogodišnji period je početak gradnje 32 projekata i 17 proizvodnih objekata u pogonu.

Od ukupno potrebnih sredstava koja su planirana do 2026. godine, oko 58,0% je predviđeno obezbijediti iz eksternih izvora. U prvoj planskoj godini planirano je uložiti oko 40,8 miliona KM kreditnih sredstava. Udio eksternih izvora će biti povećan do kraja realizacije projekata, budući da je za jedan dio projekata početak izgradnje planiran nakon 2026. godine.

Tabela 7.5 (hilj.KM)

Plan ulaganja u kapitalne investicije				
Izvori sredstava	2024.	2025.	2026.	Ukupno za planski period
Vlastita sredstva	39.580	92.252	82.317	214.149
Kredit	40.815	247.360	298.650	586.825
Donacije	400	1.160	10.400	11.960
Ukupno	80.795	340.772	391.367	812.934

Ukupna investiciona vrijednost navedenih projekata je oko 5,0 milijardi KM, a na planski period se odnosi 813 miliona KM. Struktura ulaganja odražava politiku ulaganja i pokazuje investicioni portoflio u kojem su zastupljeni različiti proizvodni kapaciteti, tako da se na termo objekte odnosi 14,5%, na male HE, VE i FNE 79,2%, a na HE 6,3% od ukupnih ulaganja.

Tabela 7.6 (hilj.KM)

Plan ulaganja po vrstama elektrana				
Vrste elektrana	2024.	2025.	2026.	Ukupno za planski period
Hidrelektreane	5.050	21.400	24.500	50.950
Obnovljivi izvori energije	61.965	261.330	320.845	644.140
Termoelektreane	13.780	58.042	46.021	117.844
Ukupno	80.795	340.772	391.367	812.934

7.7 Ulaganja u zajedničke projekte

Planom poslovanja 2024.-2026. godina u zajedničke projekte planirana su ulaganja u ukupnom iznosu od oko 15,7 mil. KM, i to u:

- a) Informaciono komunikacione tehnologije – IKT
- b) Ostala ulaganja, u opće poslove, sigurnost i zaštitu te ostala zavisna i povezana društva i imovinu

Tabela 7.7 (hilj.KM)

Plan ulaganja za Zajedničke projekte				
Izvori sredstava	2024.	2025.	2026.	Ukupno za planski period
IKT	3.906	3.285	3.610	10.801
Opći poslovi i imovina	280	55	55	390
Razvoj	200	200	0	400
Sigurnost i zaštita	1.530	1.530	1.000	4.060
Ukupno	5.916	5.070	4.665	15.651

a) Informaciono komunikacione tehnologije – IKT

Strateški ciljevi razvoja IKT definisani su Politikom razvoja IKT:

- Obezbijediti operativnu podršku poslovnim procesima na proaktivan način uspostavljanjem korisničkih servisa koji će poboljšati performanse poslovnih procesa
- Obezbijediti IKT infrastrukturnu i servisnu osnovu za uvođenje novih servisa, a u cilju:
  - uspješnog vođenja, upravljanja i održavanja elektroenergetskog sistema,
  - efikasnog provođenja svih poslovnih procesa i planiranja razvoja EE sistema.
- Izgradnja IKT infrastrukture mora se realizovati u skladu sa zakonskom regulativom i propisima Regulatorne agencije za komunikacije, te politikom sigurnosti IKT sistema.
- Kroz konsolidaciju tehničkog i poslovnog informacionog sistema obezbijediti integritet informacije u IKT sistemu (jedinstven unos informacije i njena višestruka upotreba)
- Razvijati mehanizme pomoću kojih će se mjeriti uticaj IKT-a na poslovanje kompanije.

U cilju uspostavljanja stabilnog i lahko upravljivog IKT sistema (infrastrukture i servisa) u funkciji kontinuiranog i efikasnog obavljanja poslovnih procesa u svim osnovnim i pomoćnim

djelatnostima EPBiH planirana su ulaganja u uvođenje novih IKT servisa, automatizaciju i informatizaciju u segmentima proizvodnje, distribucije i snabdijevanja električnom energijom, i udovoljavanju zahtjevima za kontinuirano širenje komunikacione infrastrukture kroz IKT investicione projekte.

Sredstva za zajedničke projekte u Direkciji Društva, kao i projekte koje nije moguće jednoznačno pridružiti samo pojedinim djelatnostima (TK mreže i objekti, licence, softveri...) planirana su u okviru zajedničkih projekata IKT sistema u iznosu od 10,8 mil. KM (za planski period sumarno). Sredstva namjenjena za projekte iz oblasti IKT-a za djelatnost proizvodnje (4,1 mil. KM), distribucije (15,0 mil. KM) te snabdijevanja i trgovine (4,2 mil. KM) uključena su u planove ulaganja tih djelatnosti.

U okviru infrastrukturnih IKT projekata najznačajnija ulaganja su predviđena kroz sljedeće:

- Informacioni sistemi
- IKT podrška osnivanju ODS-a
- IKT podrška izgradnji sistema daljinskog nadzora i upravljanja (SCADA)
- IKT podrška razvoju sistema pametnih mjerenja AMR/AMM.

Značajne aktivnosti planirane su na konsolidaciji i integraciji različitih aplikativnih rješenja u okviru informacionog sistema, u cilju obezbjeđenja većeg kvaliteta i transparentnosti podataka u informacionom sistemu u funkciji poslovnih procesa i podrške odlučivanju. Najveća ulaganja predviđena su u licenciranje različitih softverskih paketa i rješenja (Microsoft, Oracle, SAP).

b) Ostala ulaganja

Ostala ulaganja u iznosu od oko 4,9 mil. KM u posmatranom periodu, između ostalog, odnose se na nabavku električnih vozila, širenje mreže punionica za električna vozila, razvojne projekte i imovinu, sigurnost i zaštitu te projekte vezane za izgradnju objekta opšte namjene za potrebe Društva. U oblasti razvoja nastaviće se aktivnosti na razvojno-istraživačkim projektima, ispitivanju potencijala vjetra, sunčeve energije i vodotokova. Ove aktivnosti imaju za cilj obezbjeđenje relevantnih podloga za ocjene opravdanosti izgradnje, izradu projektnih rješenja i realizaciju investicionih ulaganja u nove elektroenergetske objekte i poboljšanje kvaliteta isporuke el. energije.

7.8 Ulaganja u dokapitalizaciju zavisnih društava

a) Dokapitalizacija zavisnih društava rudnika uglja

Planom poslovanja 2024.-2026. godina planirana je dokapitalizacija zavisnih društava rudnika uglja putem ulaganja u iznosu od oko 25,2 mil. KM po već donesenim odlukama o dokapitalizaciji za planski period. Pored navedenog iznosa predviđen je nastavak ulaganja i nakon planskog perioda. Ukupan iznos i dinamika realizacije ulagačkih aktivnosti će biti u skladu sa nivoom raspoloživih sredstava i uključuje i period nakon planskog perioda. U prethodnom periodu EP BiH je kroz avanse za nabavku uglja već podržala ZD RU sa oko 220 mil. KM, što je uticalo na finansijsku mogućnost budućeg investiranja kako za svoje djelatnosti tako i za potrebe ZD rudnika uglja.

Najznačajnija planirana ulaganja se odnose na ZD RU Kreka, što je neophodan uslov za kontinuitet rada blokova u TE Tuzla. Dio sredstava planiranih za dokapitalizaciju ZD RU može biti usmjeren i na zbrinjavanje radnika što bi bio predmet posebne odluke. U tom smislu se može računati i na međunarodne grantove.

Potrebno je posebnu pažnju posvetiti poslovanju ZD rudnika uglja, kroz poboljšavanje poslovanja rudnika na način da se izvrši dokapitalizacija i modernizacija rudnika te

prestrukturiranje u rudnicima, što će za rezultat imati povećanje produktivnosti odnosno pozitivno poslovanje ovih subjekata.

Tabela 7.8 (hilj.KM)

Plan ulaganja za zavisna društva rudnike uglja - donesene odluke o dokapitalizaciji				
Ulaganja	2024.	2025.	2026.	Ukupno planski period
Ukupno	8.700	8.500	8.000	25.200

b) Dokapitalizacija ostalih neelektroprivrednih zavisnih i povezanih društava

Planom poslovanja 2024.-2026. godina planirana je dokapitalizacija ostalih zavisnih i povezanih društava ulaganjem vlastitih sredstava od dobiti tih društava u iznosu od 0,5 mil. KM. Navedena dobit se pretežno odnosi na period prije 2024. godine u kojem EPBiH nije povukla svu dobit/dividendu koju su ova zavisna društva ostvarila u ranijem periodu. Planira se da u planskim godinama EP BiH kao 100%-tni ili većinski vlasnik ovih društava povuče dio njihove dobiti ostvarene zaključno sa 2023. godinom, nakon čega bi se upravo tim sredstvima izvršila dokapitalizacija i time povećao kapital tih ostalih zavisnih društava.

Tabela 7.9 (hilj.KM)

Plan ulaganja za neelektroprivredna zavisna i povezana društva				
Ulaganja	2024.	2025.	2026.	Ukupno planski period
Ukupno	500	0	0	500

8 NABAVKE

U skladu sa odredbama Zakona o javnim preduzećima, Zakona o javnim nabavkama BiH, Pravilnika o nabavkama i operativnih procedura u EP BiH, a na osnovu Plana poslovanja Društva, sačinjava se Plan nabavki roba, usluga i radova za 2024. godinu.

Kada je u pitanju upravljanje procesa javnih nabavki, ostvarenja novih ekonomskih i društvenih ciljeva javnih nabavki, te njihove svrsishodnosti, ključan je segment planiranje nabavki. Plan nabavki je prema ZJN propisan kao jedan od prvih uslova za pokretanje postupka i obavezno se objavljuje na portalu Agencije za javne nabavke, najkasnije u roku od 30 (trideset) dana od dana usvajanja Plana poslovanja, u formi i na način kako je definisano u sistemu "e-Nabavke".

Planiranje nabavki prema Zakonu o javnim nabavkama je obaveza koja zahtjeva da se proces nabavke posmatra u jednoj široj slici, uzimajući u obzir svoje potrebe na godišnjem nivou, raspoloživa finansijska sredstva, vrijeme trajanja ugovora o javnoj nabavci, vrijeme potrebno da se provede odgovarajući postupak za neophodne robe/usluge/radove, te blagovremeno pokretanje istog. Na početku lanca nabavke nalazi se identifikovanje potreba za određenim robama/uslugama/radovima, na osnovu istraživanja tržišta procjenjuje se vrijednost nabavke, a na osnovu čega se priprema *Plan nabavki* i vrši obezbjeđenje finansijskih sredstava za realizaciju istih, kao osnovni postulat Zakona o javnim nabavkama, a to je efikasno trošenje javnih sredstava.

Plan nabavki roba, usluga i radova za 2024. godinu će biti usklađen sa finansijskim i ulagačkim dijelom trogodišnjeg Plana poslovanja EP BiH za period 2024.- 2026. godina i zasnovan na usaglašenim specifikacijama predmeta nabavki dostavljenim od strane podružnica. Planom nabavki za 2024. godinu u EP BiH će biti definisani predmeti nabavke, procjenjena vrijednost nabavke, postupak nabavke, izvori finansiranja i dinamika nabavke.

Dinamika i aktivnosti na pripremi i donošenju Plana nabavki EP BiH za 2024. godinu su uslovljene slijedećim aktivnostima:

- donošenjem Plana poslovanja za period 2024.-2026. godinu
- definisanjem specifikacija roba, usluga i radova
- usaglašavanjem jedinstvenih specifikacija za nabavku roba, radova i usluga na nivou resornih sektora za pojedine djelatnosti u Direkciji Društva
- usaglašavanjem količina roba, obima usluga i radova sa finansijskim sredstvima iz Plana poslovanja za period 2024.-2026. godina.

Planira se slijedeća dinamika nabavki po prioritetima, i to:

- nabavke energenata u funkciji ostvarenja elektroenergetskog bilansa
- nabavke u funkciji planiranih remonta
- nabavke u funkciji realizacije priključaka distributivnih kupaca
- ugovaranje uklanjanja opasnih otpadnih materijala
- nabavke ostalih usluga i radova
- ostale redovne nabavke u cilju održavanja pogonske spremnosti i redovnog poslovanja i
- hitne nabavke koje nisu planirane, a koje se realizuju u cilju otklanjanja posljedica havarija i drugih vanrednih situacija.

Izbor postupka nabavke koji pravilno odražava veličinu, prirodu i složenost ugovora od ključnog je značaja, u smislu efikasnosti. Nezavisno od tehničko-tehnoloških i ekonomskih

specifičnosti u kojima posluje EP BiH, većina nabavki planira se realizovati po otvorenom i ograničenom postupku javnih nabavki, putem javnih tendera, kao redovnom i osnovnom postupku nabavki definisanim Zakonom o javnim nabavkama BiH, dok se za nabavke manje vrijednosti koristi konkuretski zahtjev za dostavu ponuda i direktni sporazum.

Planirani postupci nabavke u EP BiH će biti usklađeni sa Zakonom o javnim nabavkama BiH i predstavljaju obavezni postupak za sve podružnice i Direkciju, jer su sagledani kao cjelina predmeta nabavke na nivou Društva. Definisanje postupaka nabavke ima poseban značaj sa aspekta primjene zakonskih propisa i čini osnov za dinamiziranje procesa nabavki tokom 2024. godine.

Krajem oktobra 2017. godine donesena je procedura P 84/04 „Izrada i usvajanje Plana nabavke i izvještavanje o realizaciji“. U predmetnoj proceduri je detaljno definisan način na koji se vrši izrada Plana nabavki, u prilogu procedure je tipski obrazac koji se popunjava i za centralizirane i za decentralizirane nabavke. Taj obrazac je jedinstven i urađen je u skladu sa podzakonskim aktima, koji definišu oblast nabavki.

Potrebno je da Društvo nabavku sirovina i materijala uskladi sa stvarnim potrebama, definiše optimalne zalihe, te izvrši kontrolu postojećih zaliha kako bi se nabavka materijala, rezervnih dijelova, elektromaterijala, brojila, sitnog inventara, demontiranog materijala i slično svela na minimum u planskom periodu. U tom smislu je neophodno slijediti *Politiku upravljanja zalihama*. Popravljanjem prakse upravljanja zalihama mogu se postići značajni finansijski efekti.

Plan nabavke Direkcije Društva sadržavat će nabavke standardiziranih roba, radova i usluga, za sve podružnice EP BiH, kao i nabavke po investicionim odlukama koje je usvojila Uprava društva i Nadzorni odbor, dok će planovi nabavke podružnica sadržavati pojedinačne ili zbirne nabavke za jednu ili više Podružnica (ED Podružnice), sa naznačenim postupkom nabavke.

U tom smislu Plan nabavki je podijeljen na:

- centralizirane nabavke koje se realizuju u Direkciji društva,
- decentralizirane nabavke koje se realizuju u podružnicama Društva.

Faktori koji su nas opredjelili za kombinaciju centralizirane/decentralizirane nabavke su: efikasnost kroz kontrolu troškova, protekcionizam/favorizovanje, strateške nabavke, hitne situacije itd. Nosioci procesa nabavke trebaju posjedovati informacije, znanje i vještine kako bi procijenili mogućnost kombinovanja ili razdvajanja predmeta nabavki, što podrazumjeva da takva planiranja trebaju uključiti i istraživanja tržišta nabavke u skladu sa zahtjevima, složenošću i okolnostima.

U Direkciji EP BiH, koja vrši funkciju potpore zavisnim društvima (rudnicima uglja) biće realizirane nabavke za potrebe rudnika uglja, a prema Listi nabavki koja čini prilog Odluke o dokapitalizaciji rudnika uglja.

9 PROVOĐENJE PLANA

Nakon usvajanja Plana poslovanja Društva, u svrhu njegovog provođenja, planove elektroprivrednih djelatnosti donose nadležni izvršni direktori uz saglasnost Generalnog direktora, a za Direkciju Društva plan donosi Generalni direktor na prijedlog Izvršnog direktora za ekonomske poslove i to najkasnije petnaest dana od dana donošenja Plana poslovanja Društva na Skupštini.

Izvršni direktori djelatnosti prijedloge planova djelatnosti i podružnica prije usvajanja dostavljaju na provjeru Izvršnom direktoru za ekonomske poslove, koji u roku tri radna dana dostavlja mišljenje o usklađenosti sa planom poslovanja Društva. Usvojeni Plan poslovanja za djelatnosti dostavlja se (svako iz svoje nadležnosti) Izvršnom direktoru za ekonomske poslove.

Nakon usvajanja planova EP djelatnosti, planove podružnica donose direktori podružnica, uz saglasnost nadležnih izvršnih direktora, i to najkasnije petnaest dana od dana donošenja plana EP djelatnosti. Usvojen Plan poslovanja podružnice Direktor podružnice dostavlja nadležnim izvršnim direktorima, te Izvršnom direktoru za ekonomske poslove.

Nosioci izrade i donosioci planova EP djelatnosti i planova podružnica dužni su osigurati potpunu usaglašenost ovih planova sa Planom poslovanja Društva.

Nakon usvajanja Plana poslovanja EP BiH na nadležnom organu, isti predstavlja obavezujući dokument svih zaposlenih.

U narednom planskom periodu u cilju provođenja Plana u potpunosti, vršiće se praćenje i izvještavanje Plana putem:

- izvještaja, analiza i informacija o realizaciji planova poslovanja
- izvještaja o poslovanju koji se podnose polugodišnje i godišnje
- kvartalnih i mjesečnih izvještaja, analiza i informacija kojim se obuhvataju pojedini segmenti Plana.

Investicione odluke donositi u skladu sa realnim mogućnostima, te otkloniti spore i neefikasne realizacije započetih investicionih ulaganja. Poduzeti sve aktivnosti da se Planom postavljeni zadaci ostvare, te trošenje sredstava uskladi sa planiranim.

U slučaju izglednog prekoračenja planskih elemenata ili neispunjenja planiranih prihoda potrebno će biti sačiniti mjere i aktivnosti na nivou EP BiH u cilju svođenja troškova i rashoda u zadate planirane okvire, kao i utrošak sredstava svesti u realne okvire, imajući u vidu tržišnu i finansijsku situaciju, konkurenciju i socijalno okruženje u kojem posluje Društvo.

PRILOZI

1. Plan prihoda, troškova i rashoda EPBiH po djelatnostima i planskim stavkama za 2024. godinu (u hilj. KM).
2. Plan prihoda, troškova i rashoda EPBiH po djelatnostima i planskim stavkama za 2025. godinu (u hilj. KM).
3. Plan prihoda, troškova i rashoda EPBiH po djelatnostima i planskim stavkama za 2026. godinu (u hilj. KM).

- UKUPNO EP BIH (po djelatnostima) -		Prilog 1	Trogodišnji plan poslovanja 2024-2026; Plan za 2024. godinu				
PLAN PRIHODA, TROŠKOVA I RASHODA ZA 2024. GODINU							
- PO PLANSKIM STAVKAMA -							
							hilj. KM
ŠIFRA PLANSKE STAVKE	NAZIV PLANSKE STAVKE	djelatnost PROIZVODNJE	djelatnost DIS TRIBUCIJE	djelatnost SNAB DIJEVANJA	djelatnost TRGOVINE	FUNKCIJE POTPORE	UKUPNO EP BIH
6.1./01	<i>Prihod od električne energije i pom. usluga</i>	0	3.462	954.353	236.600	0	1.194.415
6.1./02	<i>Prihod od sporednih i nus proizvoda</i>	19.719	0	0	0	0	19.719
6.1./03	<i>Prihod od prodaje materijala i usluga</i>	988	31.971	1.468	0	102	34.529
6.1./04	<i>Prihodi od finansiranja</i>	542	137	3.358	0	6.451	10.488
6.1./05	<i>Ostali prihodi</i>	1.802	7.177	6.248	0	930	16.157
	UKUPNI PRIHODI	23.050	42.748	965.427	236.600	7.483	1.275.308
6.1./08	<i>Materijal za proizvodnju el. energije</i>	462.922	0	0	0	0	462.922
6.1./09	<i>Materijal za održavanje</i>	7.815	7.705	5	2	61	15.588
6.1./10	<i>Ostali troškovi materijala</i>	1.773	3.360	408	47	497	6.084
6.1./11	<i>Prevoz uglja</i>	51.065	0	0	0	0	51.065
6.1./12	<i>Usluge održavanja</i>	19.425	7.630	622	86	1.259	29.022
6.1./13	<i>Troškovi nabavke el. energije i pom. usluga</i>	552	21.701	11.170	151.480	0	184.904
6.1./14	<i>Premije osiguranja</i>	1.926	700	31	1	11	2.669
6.1./15	<i>Drugi troškovi usluga</i>	891	2.194	11.791	27	1.145	16.048
6.1./16	<i>Amortizacija</i>	88.038	63.964	220	4	2.980	155.206
6.1./17	<i>Troškovi mrežarina i naknade za NOS</i>	387	48.718	6.697	0	0	55.802
6.1./18	<i>Plate i naknade plata</i>	65.075	81.477	11.850	1.063	14.686	174.151
6.1./19	<i>Drugi troškovi rada</i>	13.297	17.698	2.062	224	3.428	36.709
6.1./20	<i>Vodoprivredne naknade</i>	22.365	271	38	3	52	22.729
6.1./21	<i>Razne dažbine, naknade i članarine</i>	13.983	3.141	378	176	4.846	22.525
6.1./22	<i>Drugi troškovi poslovanja</i>	3.530	3.611	296	52	1.853	9.342
6.1./23	<i>Finansijski troškovi i rashodi</i>	1.749	2.071	106	88	919	4.932
6.1./24	<i>Drugi rashodi</i>	1.629	4.501	1.304	97	4.503	12.035
6.1./25	<i>Troškovi rezervisanja</i>	5.664	3.427	366	774	2.450	12.680
	UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI	762.087	272.169	47.342	154.127	38.690	1.274.414
PLANIRANI REZULTAT POSLOVANJA							893

- UKUPNO EP BIH (po djelatnostima) -		Prilog 2	Trogorodišnji plan poslovanja 2024-2026; Plan za 2025. godinu				
PLAN PRIHODA, TROŠKOVA I RASHODA ZA 2025. GODINU							
- PO PLANSKIM STAVKAMA -							
u hilj. KM							
ŠIFRA PLANSKE STAVKE	NAZIV PLANSKE STAVKE	djelatnost PROIZVODNJE	djelatnost DISTRIBUCIJE	djelatnost SNAB DJEVANJA	djelatnost TRGOVINE	FUNKCIJE POTPORE	UKUPNO EP BIH
6.1./01	<i>Prihod od električne energije i pom. usluga</i>	0	3.437	960.977	143.649	0	1.108.063
6.1./02	<i>Prihod od sporednih i nus proizvoda</i>	23.522	0	0	0	0	23.522
6.1./03	<i>Prihod od prodaje materijala i usluga</i>	2.630	33.098	1.468	0	102	37.298
6.1./04	<i>Prihodi od finansiranja</i>	525	132	3.531	0	6.518	10.706
6.1./05	<i>Ostali prihodi</i>	1.457	7.117	4.673	0	1.730	14.977
UKUPNI PRIHODI		28.135	43.784	970.649	143.649	8.350	1.194.566
6.1./08	<i>Materijal za proizvodnju el. energije</i>	447.943	0	0	0	0	447.943
6.1./09	<i>Materijal za održavanje</i>	7.963	7.706	7	3	91	15.771
6.1./10	<i>Ostali troškovi materijala</i>	1.817	3.361	420	50	539	6.187
6.1./11	<i>Prevoz uglja</i>	53.658	0	0	0	0	53.658
6.1./12	<i>Usluge održavanja</i>	20.620	7.630	483	86	1.259	30.078
6.1./13	<i>Troškovi nabavke el. energije i pom. usluga</i>	545	21.715	9.334	82.834	0	114.429
6.1./14	<i>Premije osiguranja</i>	1.926	701	30	1	11	2.670
6.1./15	<i>Drugi troškovi usluga</i>	466	2.194	11.791	27	1.145	15.623
6.1./16	<i>Amortizacija</i>	80.544	64.111	207	3	2.317	147.182
6.1./17	<i>Troškovi mrežarina i naknade za NOS</i>	318	44.304	8.532	0	0	53.154
6.1./18	<i>Plate i naknade plata</i>	68.907	87.132	12.551	1.126	15.555	185.271
6.1./19	<i>Drugi troškovi rada</i>	12.411	17.009	1.956	199	3.217	34.791
6.1./20	<i>Vodoprivredne naknade</i>	22.384	272	39	3	48	22.745
6.1./21	<i>Razne dažbine, naknade i članarine</i>	13.730	3.220	369	166	1.451	18.935
6.1./22	<i>Drugi troškovi poslovanja</i>	4.281	4.555	296	52	1.853	11.037
6.1./23	<i>Finansijski troškovi i rashodi</i>	1.483	1.886	55	29	305	3.756
6.1./24	<i>Drugi rashodi</i>	1.898	4.472	934	97	5.003	12.404
6.1./25	<i>Troškovi rezervisanja</i>	5.912	3.454	367	774	1.950	12.456
UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI		746.805	273.722	47.370	85.452	34.742	1.188.090
PLANIRANI REZULTAT POSLOVANJA							6.476

